

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
EKONOMIKAS UN VADĪBAS FAKULTĀTE
Grāmatvedības un audita katedra

**KRAVU PĀRVADĀJUMU UZŅĒMUMA SIA „ABC”
DARBĪBAS IZPĒTE UN UZSKAITES
PILNVEIDOŠANAS IESPĒJAS**

Freight company "ABC" LTD operational research
and accounting improvement possibilities

MAĢISTRA DARBS

Profesionālās augstākās izglītības maģistra studiju programma

Autors: **Natālija Balutina**

Studenta apliecības Nr. nb13058

Darba vadītājs: asoc.profesore Dr.ekon. Laimdota Kaire

RĪGA 2015

ANOTĀCIJA

Maģistra darba **tēma**: Kravu pārvadājumu uzņēmuma SIA „ABC” darbības izpēte un uzskaites pilnveidošanas iespējas. Darba **mērķis** ir izpētīt un novērtēt kravu pārvadājumu uzņēmuma SIA „ABC” darbību, konstatēt un identificēt uzskaitē pastāvošās problēmas, un nepilnības, sniegt uzskaites uzlabošanas, kā arī darbības pilnveidošanas risinājumus.

Maģistra darba pētījums aptver laiku no 2012. līdz 2014. gadam.

Izpētes veikšanai tika izmantota vispārējā un speciālā latviešu un ārzemju literatūra, likumdošanas akti, interneta resursi, publikācijas periodiskos izdevumos, statistiskie dati, SIA “ABC” 2012. -2014. gadu npublicētie dokumenti, kā arī darba autores personīgā pieredze grāmatvedībā.

Darbā ir aprakstītas un konstatētas SIA „ABC” uzskaites nepilnības un sniegti priekšlikumi to novēršanai. Arī tiek parādītas kravu pārvadājumu uzņēmumu uzskaites nianšes un grāmatvedības uzskaites atbilstība likumdošanai.

Darbā tiek pielietota arī finanšu rādītāju analīze. Pētījuma veikšanai izmantotas vairākas metodes.

Maģistra darba apjoms ir 109 lappuses. Darbs satur 8 attēlus, 20 tabulas un 12 pielikumus. Kopumā izmantoti 57 literatūras avoti.

Atslēgas vārdi: Kravu pārvadājumu uzņēmums, darbības izpēte, uzskaitē, pilnveidošanas iespējas, atbilstība, likumdošana, pamatlīdzekļi, komandējumi, darba alga, kontrole, darba brauciens, līzings.

ANNOTATION

Master thesis **topic** is „Freight company "ABC" LTD operational research and accounting improvement possibilities”. The **purpose** of this work is to research and evaluate freight company “ABC” LTD operation, to recognize and identify problems and faults in accounting process and to provide possibilities of accounting and operations improvement.

Thesis covers the period from year 2012 to 2014.

Research is based on general and special Latvian and foreign literature, legislation acts, internet resources, publications in periodicals, statistical data, “ABC” LTD unpublished information and author’s personal experience in bookkeeping.

In this master’s thesis there are recognized and identified “ABC” LTD accounting faults and also there are provided possibilities of improvement of accounting. Also there are shown nuances in freight company operations and accounting accordance to legislation acts.

There are used financial indicators analysis and first cost calculation method. While developing master’s thesis several methods were used.

Master thesis consists of 109 pages. Work contains 8 pictures, 20 tables and 12 attachments. In general 57 literature sources were used.

Keywords: Freight company, operational research, accounting, improvement possibilities, accordance, legislation, fixed assets, business trip, wage, control, leasing.

SATURA RĀDĪTĀJS

DARBĀ LIETOTIE SAĪSINĀJUMI	5
IEVADS	6
1. UZŅĒMUMS “ABC” UN TĀ DARBĪBAS NOZARES RAKSTUROJUMS	9
1.1. KRAVU PĀRVADĀJUMU NOZARES RAKSTUROJUMS	9
1.2. IEPAZĪŠANĀS AR SIA „ABC”	15
1.2.1. SIA „ABC” JURIDISKĀ INFORMĀCIJA	15
1.2.2. SIA „ABC” DARBĪBAS ORGANIZĀCIJA.....	16
1.2.3. SIA „ABC” FINANŠU STĀVOKĻA NOVĒRTĒJUMS UN ANALĪZE.....	18
2. UZŅĒMUMA „ABC” DARBĪBAS UN UZSKAITES IZPĒTE	27
2.1. GRĀMATVEDĪBAS UZSKAITES NOVĒRTĒJUMS SIA “ABC”	27
2.2. PAMATLĪDZEKĻU UZSKAITES KĀRTĪBA UN TĀS NOVĒRTĒJUMS SIA „ABC”	37
2.2.1. PAMATLĪDZEKĻU FINANŠU NOLIETOJUMA UZSKAITE	41
2.2.2. PAMATLĪDZEKĻU NOLIETOJUMA UZSKAITE NODOKĻU APRĒĶINĀŠANAS VAJADZĪBĀM	49
2.3. LĪZINGA DARĪJUMU UZSKAITE UN TĀS NOVĒRTĒJUMS SIA „ABC”	55
2.3.1. LĪZINGA DARĪJUMI UN TO UZSKAITES KĀRTĪBA	55
2.3.2. FINANŠU LĪZINGA DARĪJUMU UZSKAITES NOVĒRTĒJUMS SIA „ABC”	60
2.4. DEGVIELAS IZDEVUMU UZSKAITE UN TĀS NOVĒRTĒJUMS SIA „ABC”	63
2.4.1. DEGVIELAS IEGĀDES PROCESA ORGANIZĀCIJA KRAVU PĀRVADĀJUMU UZŅĒMUMOS	64
2.4.2. DEGVIELAS IEGĀDES PROCESS SIA „ABC”	65
2.4.3. DEGVIELAS IZMAKSU UZSKAITE UN TĀS PILNVEIDOŠANA SIA “ABC”.....	73
3. UZŅĒMUMA „ABC” ATALGOJUMA UN DARBA BRAUCIENU UZSKAITES IZPĒTE	77
3.1. DARBA ALGA UN DARBA REŽĪMA ORGANIZĀCIJAS VEIDI.....	77
3.2. AUTOVADĪTĀJU DARBA REŽĪMA ORGANIZĀCIJAS KĀRTĪBA SIA „ABC”	81
3.3. DARBA ALGAS NORĒĶINU KĀRTĪBA SIA „ABC”	82
3.4. ES VALSTU PRASĪBAS ATTIECĪBĀ UZ DARBA ATALGOJUMU	84
3.5. KOMANDĒJUMU UN DARBA BRAUCIENU UZSKAITES KĀRTĪBA UN ĪPATNĪBAS	89
3.5.1. ATŠĶIRĪBAS KOMANDĒJUMU UN DARBA BRAUCIENU UZSKAITĒ	89
3.5.2. KOMANDĒJUMU UN DARBA BRAUCIENU KOMPENSĒJAMIE IZDEVUMI	91
3.6. DARBA BRAUCIENU UN AR TIEM SAISTĪTU IZMAKSU IZPĒTE SIA “ABC”	94
3.6.1. DARBA BRAUCIENU IZDEVUMU ATMAKSAS KĀRTĪBA SIA „ABC”	94
3.6.2. DARBA BRAUCIENU IZMAKSU APRĒĶINA PRAKTISKAIS NOVĒRTĒJUMS SIA „ABC”	95
SECINĀJUMI UN PRIEKŠLIKUMI	101
SECINĀJUMI	101
PRIEKŠLIKUMI	103
PATEICĪBAS	105
IZMANTOTĀ LITERATŪRA	106
PIELIKUMI	110
DOKUMENTĀRĀ LAPA	143

DARBĀ LIETOTIE SAĪSINĀJUMI

A/S	Akciju sabiedrība
CSDD	Ceļu satiksmes drošības direkcija
CSN	Ceļu satiksmes negadījums
D	Debets
DT	Digitālais tahometrs
g.	Gads
GPS	Globālā pozicionēšanas sistēma
EDS	Elektroniskā deklarēšanas sistēma
ES	Eiropas Savienība
EUR	Eiro
IIN	Iedzīvotāju ienākumu nodoklis
K	Kredīts
km	Kilometri
LR	Latvijas Republika
MK	Ministru kabinets
Nr.	Numurs (pirms skaitļa – dokumentu numerācijā)
OCTA	Obligātā civiltiesiskā apdrošināšana
p.	Punkts; pants (aiz kārtas skaitļa)
PL	Pamatlīdzekļi
PVN	Pievienotās vērtības nodoklis
SEK	Zviedrijas krona
SGS	Starptautiskie grāmatvedības standarti
SIA	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību
tab.	Tabula
u.c.	Un citi
UIN	Uzņēmuma ienākuma nodoklis
UVTN	Uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis
VID	Valsts ieņēmumu dienests
VSAOI	Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas

IEVADS

Maģistra darba temats ir „Kravu pārvadājumu uzņēmuma SIA ”ABC” darbības izpēte un uzskaites pilnveidošanas iespējas”. Izvēlētais darba temats ir aktuāls, jo kravu pārvadājumu pakalpojumi ir svarīgi no valsts attīstības viedokļa un veido nozīmīgu daļu valsts ekonomikā. Kravu pārvadājumu nozare ir sava veida valsts imidžs. Latvijā, pateicoties izdevīgam ģeogrāfiskam novietojumam, lielā mērā tiek nodrošināti starptautiskie kravu pārvadājumi un tranzīta pakalpojumi. Bez attīstītas transporta nozares citu saistītu nozaru attīstība un arī pastāvēšana ir apgrūtināta.

Vienlaicīgi ar pieaugošo pieprasījumu pēc transporta pakalpojumiem un ražošanas apjomu pastāvīgu palielināšanos, pieaug šīs nozares nozīme, un tā veiksmīgi attīstās, un paplašinās. Līdz ar to, palielinās arī nozarē strādājošu uzņēmumu skaits.

Pie strauji pieaugošas biznesa attīstības, jebkuras kļūdas finanšu pārskatos, grāmatvedības uzskaitē un uzņēmumu vadības rīcībā noved pie nepareiziem lēmumiem un, iespējams, pie finansiāliem zaudējumiem, kas negatīvi izpaužas arī valsts līmenī.

Padziļināta uzņēmuma darbības izpēte palīdz saprast, cik efektīvi un pareizi darbojas dotais uzņēmums, kā arī pamanīt iespējamās rupjas kļūdas un dažādas neatbilstības uzskaitē jau pašā sākuma stadijā. Savlaicīga kļūdu un nepilnību atpazīšana, ļauj uzņēmuma īpašniekiem pieņemt pareizus un savlaicīgus lēmumus. Nepilnību novēršana, uzskaites pilnveidošana un no tā gūtie labumi, palīdz uzņēmējiem un viņu sadarbības partneriem veiksmīgāk sadarboties. Uzņēmumos, kur ir veikta padziļināta darbības un uzskaites izpēte, kā arī ņemti vērā izstrādātie pilnveidošanas ieteikumi, var cerēt uz izmaksu līmeņu samazināšanos un uzņēmuma darbības efektivitātes pieaugumu.

Transporta nozarē parādās arvien vairāk uzņēmumu, kas pēc būtības ir loģistikas pakalpojumu starpnieki. Tādi uzņēmumi sniedz pakalpojumus, kas ir saistīti tikai ar preču pārvietošanu. Popularitātes pieaugums lielā mērā saistīts ar to, ka tādiem uzņēmumiem ir salīdzinoši neliels kapitālieguldījumu apjoms. Tā kā šādi uzņēmumi parasti ir nelieli, līdz ar to, grāmatvedības un vadības procesu organizācija tajos, kā arī darbība bieži vien ir nesistemātiska, un pat haotiska. Daudzi uzņēmēji aizmirst, ka arī nelielā uzņēmumā jānodrošina vadības funkcijas, kā tas ir darāms lielajos uzņēmumos. Sakarā ar to, šādos uzņēmumos vadības funkcijas bieži ir vāji attīstītas vai vispār nepastāv.

Par maģistra darbā apskatāmo uzņēmumu tika izvēlēts uzņēmums SIA „ABC”, kurš nodarbojas ar starptautisko kravu pārvadājumiem. Šo uzņēmumu arī var uzskatīt par loģistikas pakalpojumu starpnieku - tas nodrošina kravu pārvadājumus ar savu transportu. Kā arī, darba autorei pastāv aizdomas par iepriekš minēto problēmu esamību arī SIA „ABC”.

Līdz ar to, darba autore ir izvēlējusies veikt uzņēmuma SIA „ABC” darbības izpēti ar mērķi pilnveidot uzņēmuma uzskaiti un izstrādāt ieteikumus darbības un grāmatvedības uzskaites pilnveidošanai.

Maģistra darbā apskatāmais periods aptver laika posmu no 2012. līdz 2014. gada beigām.

Lielāka uzmanība tika pievērsta uzņēmuma grāmatvedības organizācijai, pamatlīdzekļiem, darba algas un darba braucienu izdevumu uzskaitē, uzņēmuma līzingu darījumiem un arī degvielas iegādes procesam. Darba autore uzskata, ka šie uzskaites objekti transporta uzņēmumos ir vissvarīgākie - šajos posteņos ir visvairāk pārbaudāmo datu, kā arī to novērtējums ir sarežģīts un darbietilpīgs process.

Veicot maģistra darbu, atklājās, ka kravu pārvadājumu nozarē ir ļoti daudz atšķirīgu nianšu, ar kurām jārēķinās, veicot problēmu identificēšanu.

Darba autore maģistra darbam uzstādīja sekojošo **mērķi**:

- Izpētīt un novērtēt kravu pārvadājumu uzņēmuma SIA „ABC” darbību, konstatēt un identificēt uzskaitē pastāvošās problēmas un nepilnības, sniegt uzskaites uzlabošanas, kā arī darbības pilnveidošanas risinājumus.

Lai sasniegtu maģistra darba mērķi, tika izvirzīti sekojošie **uzdevumi**:

- Veikt uzņēmuma darbības nozares raksturojumu;
- Sniegt informāciju par uzņēmuma darbību raksturojošiem finanšu rādītājiem;
- Izpētīt uzņēmuma grāmatvedības organizāciju un politiku;
- Pārliedzināties par grāmatvedības uzskaites atbilstību normatīvo aktu prasībām;
- Identificēt uzņēmumā esošās problēmas un nepilnības tā darbībā;
- Izstrādāt ieteikumus uzņēmuma tālākas darbības nodrošināšanai un pastāvošo kļūdu novēršanai.

Darba mērķis un uzdevumi ir uzstādīti tā, lai noteiktu pēc iespējas vairāk uzņēmumā SIA „ABC” uzskaitē pastāvošās nepilnības un neatbilstības. Izvirzīto uzdevumu secīga izpildīšana ļaus noteikt gan uzņēmuma uzskaites neatbilstību likumdošanai, gan nodrošināt uzņēmuma uzskaites maksimāli optimālu organizāciju. Rezultātā, uzņēmuma darbība kļūs caurskatāmāka un saprotamāka trešajām pusēm – kontrolējošām organizācijām un arī potenciāliem investoriem.

Darba autore veidoja savu maģistra darbu, sadalot to vairākās daļās. Šīs daļas ietver gan teorētisko, gan praktisko informāciju.

Darba pirmajā daļā ir sniegta informācija par Latvijas kravu pārvadājumu nozari un tās raksturojumu – attīstības tendenci, izmaiņām vairāku gadu gājumā. Tāpat, šī daļa ietver iepazīšanos ar maģistra darbā apskatāmo uzņēmumu SIA „ABC” un tā finanšu stāvokļa novērtējumu, tā izmaiņām un salīdzinājumu ar vairāku kravu pārvadājumu nozares uzņēmumu vidējiem rādītājiem.

Maģistra darba otrā daļa satur uzņēmuma „ABC” svarīgāko darbības aspektu un uzskaites posteņu padziļinātu novērtējumu, īpatnību identificēšanu. Šajā daļā tiek veikti nepilnību konstatējumi un atbilstības noteikšana normatīvajiem aktiem kopējā grāmatvedības uzskaitē, darījumos ar pamatlīdzekļiem (uzskaite un līzings darījumi) un degvielas uzskaites procesā.

Darba trešā daļa satur uzņēmuma darba algas un darba braucienu norēķinu un uzskaites procesa raksturojumu. Kā arī šī daļa satur informāciju par ES valstu prasībām attiecībā uz atalgojumu, šajās valstīs strādājošiem Latvijas uzņēmumiem. Tas ir īpaši svarīgi, lai kopā ar pieaugošo ārzemēs strādājošo Latvijas uzņēmumu skaitu, nerastos konflikta situācijas ar citu valstu likumdošanas prasībām.

Maģistra darbs veidots tā, ka darbā ietvertām teorētiskām atziņām seko praktiskās – uzņēmuma „ABC” darbības novērtējuma daļas. Tāds risinājums, pēc darba autores uzskata, nodrošina to, ka teorētiskās un praktiskās daļās ietvertā informācija savstarpēji papildina viena otru. Visās maģistra darba nodaļās ir sniegta uzskaites pilnveidošanas iespējas.

Maģistra darbā ir pielietotas vairākas pētījuma metodes. Dažādu lielumu (degvielas patēriņš, izdevumi pārvadājumiem u.c.), finanšu rādītāju (finanšu analīzei) un to izmaiņu aprēķinos tiek pielietotas matemātiskās, un statistiskās metodes. Finanšu rādītāju interpretācijai izmantota ekonomiskās analīzes metode, bet rādītāju savstarpējai salīdzināšanai (vidējie lielumi, nozares rādītāji) pielietota salīdzinošā metode.

Veidojot paskaidrojošus attēlus, darbā tiek pielietota arī grafiskā metode. Teorētiskām daļām galvenokārt izmantota aprakstošā metode un literatūras analīze. Savukārt secinājumu izstrādei, darba autore pielieto loģisko metodi.

Lai sasniegtu izvirzīto mērķi un atrisinātu uzstādītos uzdevumus, tika izmantota vispārējā un speciālā latviešu un ārzemju literatūra, likumdošanas akti, interneta resursi, publikācijas periodiskos izdevumos, statistiskie dati, SIA “ABC” 2012. -2014. gadu nepublicētie dokumenti, kā arī autores personīgā darba pieredze grāmatvedībā.

Maģistra darbs satur 109 lappuses, 8 attēlus, 20 tabulas un 12 pielikumus.

1. UZŅĒMUMS "ABC" UN TĀ DARBĪBAS NOZARES RAKSTUROJUMS

1.1. KRAVU PĀRVADĀJUMU NOZARES RAKSTUROJUMS

Kravu pārvadājumu nozare bieži tiek uzskatīta par valsts ekonomikas dzinējspēku. Grūti pārvērtēt transporta pakalpojumu nepieciešamību. Transports vienmēr bija un paliek par sabiedrības attīstības nepieciešamu nosacījumu. Šī nozare nodrošina produkcijas ražošanas aprites procesu, nogādājot to patēriņa vai uzglabāšanas vietās. Neviena moderna specializēta ražošana nav iespējama bez regulāras izejvielu, materiālu, degvielas un kurināmā pievešanas un gatavās produkcijas izvešanas.

No ekonomikas viedokļa, transporta nozare ir ļoti svarīga tautsaimniecības daļa. Transporta sfēra nodrošina ne tikai iekšzemes pārvadājumus, bet arī lielā mērā darbojas ar tranzītplūsmām, kas ir ļoti svarīgi no ekonomikas attīstības viedokļa. Tranzīts ļauj radīt darbavietas valstī, īpaši tas ir svarīgi tajās valstīs, kur rūpnieciskā ražošana un lauksaimniecības attīstība ir minimālas. Transporta nozare ir uzskatāma par vienu no perspektīvajām nozarēm, un šīs nozares attīstīšana ir ekonomikas prioritāte.

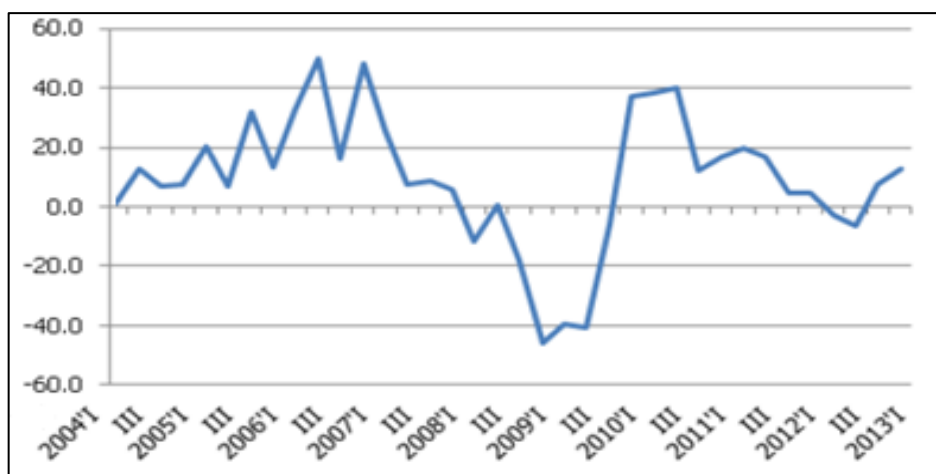
Latvijas transporta politiku lielā mērā ietekmē politiskās un ekonomiskās izmaiņas Eiropā. Efektīvi transporta savienojumi, kā konkurētspējas svarīgs faktors iegūst arvien lielāku nozīmi ekonomikā, kas arvien vairāk raksturojas ar darba dalīšanu. Galvenie kravu pārvadājumu veidi Latvijā ir jūras, dzelzceļa un sauszemes transports.

Latvijā pastāv vairākas transporta pārvadājumu nozares dalībnieku asociācijas, kuras apvieno dažādus Latvijas kravu pārvadājumu uzņēmumus. Lielākās asociācijas ir Latvijas Autopārvadātāju Nacionālā Asociācija un biedrība "Autopārvadātāju Asociācija "Latvijas auto". Šo asociāciju darbība balstās uz Latvijas pārvadātāju interešu aizstāvības pasākumiem visā pasaulē. Par savu mērķi asociācijas uzskata skaidru un saprotamu pārvadājumu tirgus regulēšanas noteikumu izstrādāšanu, sniegt informāciju par nozares izmaiņām. Uzņēmumiem, kas atrodas šajās asociācijās vēl ir papildus ieguvums, ka asociācija palīdz šo uzņēmumu attīstībai, rīko informatīvos seminārus un dažādas konferences.

Latvijas transporta nozares noteicošs faktors ir tas, ka Latvijai ir izdevīgs ģeogrāfiskais izvietojums, līdz ar ko Latviju kaimiņvalstis bieži izmanto tranzīta nolūkos.

Transporta pakalpojumu nozare ir svarīga daļa no Latvijas ekonomikas. Kā arī ar šo nozari saistītas daudzas citas nozares, kas bez transporta pakalpojumiem pastāvēt nevar - enerģētika, lauksaimniecība, tirdzniecība un daudzas citas. Līdz ar to, valsts cenšas uzturēt to augstā līmenī, izvirzot Eiropas līmeņa prasības visiem nozares dalībniekiem. Darba autore uzskata, ka kopumā transporta pārvadājumi Latvijā ir diezgan augstā līmenī.

I. Kasjanovs, savā rakstā¹ apkopo datus par pēdējās desmitgades kravu apgrozības gada pieauguma tempiem Latvijas kravu pārvadājumu nozarē. Šie dati ir redzami zemāk ievietotā 1.1. attēlā.

1.1. att. Kravju apgrozības pieauguma tempi Latvijas kravu pārvadājumu nozarē 2004. – 2013. gadā, %

No 1.1. attēla redzams, ka sākot ar 2004. gadu un aptuveni līdz 2007. gadam, šajā nozarē vērojams pastāvīgs apgrozījuma pieaugums – vidēji par 10% gadā. Krīzes gados no 2007. līdz 2009.gadam, transporta nozare, tāpat kā citas nozares, piedzīvoja strauju kritumu, kas galvenokārt saistīts ar iekšējā pieprasījuma un pirkjspējas kritumu.

Pēc krīzes gados transporta nozarē vērojams pastāvīgs apgrozījuma pieaugums. Lielākais kāpums tika sasniegts 2010. gadā. Pēc Centrālās Statistikas Pārvaldes datiem² par 2013. gadu, transporta nozare sastādīja līdz pat 10 % no Latvijas IKP un izaugsme turpinājās, un transporta nozarē 2013.gadā strādāja aptuveni 90 tūkst. cilvēku.

Neskatoties uz kravu pārvadāšanas apjomu pieaugumiem, tomēr pastāv arī vairākas problēmas, kas traucē Latvijas transporta nozares attīstībai.

Viena no svarīgākām kravu pārvadājumu nozares problēmām ir nepietiekami attīstīta infrastruktūra. Latvijas infrastruktūras lielākā nepilnība ir mazā caurlaidības spēja, kas būtiski samazina iespējamo pārvadājamo kravu apjomu.

Transporta nozares izaugsme turpinājās aptuveni līdz 2014.gada vidum, kad Latvijā ar katru gadu pakāpeniski pieauga dažādu veidu kravu pārvadājumu apjomi. Šajos gados notika arī tranzītu kravu apjoma pieaugums caur Latvijas ostām.

¹ Elektroniskais raksts: Kasjanovs I. „Transporta nozare Latvijā - izaugsme par spīti problēmām”

² Centrālās Statistikas pārvaldes datubāze

Tomēr, 2014. gadā ieviestais Krievijas embargo būtiski samazināja iepriekšējos gados vēroto attīstības tendenci. Tas saistīts ar to, ka transporta sektors ir lielā mērā atkarīgs no Krievijas, it sevišķi dzelzceļa un ostu darbība. Tā 2013. gadā, apmēram 80% no dzelzceļa pārvadājumiem importā veidoja kravas no Krievijas.

Krievijas krīze ietekmēja Latvijas kravu pārvadājumu apjomu 2014.gadā. Jau pirmajos gada divos ceturkšņos eksporta apjoms kaimiņvalstīs samazinājās par 5%. Savukārt citā elektroniskā rakstā³ ir minēts, ka 2014. gada dati liecina arī par dzelzceļa un ostu kravu apjomu izaugsmes tempu samazināšanos. Vislielāko embargo ietekmi izjūt tie uzņēmumi, kas ir stipri atkarīgi no produktu eksporta uz Krieviju. Tie uzņēmumi, kas darbojas starptautiskajā tirgū, ir mazāk pakļauti situācijas ietekmei.

Saskaņā ar Satiksmes ministrijas 2014. gada novembrī publicēto novērtējumu, attiecību ar Krieviju pasliktināšanās noved pie eksporta pakalpojumu apjoma zaudējumiem, kas jau 2015. gada sākumā būs jūtami un sastādīs aptuveni vienu miljardu eiro⁴. Tas saistīts ar to, ka 30% no Latvijas kravu eksporta uz Krieviju veido lauksaimniecības, mežsaimniecības un pārtikas produkti. Un tieši šo kategoriju produktiem Krievija ieviesa sankcijas.

Pēc elektroniskā raksta⁵ informācijas, Krievijas 2014. gadā noteiktās sankcijas radīja situāciju, kuras ietekmē, Latvijas kravu pārvadātāju autoparkam liegti 12,4 % pārvadājumu. Tā kā 2014. gadā uz Krieviju kopā veikti 111 011 pārvadājumi, līdz ar to bija liegti 13 765 autopārvadājumi. Naudas izteiksmē tas sastāda nepilnu 21 miljonu eiro. Jāatzīmē, ka sankcijām pakļauto preču grupu eksporta apjomi saruka ne tikai Latvijas eksporta tirgū, bet arī kaimiņvalstīs - Lietuvā, Igaunijā un pārējās Eiropas Savienības dalībvalstīs, kā arī trešajās valstīs⁶.

Lai gan transporta nozares autopārvadātājiem izdodas atrast jaunus noieta tirgus, lielā konkurence Eiropā noved pie tā, ka maksa par pārvadājumiem samazinās, kas izsauc neparedzētos nozares uzņēmumu zaudējumus. Konkurences palielināšanos veicināja robežkontroles atcelšana Eiropas Savienībā, kas palielināja daudzu valstu interesi par transporta pārvadājumu sfēru. Lielāko ES valstu kompānijas ir spēcīgākas par vietējā Latvijas tirgus kompānijām un to piedāvātie kravu pārvadājumu tarifi ir nereti zemāki⁷.

³ Elektroniskais raksts; LETA „Problēmas Krievijas ekonomikā ietekmē arī transporta sektoru un tūrismu”

⁴ Elektroniskais raksts „Latvijas un Krievijas attiecību pasliktināšanās gadījumā transporta nozares zaudējumi var sasniegt vienu miljardu eiro”

⁵ turpat

⁶ turpat

⁷ Elektroniskais raksts „Krievijas ekonomikas nedienas”

Pēc elektroniskā raksta⁸ autores, ekspertes Līvas Zorgenfreijas domām, Latvijas izaugsme ir cieši saistīta ar notikumiem Krievijā, tomēr Latvija arvien ciešāk sadarbojas ar Eiropas valstīm. Tādēļ ir svarīgāk pievērsties ziņām par vāju Eiropas izaugsmi.

Lai piesaistītu jaunas tranzīta kravu plūsmas un turpinātu kravu pārvadājumu nozares attīstību, Latvijai ir nepieciešams paaugstināt tās konkurētspēju. Latvijas transporta nozares attīstība ir paredzēta valsts līmenī – par to ir teikts Saeimas paziņojumā „Par Latvijas Nacionālo attīstības plānu 2014.-2020.gadam”⁹.

Šī paziņojuma 19.punkts nosaka, ka valsts sadarbībā ar privāto sektoru investēs uzņēmējdarbībā – nacionāli un starptautiski svarīgas transporta infrastruktūras attīstībai. Tas ļaus ne tikai racionāli izmantot valsts izdevīgo ģeogrāfisko stāvokli, bet arī sniegt atbalstu Latvijas uzņēmumiem konkurētspējīgu produktu un pakalpojumu piegādei ārvalstu tirgiem.

Paredzēta arī tranzīta koridoru modernizācija, kas dos iespēju palielināt pārvadāto preču apjomu, kā arī nodrošinās mobilitāti iekšzemē un starptautisko sasniedzamību. Šo pasākumu īstenošana ļaus valstij un iedzīvotājiem gūt arvien lielāku labumu.

Nākamajā tabulā apkopoti svarīgākie Latvijas kravu pārvadājumu nozares rādītāji, kas uzskatāmi parāda šī ekonomikas sektora stāvokli un attīstības tendences.

1.1. tabula

Latvijas transporta nozares galvenie raksturojošie rādītāji, 2011. - 2013.gadā*

	2011. gads	2012. gads	2013. gads
Sektora piensums IKP (%)	10.2	10.3	9.7
Transporta nozares kopējais neto apgrozījums (milj.EUR)	4 800.1	5 400.8	5 349.3
Nozarē nodarbināto skaits (tūkst.)	98.5	96.6	101.7
Vidējais personāla neto atalgojums (EUR)	506	542	552
Vidējās personāla izmaksas (EUR)	717	772	776
Vienas stundas darbaspēka Izmaksas (EUR/h)	5.99	6.43	6.56
Reģistrēto kravu automobiļu skaits	72 622	76 303	79 899
Kravu apgrozība autotransportā (milj. tonnkilometri)	12 137	12 178	12 816

* Autores veidota tabula, avots: Centrālā Statistikas Pārvalde; csb.gov.lv

Kā redzams no augstāk pievienotās 1.1. tabulas, transporta nozares raksturojošie dati norāda uz attīstības tendenci. Katra gada rādītāji, salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, pieauga. Vienīgi sektora piensums valsts IKP 2013. gadā samazinājās par 0.6% salīdzinājumā ar

⁸ Elektroniskais raksts „Problēmas Krievijas ekonomikā ietekmē arī transporta sektoru un tūrismu”

⁹ Saeimas paziņojums „Par Latvijas Nacionālo attīstības plānu 2014.-2020.gadam”

iepriekšējo gadu, bet tas gan nenorāda uz attīstības samazināšanos, jo lielākā daļa pārējo rādītāju pieaug. Samazinājums varētu būt saistīts ar citu jomu īpatsvara pieaugumu.

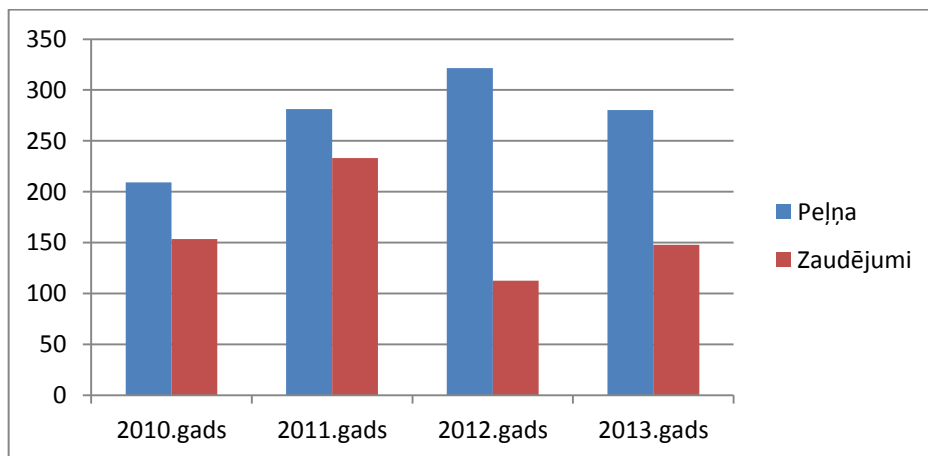
Savukārt transporta nozares kopējais neto apgrozījums 2013. gadā palika gandrīz tajā pašā līmenī, kā 2012. gadā. Tādi svarīgi rādītāji kā nozarē nodarbināto skaits un vidējā alga pieauga, kas liecina par pozitīvas tendences turpināšanos 2013. gadā.

Arī reģistrēto automobiļu skaits katru gadu palielinājās, kas liecina par pieprasījuma pieaugumu un nozares pirk spējas uzlabošanu. Par to liecina arī 2013. gadā vērojams kravu apgrozības pieaugums.

Tomēr, neskatoties uz pozitīvo nozares attīstības tendenci 2013. gadā, VID transporta un uzglabāšanas nozares informācija¹⁰ liecina par to, ka vērojams kopējais nozares uzņēmumu peļņas samazinājums 2013. gadā salīdzinājumā ar 2012. gadu, kā arī uzņēmumu zaudējumu apjoma palielināšanās.

2013.gadā kopējā nozares uzņēmumu peļņa samazinājās par 12,7 % (40,92 milj. EUR). Savukārt zaudējumi palielinājās par 31,4 % (35,33 milj. EUR) salīdzinājumā ar 2012. gadu. Kopumā, 2013.gadu ar peļņu noslēdza 3 175 uzņēmumi jeb 49,0 % no kopējā nozares uzņēmumu skaita. Savukārt gadu ar zaudējumiem noslēdza 2 703 uzņēmumi jeb 41,7 %. Turklāt, 250 uzņēmumiem zaudējumi bija vērojami nepārtraukti, sākot ar 2010. gadu.

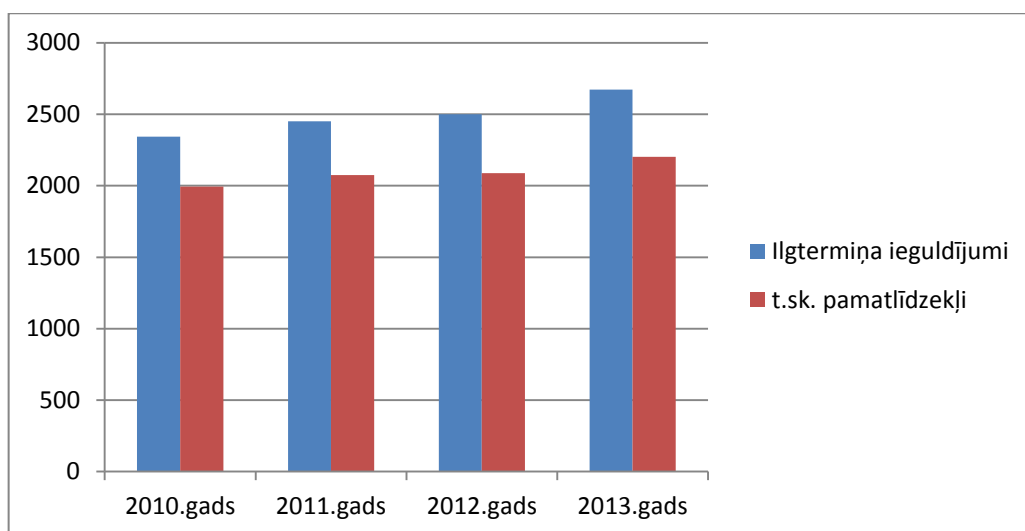
Transporta un uzglabāšanas nozares uzņēmumu peļņas un zaudējumu tendenci 2010. – 2013. gadiem var redzēt 1.2. attēlā.

1.2. att. Latvijas transporta un uzglabāšanas nozares uzņēmumu peļņa un zaudējumi 2010. – 2013. gados, milj. EUR

Vēl viens svarīgs transporta nozares attīstību raksturojošais rādītājs ir ilgtermiņa ieguldījumu dinamika. Ilgtermiņa ieguldījumu dinamiku nozarē var redzēt 1.3. attēlā.

¹⁰ VID materiāls „Informācija par transporta un uzglabāšanas nozari”

1.3. att. Latvijas transporta un uzglabāšanas nozares uzņēmumu ilgtermiņa ieguldījumu dinamika 2010. – 2013. gados, milj. EUR

Salīdzinājumā ar 2012. gadu, 2013. gadā transporta nozarē strādājošiem uzņēmumiem ilgtermiņa ieguldījumu kopsummas ir palielinājušas par 6,9 % (171,62 milj. EUR).

Transporta uzņēmumiem ilgtermiņa ieguldījumu lielāko daļu sastāda pamatlīdzekļi.

Šādu ilgtermiņa ieguldījumu vērtības palielināšanos var saistīt ar jaunu ilgtermiņa aktīvu iegādi un atjaunošanu, kas pārsvarā notiek, izmantojot kredītiestāžu kreditēšanas piedāvājumus.

Tomēr, pēc darba autores viedokļa, ilgtermiņa ieguldījumu apjoma palielināšanos kravu nozarē nevar novērtēt viennozīmīgi pozitīvi. Nestabilitāte kravu pārvadājumu tirgū, īpaši ņemot vērā 2014. gada Krievijas embargo, var negatīvi ietekmēt uzņēmumu finanšu stāvokli.

Par to liecina arī asociācijas „Latvijas auto” rīcībā esošā informācija - transporta uzņēmumu līzings maksājumi 2014.gadā veidoja 34% no starptautisko komercpārvadājumu ieņēmumiem. Līdz ar tirgus situācijas pasliktināšanos un starptautisko komercpārvadājumu skaita un pakalpojumu cenas samazināšanos dēļ, līzings maksājumi uzņēmējiem būs jākompensē no saviem līdzekļiem, kas 2014. gadā veido aptuveni septiņus miljonus eiro¹¹.

¹¹ Elektroniskais raksts „Latvijas un Krievijas attiecību pasliktināšanās gadījumā transporta nozares zaudējumi var sasniegt vienu miljardu eiro”

1.2. IEPAZĪŠANĀS AR SIA „ABC”

1.2.1. SIA „ABC” JURIDISKĀ INFORMĀCIJA

Uzņēmēj sabiedrības pilns nosaukums – sabiedrība ar ierobežotu atbildību “ABC”. Sabiedrība reģistrēta Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā 2012.gada 26.janvārī, Rīgā. Sabiedrība ir reģistrēta nodokļu maksātāju reģistrā un ir PVN maksātājs.

Uzņēmuma apmaksātais pamatkapitāls uz 2012.gada 26.janvārī ir EUR 11 382.97, kas sadalās 20 daļās. Katras daļas nominālvērtība 2012.g. bija EUR 569.15. 2013.gadā pamatkapitāls tika palielināts līdz EUR 16 391.48, daļu skaits palika nemainīgs, līdz ar to, katras daļas nominālvērtība ir palielinājusies līdz EUR 819.57.

Saskaņā ar normatīvo aktu¹² SIA „ABC” atļauts sagatavot gada pārskatu vienkāršotā formā:

- nesagatavot naudas plūsmas pārskatu,
- nesagatavot pašu kapitāla izmaiņu pārskatu,
- neapņēķināt un nenorādīt finanšu pārskatā atliktā nodokļa aktīvu un saistību summas.

Vienkāršotā forma attiecas uz sabiedrībām, kuras uz bilances sastādīšanas datumu nepārsniedz divus no trijiem šī likuma kritērijus:

- bilances summa – 400 000 EUR,
- neto apgrozījums – 800 000 EUR,
- gada vidējais darbinieku skaits – 25.

Tātad sakarā ar to, kā finansiālie radītāji uzņēmumam nepārsniedz divus no šī likuma noteiktiem kritērijiem, uzņēmumam „ABC” naudas plūsmas pārskats un pārskats par pamatkapitāla izmaiņām nav jā sastāda. Arī zvērinātā revidenta pakalpojumi SIA „ABC” nav jāizmanto, audits netiek veikts.

Uzņēmumam ir divi ieguldītāji, Latvijas Republikas fiziskās personas – valdes priekšsēdētājs un valdes loceklis, kas kopš uzņēmuma dibināšanas ir arī uzņēmuma īpašnieki, katram pieder 50% no visa pamatkapitāla. SIA „ABC” vadītāji darbojas saskaņā ar uzņēmuma apstiprinātiem statūtiem.

SIA „ABC” maksā uzņēmuma ienākuma nodokli. Katru gadu ir nepieciešams veidot gada pārskatu, kur iekļauts peļņas vai zaudējumu aprēķins. Aprēķinot peļņu pirms nodokļiem un pēc tam aizpildot UIN deklarāciju, uzņēmējs nosaka uzņēmuma ienākumu nodokli¹³. Pēc

¹² LR likums „Gada pārskatu likums”, 54.p., 2.punkts

¹³ LR likums „Par uzņēmumu ienākuma nodokli”, 3.p., 1.punkts

finanšu gada pārskata, ja uzņēmēji vēlas saņemt dividendes, tad no dividenžu summas papildus jāmaksā iedzīvotāja ienākuma nodoklis, kura likme ir 10 %¹⁴.

Uzņēmumam ir reģistrēta tikai viena struktūrvienība – biroja ofiss Rīgā. 2012. un 2013. gadā tika noslēgti finanšu līzings ar SIA „Swedbank Līzings” un SIA „Unicredit Leasing” – par 10 kravu vilcēju un 1 puspiekabes iegādi. Savukārt 2014. gadā uzņēmums pārdeva 2 kravas vilcējus un 1 puspiekabi.

1.2.2. SIA „ABC” DARBĪBAS ORGANIZĀCIJA

SIA „ABC” darbojas transporta pārvadājumu nozarē. Uzņēmums veic starptautiskos kravu pārvadājumus ārpus Latvijas teritorijas - piedāvā kā tiešos pārvadājumu pakalpojumus, tā arī starpnieciskus un kravu ekspedīcijas pakalpojumus. SIA „ABC” pamatdarbība ir saistīta tikai ar pakalpojumu sniegšanu - darbība pamatā notiek ārzemēs. Uzņēmumam filiāles un pārstāvniecības ārvalstīs nav.

SIA „ABC” saņem pasūtījumus no saviem sadarbības partneriem ārzemēs, un nodrošina saņemto pasūtījumu izpildi ar savu automobiļu parku un autovadītāju štatu.

Visas uzņēmumam piederošās kravu automašīnas atrodas ārzemēs – pakalpojumu sniegšanas vietās. Galvenie kravu pārvadājumu virzieni ir starp Zviedriju un Norvēģiju.

Latvijā kravu automašīnas atgriežas aptuveni vienu reizi pusgadā vai pēc nepieciešamības, kad autovilcēji iziet no ierindas vai plānotā remonta veikšanai. Uzņēmuma darbība Latvijā ierobežojas tikai ar to, ka Rīgā atrodas galvenais ofiss un Latvijas autoservisos tiek veikta mašīnu apkope un remonts.

Līdz ar to, ka SIA „ABC” nav noliktavas un tas veic tikai tiešus kravu pārvadājumus – ekspedīcijas pakalpojumus, tad to darbību nevar uzskatīt par loģistiku tradicionālā izpratnē.

Apskatāmajā periodā no 2012. līdz 2014. gadam, SIA „ABC” lielākais sadarbības partneris ir Zviedrijas uzņēmums AB „PEAK LOGISTICS”, kas noslēdza līgumu ar SIA „ABC” par pakalpojumu sniegšanu un darbojas kā starpnieks visos pasūtījumos. Parasti visus pasūtījumus pieņem un apstrādā AB „PEAK LOGISTICS”, savukārt pasūtījumu veikšanu nodrošina SIA „ABC” ārzemēs strādājošie kravu automobiļu vadītāji.

Balstoties uz datiem par nobraukto kilometru skaitu, rēķinvede piedāda rēķinus AB „PEAK LOGISTICS”. Norēķini notiek pēc faktiski nobrauktiem attālumiem un pēc pasūtījumu faktiskās izpildes [sk. 1. pielikumu].

¹⁴ LR likums „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli”, 3.p., 10.punkts

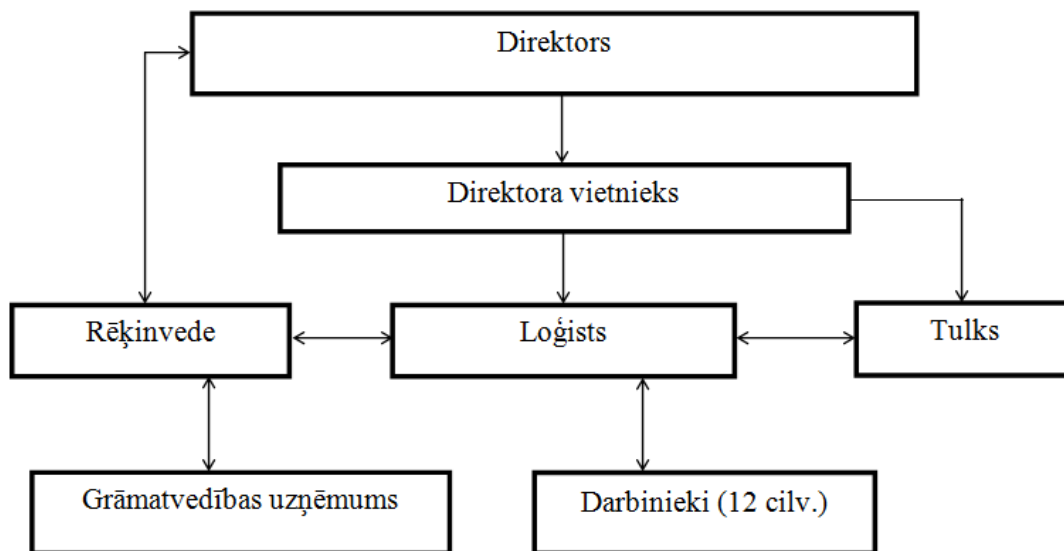
Līdz 2014. gadam, sadarbība ar AB „PEAK LOGISTICS” notika tikai pēc pēcapmaksas principa, kas nozīmē, ka pēc pasūtījuma izpildīšanas, atgriežoties Latvijā, SIA „ABC” kravu automobiļu vadītāji atskaitījās par nobrauktiem kilometriem savai vadībai.

No 2014. gada AB „PEAK LOGISTICS” uzsāka strādāt ar SIA „ABC”, veicot priekšapmaksu. SIA „ABC” kontā tiek pārskaitīts avanss. Turpmāk, pēc SIA „ABC” izrakstītajiem rēķiniem AB „PEAK LOGISTICS”, no iepriekš veiktiem avansa maksājumiem tiek atņemta rēķinā norādītā summa.

Uzsākot savu darbību 2012.gadā, uzņēmuma rīcībā bija tikai 3 kravu segļu vilcēji un 1 puspiekabe. Neskatoties uz acīmredzamo transportlīdzekļu trūkumu, 2013. gada sākumā uzņēmums bija ieņēmis stabilu pozīciju kravu pārvadājumu tirgū.

2013. gadā, SIA „ABC”, savas darbības paplašināšanai un izešanai starptautiskajā tirgū, bija paņēmis finanšu līzīngā papildus 6 kravu segļu vilcējus. Kā arī šajā gadā, tika pagarināti iepriekš noslēgtie sadarbības līgumi ar lieliem Norvēģijas un Zviedrijas uzņēmumiem par pastāvīgiem kravu pārvadājumiem. Kā arī izveidojušies jauni kravu piegādes maršruti, kļuvusi ciešāka sadarbība ar Norvēģijas ekspedīcijas uzņēmumiem.

Uz 2014. gadu, uzņēmumā „ABC” kopā strādāja vairāku profesiju pārstāvji. Visu uzņēmuma „ABC” darbinieku struktūru var redzēt 1.4. attēlā.

1.4. att. Uzņēmuma SIA „ABC” darbinieku struktūra

Visi SIA „ABC” darbinieki ir augstas kvalifikācijas darbinieki ar lielu profesionālu pieredzi kravu pārvadājumu nozarē. Darbinieku kvalifikācija nodrošina kvalitatīvu pasūtījumu izpildi.

Lai iespīestos Eiropas tirgū, SIA „ABC” 2013. gadā ir palielināts uzņēmuma pamatkapitāls un papildināts autoparks. Laikā no 2012. līdz 2013. gadam, tika iepirkti 10 kravu segļu vilcēji, kuri tiek sakomplektēti ar pasūtītāju nodrošinātām piekabēm.

Uzņēmums visus iepriekš minētos kravu segļu vilcējus iegādājas finanšu līzīngā. Šim nolūkam tika ņemts EUR 77 830 liels aizņēmums no kredītiestādēm. Noslēgtiem kredītlīgumiem tika izsniegta komercbankas garantija. SIA „ABC” kredīta parāda dzēšanu plānots veikt ar vienmērīgiem maksājumiem.

1.2.3. SIA „ABC” FINANŠU STĀVOKĻA NOVĒRTĒJUMS UN ANALĪZE

Lai precīzāk izprastu un raksturotu SIA „ABC” darbību, autore, izmantojot uzņēmuma 2012., 2013. un 2014. gadu pārskatu datus, veica uzņēmuma finanšiālā stāvokļa novērtējumu. Zemāk redzamā 1.2. tabulā ir parādīts uzņēmuma peļņas vai zaudējumu aprēķīns par 2012., 2013. un 2014. gadu.

1.2. tabula

SIA „ABC” peļņas vai zaudējumu aprēķīns 2012. – 2014. g., EUR

Rādītājs	2012.gads	2013.gads	2014.gads
Neto apgrozījums	411 108	700 544	709 199
Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	240 057	544 327	508 345
Bruto peļņa	171 051	156 217	200 854
Pārdošanas izmaksas	153 519	150 251	210 207
Administrācijas izmaksas	4 511	13 116	8 439
Peļņa vai zaudējumi no saimnieciskās pamatdarbības	13 021	-7 150	-17 792
Pārējie uzņēmuma saimnieciskās darbības ieņēmumi	22 989	29 081	37 828
Pārējās uzņēmuma saimnieciskās darbības izmaksas	4 514	6 663	12 047
Peļņa vai zaudējumi pirms ārkārtas posteņiem un nodokļiem	31 496	15 268	7 989
Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas	198	3 904	3 748
Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem	31 298	11 364	4 241
Uzņēmuma ienākuma nodoklis par pārskata periodu	2 342	-	-
Pārskata perioda peļņa vai zaudējumi pēc nodokļiem	28 956	11 364	4 241

Uzņēmuma peļņa vai zaudējumi ir svarīgs jebkura uzņēmuma darbības rādītājs. Kā redzams no 1.2. tabulas, SIA „ABC” 2012.gada darbības rezultāts bija peļņa EUR 28 956, savukārt 2013.gada peļņa ir samazinājusies un sasniedza EUR 11 364. 2014. gadā negatīvā tendence turpinājās un neto peļņa saruka līdz EUR 4 241.

Salīdzinot trīs gadus, var secināt, ka uzņēmuma „ABC” neto apgrozījumam ir tendence palielināties. 2012.gadā, tas bija 411 108 EUR, 2013. gadā tas izauga līdz 700 544 EUR, 2014. gadā pieaugums turpinājās un neto apgrozījums sasniedza EUR 709 199. Atšķirība ir neliela, bet pieauguma tendence pastāv. Apgrozījuma pieaugums ir lielā mērā saistīts ar to, ka SIA „ABC” 2013.gada laikā ir atradusi stabilus klientus.

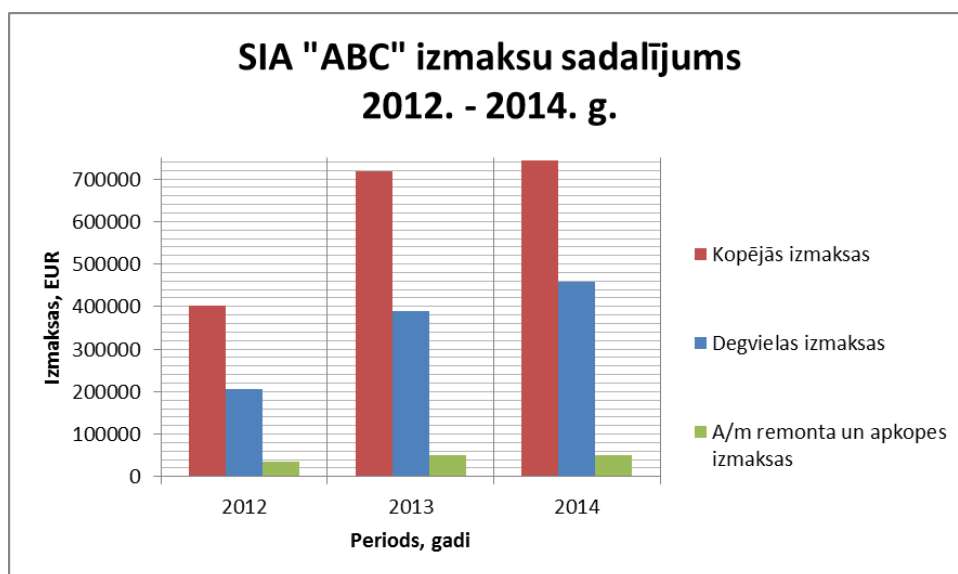
Bruto peļņas lielums samazinājās no EUR 171 051 2012. gadā līdz EUR 156 217 2013. gadā. Tomēr 2014. gadā, bruto peļņa ievērojami izauga un sasniedza EUR 200 854.

2013. gada bruto peļņas kritums saistīts ar to, ka augot apgrozījumam, ir strauji palielinājušās arī uzņēmuma pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas.

Savukārt 2014. gadā, salīdzinot ar 2013. gadu, pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas samazinājās par EUR 35 982, un tas pozitīvi ietekmēja uzņēmuma bruto peļņu.

Ekspluatācijas izmaksu pieaugums no 2012. līdz 2013. gadam ir saistīts ar transportlīdzekļu uzturēšanas izdevumu palielinājumu - lietotā autotransporta izmantošanu, kas radīja strauji augošu remontu nepieciešamību, ka arī degvielas izmaksu pieaugumu. Visi uzņēmumam piederošie seglu vilcēji nav jauni, bet gan 2004.-2005.gada izlaiduma, tāpēc tie bieži lūst. Lai nodrošinātu un uzturētu tos labā tehniskā stāvoklī uzņēmumam vajadzīgi lieli ieguldījumi automobiļu apkopē un remontā, bieži ir jāmaina automobiļu riepas.

SIA „ABC” kopējo un transportlīdzekļu uzturēšanas izdevumu sadalījumu laikā no 2012. līdz 2014. gadam var redzēt 1.5. attēlā.

1.5. att. – SIA „ABC” autotransporta izdevumu tendence 2012.-2014. g., EUR*

* Dati no SIA „ABC” peļņas vai zaudējumu aprēķina [sk. 1.2. tabulu]

Kā redzams arī kopējās SIA „ABC” izmaksas laikā no 2012. līdz 2013. gadam palielinājās par EUR 304 270, savukārt 2014. gadā, tas palielinājās – par EUR 24 332, bet kopumā saglabājās iepriekšējā – 2013. gada līmenī.

Degvielas un automobiļu remonta un apkopes izmaksu pieaugums ir vērojams katru gadu. Tas ir saistīts ar to, ka 2013. gadā uzņēmuma autoparks palielinājās par 5 kravu segļu vilcējiem.

Neskatoties uz 2014. gada bruto peļņas izaugsmes tendenci, uzņēmumam SIA „ABC” jau otru gadu pēc kārtas veidojas zaudējumi no saimnieciskās darbības. Dibināšanas - 2012. gadā, uzņēmumam izveidojās peļņa no saimnieciskās darbības veikšanas EUR 13 021 apmēra, bet nākamajos gados uzņēmums cieta zaudējumus no saimnieciskās darbības veikšanas, EUR 7 150 – 2013.gadā un EUR 17 792 - 2014. gadā. Tas saistīts ar to, ka 2014. gadā strauji pieauga pārdošanas izmaksu summa. Neskatoties uz šo statistiku, uzņēmumam joprojām saglabājas peļņa pirms ārkārtas posteņiem un nodokļiem, tomēr šīs peļņas summa arī samazinās pa gadiem.

Kaut gan uzņēmuma kredīta procentu maksājumi pieauga pa gadiem, tomēr SIA „ABC” spēja tos segt ar saviem līdzekļiem, līdz ar to arī pirms nodokļu nomaksas veidojas peļņa. Tomēr kredīta procentu segšanas spēja pa gadiem samazinās un pastāv iespēja, ka nākotnē, uzņēmums var saskarties ar grūtībām savu saistību atmaksāšanā.

Sakarā ar 2013. gadā veikto autoparka paplašināšanos, uzņēmumam „ABC” 2013. un 2014. gados veidojas liels nodokļu nolietojums. Līdz ar to, šajos gados, uzņēmuma ienākumu nodoklis nebija jāmaksā.

SIA „ABC” neto peļņa pa gadiem sarūk – notika ievērojams peļņas samazinājums no EUR 28 956 2012.gadā līdz EUR 11 364 2013.gadā un līdz EUR 4 241 2014. gadā. To daļēji var izskaidrot ar lielām pārējām saimnieciskās darbības izmaksām.

SIA „ABC” finanšu analīze

Uzņēmuma darbības izpētes neatņemama daļa ir finanšu rādītāju analīzes veikšana. Šī rīka izmantošana ļauj jebkurai uzņēmumā ieinteresētai pusei gūt svarīgu informāciju, kas palīdzēs izlemt vai ir vērts sadarboties ar apskatāmo uzņēmumu un cik droši var būt šie darījumi.

1.3. tabulā ir redzami daži no SIA „ABC” finanšu analīzes rādītājiem, kas ļauj gūt priekšstatu par sabiedrības darbību un tās izmaiņām.

Dati uzņēmuma finanšu rādītāju aprēķinam iegūti no SIA „ABC” bilances [sk. 2. pielikumu] un peļņas vai zaudējumu aprēķina [sk. 3. pielikumu].

SIA „ABC” finanšu rādītāju analīze 2012. – 2014.g.*

Rādītājs	2012.gads	2013.gads	2014.gads
Kopējās likviditātes koeficients	1,11	0,95	0,92
Procentu seguma koeficients	159,25	3,91	2,13
DSCR	2,43	0,55	0,5
EBITDA	36 968	45 015	26 838
Bruto peļņas rentabilitāte, %	41,61	22,3	28,32
Operatīvās darbības rentabilitāte, %	7,66	2,18	1,13
Neto rentabilitāte (komerciālā), %	7,04	1,62	0,6
Debitoru parādu aprites koeficients	4,9	8,09	9,2
Debitoru parādu iekasēšanas ilgums, dienas	74,5	45,12	39,67
Kreditoru (saistību) aprites koeficients	2,47	3,22	3,65
Kreditoru (saistību) aprite perioda ilgums, dienas	148,05	113,31	99,75

*Darba autores veidota tabula

Kopējais likviditātes koeficients (apgrozāmie līdzekļi / īstermiņa saistības) parāda vai uzņēmumam ir vai nav problēmu ar savu īstermiņa saistību kārtošanu. Praksē pieņemts, ka šī koeficienta vērtībai ir jābūt robežās no 1 līdz 3. Gadījumā ja koeficients pazeminās zem 1, tad uzņēmumam varētu rasties problēmas īstermiņa saistību maksājumos. Savukārt ja koeficients pārsniedz 3, tad var secināt par neracionālu apgrozāmo līdzekļu izmantošanu. Novērtējot šī rādītāja vērtību ir jāņem vērā nozares un uzņēmuma īpatnības¹⁵.

SIA „ABC” gadījumā, 2012. gadā kopējais likviditātes koeficients bija tuvu praksē pieņemtai vērtībai 1 (viens). Tas nozīmē, ka atvēršanas gadā, problēmu apmaksāt savas īstermiņa saistības uzņēmumam nebija. Novērtējot SIA „ABC” rādītāja izmaiņas dinamiku no 2012. līdz 2014. gadam, var secināt par negatīvo tendenci – būtiski pieaugot kreditoru un darbuņēmēju parādu apjomam, uzņēmumam trūkst līdzekļu īstermiņu saistību apmaksai. SIA „ABC” ir problēmas ar laicīgu darba algas un nodokļu apmaksu valstij. Koeficienta vērtība samazinājās no 1,11 - 2012. gadā līdz 0,95 - 2013. gadā. Savukārt 2014. gadā vērtība turpināja samazināties un sasniedza 0,92 vērtību. Līdz ar to, koeficienta samazinājums divu gadu laikā sastāda 17%.

Procentu seguma koeficients (peļņa pirms procentiem un nodokļu atskaitījumiem / maksājamo procentu summa) ir maksātspējas rādītājs, kas norāda uz uzņēmuma spēju samaksāt aizdevuma procentus kredītiestādēm, neskarot pašu kapitālu.

¹⁵ Bednarskis L., Paupa V., Vaikulis J. „Finanšu pārskatu analīze”, 20. lpp.

Koeficienta vērtība parāda cik reizes peļņa pirms procentu un nodokļu atskaitīšanas pārsniedz maksājamo procentu summu¹⁶.

SIA „ABC” gadījumā, 2012. gadā, šis koeficients bija ļoti liels, jo dibināšanas gadā nebija lielu kredītsaistību. Savukārt 2013. un 2014. gadā, neskatoties uz to, ka uzņēmumam veidojas peļņa, koeficienta vērtība strauji samazinājās. Tas saistīts ar kredītsaistību īpatsvara palielināšanos turpmākos gados – SIA „ABC” ar kredītiestāžu starpniecību papildināja savu autoparku.

EBITDA ļauj aptuveni novērtēt uzņēmuma naudas plūsmu, kas būtu novirzāma saistību apkalpošanai, izslēdzot amortizācijas atskaitījumu ietekmi. Pēc būtības, šis koeficients raksturo *peļņu pirms procentu maksājumiem, nodokļiem un amortizācijas atskaitījumiem*. EBITDA kalpo investoriem par savu ieguldījumu atgriešanas indikatoru. Negatīva koeficienta vērtība norāda uz to, ka uzņēmums darbojas ar zaudējumiem jau pirms procentu maksājumiem, nodokļiem un amortizācijas atskaitījumiem. Saprotais, ka ieguldīt naudas līdzekļus vai izsniegt kredītu tādām uzņēmumam, neviens nebūs gatavs. Ja maksājamo procentu summa ir vienlīdzīga EBITDA, tad uzņēmums varēs samaksāt tikai procentus. Šajā gadījumā uzņēmumam nevajadzēs maksāt peļņas nodokli jo nebūs peļņas¹⁷.

SIA „ABC” gadījumā EBITDA koeficienta vērtība visā darbības laikā ir pozitīva un ievērojami pārsniedz maksājamo procentu summas. Tas norāda uz to, ka uzņēmuma pamatdarbība ir ienesīga un kredīta saņemšana ir iespējama. 2015. gadā, SIA „ABC” iesniedza pieteikumu kredīta saņemšanai.

Saistību apkalpošanas koeficients (DSCR) (EBITDA / saistību maksājumi pārskata periodā (procenti + pamatsummas)). Faktiski šis koeficients rāda, cik lielā mērā uzņēmums spēj segt savu saistību maksājumus jeb naudas plūsmas pietiekamību. Gadījumā, kad rādītājs sasniedz vērtību vismaz 1 (viens), var teikt, ka uzņēmuma maksāspēja ir pietiekama. Rādītājs zem 1 norāda uz potenciālām problēmām uzņēmumā. Gadījumā ja vērtība ir lielāka par 1,2 – 1,3, tad tas norāda uz to, ka uzņēmums darbojas ar rezervi¹⁸.

SIA „ABC” gadījumā, 2012. - atklāšanas gadā, šis koeficients bija ievērojami lielāks par 1 un sastādīja 2.43. Tas nozīmē, ka SIA „ABC” nebija problēmu segt savas saistības un bija pieejamas lielas naudas rezerves. Tomēr, saistībā ar 2013. gadā pieaugošo saistību īpatsvaru (kredīta izmantošana autoparka paplašināšanai), uzņēmuma „ABC” DSCR koeficients stipri pazeminājās un sasniedza vērtību 0,55. Arī 2014. gadā koeficienta vērtība turpināja samazināties un sasniedza lielumu 0,50.

¹⁶ Bednarskis L., Paupa V., Vaikulis J. „Finanšu pārskatu analīze”, 25. lpp.

¹⁷ Stolowy H., Lebas M.J., Dings Y. „Financial accounting and reporting. A global perspective”; 561 p.

¹⁸ Elektroniskais resurss: „Kā saprast, vai mans uzņēmums strādā ienesīgi?”

Šī tendence norāda par uzņēmuma iespējamām maksātspējas problēmām, un arī liecina par to, ka 2014. gadā uzņēmums bija spējīgs segt tikai pusi no savām saistībām. Šis koeficients ietekmē arī kredītiestāžu lēmumus par kredītu piešķiršanu. Pēc darba autores viedokļa, līdz ar šī koeficienta zemu vērtību, SIA "ABC" aizņemtās naudas no kredītiestādes savas darbības paplašināšanai būs gandrīz vai neiespējami.

Bruto peļņas rentabilitāte (bruto peļņa / neto apgrozījums x 100). Šis koeficients procentuāli parāda cik rentabla ir dotā uzņēmuma pamatdarbība. Jebkura uzņēmuma interesēs ir tuvojies 100% vērtībai¹⁹.

Tomēr, šī rādītāja lielumu nosaka tas, kādi izmaksu posteņi ir iekļauti pārdotās produkcijas ražošanas izmaksās. Pēc darba autores uzskata, transporta uzņēmumos, to darbības specifikas dēļ, šajā postenī ir jāiekļauj autovadītāju darba algas izmaksas, degvielas iegādes izmaksas, automobiļu remonta izmaksas, kā arī autotransporta nolietojums u.c.

Tomēr, atklāts ka SIA „ABC” gadījumā darbinieku algas izmaksas un kravu automobiļu nolietojums nav iekļauts pārdotās produkcijas ražošanas izmaksās. Līdz ar to, SIA „ABC” bruto peļņas rentabilitāte ir vienmēr bijusi ar „+” zīmi, kas it kā norāda uz uzņēmuma veiksmīgu darbību. Tomēr, 2013. gada uzņēmuma bruto peļņas rentabilitāte, salīdzinājumā ar 2012. gadu, samazinājās gandrīz divas reizes. Tā kā šis rādītājs, pat neskatoties uz uzņēmuma neto apgrozījuma pieauguma tendenci būtiski samazinājās, tad, pēc darba autores domām, tas visticamāk saistīts ar vairāku pārdotās produkcijas izmaksu pieaugumu. Šie izdevumi gada laikā (no 2012. līdz 2013. gadam) pieauga divreiz. Pēc darba autores viedokļa, uzņēmumam ir nopietni jākontrolē izmaksu līmenis. Savukārt 2014. gadā rādītājs nedaudz uzlabojas.

Operatīvās darbības rentabilitātes (peļņa pirms procentiem un nodokļu atskaitīšanas /neto apgrozījums * 100) un **neto rentabilitātes** (neto peļņa / neto apgrozījums x 100)²⁰ koeficienti arī liecina par SIA „ABC” izmaksu apmēra nesabalansētību ar uzņēmuma ieņēmumiem.

Debitoru parādu aprites koeficients rāda, cik reizes debitoru parādi pārvērtušies naudas līdzekļos konkrētajā laika periodā. Tā kā, SIA „ABC” debitoru parādu summas svārstības pa gadiem nav lielas, tad lai vienkāršotu aprēķinus, darba autore veica šī koeficienta aprēķinu, ņemot debitoru parādu summu gada beigās. Koeficients tiek aprēķināts, dalot neto apgrozījumu ar debitoru parādu summu gada beigās²¹.

¹⁹ Bednarskis L., Paupa V., Vaikulis J. „Finanšu pārskatu analīze”; 34. lpp.

²⁰ turpat; 35. lpp.

²¹ turpat; 75. lpp.

Savukārt **debitoru parādu aprīte dienās** norāda, cik dienas vidēji uzņēmumam ir jāgaida, lai saņemtu samaksu no debitoriem. Šo koeficientu aprēķina, dalot perioda dienu skaitu ar debitoru parādu aprītes koeficientu.

Ņemot vērā to, ka SIA „ABC” debitoru rēķinos norādītais apmaksas termiņš parasti ir viens mēnesis, tomēr atbilstoši aprēķinātajam rādītājam, SIA „ABC” 2012. gadā samaksu no debitoriem saņēma aptuveni 75 dienās. Nākamajos divos gados, debitoru maksājumi tika veikti intensīvāk, un parādu iekasēšanas laiks 2014. gadā sastādīja jau aptuveni 40 dienas. Kaut gan SIA „ABC” netiek veikti atbilstoši debitoru parādu atgūšanas pasākumi, tomēr parādu saņemšanas laikam ir tendence samazināties.

Kreditoru parādu aprītes ilgums dienās (pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas/kreditori kopā) norāda cik dienās vidēji uzņēmums norēķinās ar saviem kreditoriem²².

Tāpat kā debitoru aprītes ilgumam, šim SIA „ABC” rādītājam ir tendence uzlaboties. 2012. gadā uzņēmums apmaksāja savus parādus vidēji 148 dienās (aptuveni pieci mēneši), bet 2014. gadā jau tikai 100 dienās (aptuveni trīs ar pusi mēneši). Tas arī ir saistīts ar debitoru maksāšanas tendences uzlabojumu, līdz ar ko uzņēmumam ātrāk parādās naudas līdzekļi, ar kuriem apmaksāt kreditoru saistības. Sakarā ar šo faktu, praksē visi uzņēmēji cenšas izlīdzināt savu kreditoru saistību maksājumu laiku ar savu debitoru parādu iekasēšanas laiku.

Praksē ne visus finanšu rādītājus var uzreiz skaidri interpretēt. Lai varētu droši apgalvot par rādītāja objektivitāti, tam ir jānoskaidro atbilstošās nozares vidējie rādītāji, kas kalpos par savdabīgu atskaites punktu. Šis atskaites punkts dod iespēju objektīvi novērtēt uzņēmuma stāvokli. Kā iepriekš minēts, tāda pieeja ļauj vēl precīzāk novērtēt uzņēmuma darbību un secināt par to rādītāju atbilstību citu analīzē iekļauto uzņēmumu vidējiem rādītājiem. Tieši šim nolūkam – uzņēmuma rādītāju objektīvam novērtējumam, darba autore tālāk veica apskatāma uzņēmuma SIA „ABC” finanšu rādītāju salīdzināšanu ar dažu, nejauši izvēlēto kravu pārvadājumu nozares uzņēmumu rādītājiem no Lursoft datu bāzes²³. Pakalpojuma sniedzēja mājaslapā ir atrodami finanšu analīzes rādītāji, kuri ir apkopoti 1.4. tabulā.

²² Stolowy H., Lebas M.J., Dings Y. „Financial accounting and reporting. A global perspective”; 75 p.

²³ Lursoft datu bāze

Nozares uzņēmumu un SIA „ABC” 2013. gada finanšu rādītāju salīdzinājums*

	Lars Prim, SIA	Tiropa, SIA	DSV transport, SIA	Vidējais rādītājs	ABC, SIA	SIA "ABC" novirze no vidējā rādītāja
Likviditāte						
Likviditātes kopējais koeficients	1,11	0,63	1,21	0,99	0,95	-0,04
Aktivitātes koeficienti						
Pircēju un pasūtītāju debeta apgrozījums	6,38	6,72	8,78	7,29	8,06	0,77
Vidējais iekasēšanas periods, dienas	57,23	54,34	41,56	51,05	45,29	-5,76
Apgrozāmo līdzekļu aprites koeficients	5,70	6,15	6,27	6,04	8,06	2,02
Aktīvu jeb kapitāla aprites koeficients	1,29	2,22	4,26	2,59	3,02	0,43
Kapitāla struktūras analīze						
Finanšu līdzsvara koeficients	5,83	14,88	2,31	7,67	4,10	-3,57
Parāds pret pašu kapitālu	4,74	13,88	1,31	6,65	2,98	-3,67
Ilgtermiņa aktīvi pret pašu kapitālu	4,51	9,51	0,74	4,92	2,56	-2,36
Ienesīguma (rentabilitātes) analīze						
Bruto peļņas robeža	36,40	10,41	8,18	18,33	22,30	3,97
Kapitāla atdeve	34,46	-92,81	26,26	-10,70	20,04	30,74
Aktīvu atdeve	5,91	-6,24	11,36	3,68	4,89	1,21
Ilgtermiņa ieguldījumu atdeve	7,64	-9,76	35,50	11,13	7,82	-3,31

*Darba autores veidota tabula

Kā redzams no 2013. gada finanšu rādītāju salīdzināšanas tabulas, SIA „ABC” darbība kopumā atbilst vidējam triju nozares uzņēmumu līmenim. Gandrīz visi SIA „ABC” rādītāji iekļaujas nozares uzņēmumu rādītāju robežās. Lielākās atšķirības ir vidējam iekasēšanas perioda rādītājam, kur novirze sastāda 5,76 dienas, kā arī kapitāla atdeves rādītājam – novirze sastāda 30,74%.

Abi divi rādītāji ir svarīgi uzņēmuma darbības novērtēšanai. Pirmais rādītājs var stipri ietekmēt kreditoru saistību apmaksu laiku, jo kā bija minēts iepriekš, kreditoru saistību apmaksā ir cieši saistīta ar debitoru iekasēšanas laiku. Savukārt otrais rādītājs ir īpaši svarīgs gan uzņēmuma darbības novērtēšanai, gan potenciāliem investoriem, jo faktiski parāda, cik uzņēmums nopelnīs no katras ieguldītas naudas vienības. SIA „ABC” gadījumā kapitāla atdeves rādītājs ir 20%, kas faktiski nozīmē, ka uzņēmums no katra ieguldīta eiro pelna papildus 20 centus.

Pēc darba autores viedokļa, izveidojusies rezultātu atšķirība galvenokārt ir saistīta ar to, ka SIA „Tiropa”, kam ir vissliktākie rādītāji, būtiski ietekmē vidējā nozares rezultāta vērtību. Gadījumā, ja izslēdz SIA „TIROPA” rādītājus, tad uzņēmums SIA „ABC” ļoti labi iekļautos kopējā kravu pārvaldījumu nozares ainā.

Vēl viens svarīgs rādītājs kravu pārvaldījumu uzņēmumiem ir ilgtermiņa ieguldījumu atdeve. Šis rādītājs parāda ienesīgumu atkarībā no uzņēmuma ieguldījumiem ilgtermiņa aktīvos. Gadījumā, ja uzņēmums maz ieguldīs savā attīstībā, tas novedīs pie konkurētspējas samazināšanās.

Šī koeficienta novērtēšanai svarīgi sekot rādītāja dinamikai. Arī nepieciešams salīdzināt sava uzņēmuma rādītāju ar vidējiem nozares rādītājiem – tas ļaus noteikt optimālo rādītāju un apzināties situāciju tirgū. SIA „ABC” ilgtermiņa ieguldījumu atdeves rādītājs norāda, ka uzņēmums ir konkurētspējīgs un iegulda līdzekļus savā attīstībā.

Redzams, ka „DSV Transport” SIA ir līdera pozīcijā. Savukārt „Tiropa” SIA ieņem pēdējo vietu izlasē, kas nozīmē kompānijas mazo konkurētspēju.

2. UZŅĒMUMA „ABC” DARBĪBAS UN UZSKAITES IZPĒTE

2.1. GRĀMATVEDĪBAS UZSKAITES NOVĒRTĒJUMS SIA “ABC”

Kravu pārvadājumu jomā, kur darbojas maģistra darbā apskatāmais SIA „ABC”, pastāv ļoti daudz nianšes, kas ir jāņem vērā, veicot uzņēmuma darbības un uzskaites izpēti. Visu nianšu neievērošana var novest pie uzskaites neatbilstības likumdošanai un, iespējams, pie sagrozītiem finanšu rezultātiem.

Grāmatvedībai ir jābūt organizētai visaugstākajā līmenī - tā lai uzskaites kārtošana nepārkāptu nevienu no grāmatvedības praksi regulējošiem standartiem un likumiem, nerādītu nepilnības un savstarpējo neatbilstību rašanos uzskaites datos, kā arī dotu skaidru priekšstatu par uzņēmuma darbību, jebkurai uzņēmumā ieinteresētai personai.

Šajā nodaļā, darba autore kopumā novērtē SIA „ABC” uzņēmuma grāmatvedības organizāciju un tās atbilstību LR normatīviem aktiem, kā arī veic galveno uzskaites problēmu identificēšanu.

Grāmatvedības uzskaitē

Uzņēmuma SIA „ABC” gada pārskats tiek sagatavots saskaņā ar Latvijas Republikas likumiem „Par grāmatvedību”, „Gada pārskatu likumu”, MK noteikumiem Nr.488 „Gada pārskatu likuma piemērošanas noteikumi”. Peļņas un zaudējumu aprēķins tiek sastādīts pēc apgrozījuma izmaksu metodes.

SIA „ABC” grāmatvedības uzskaiti veic grāmatvedības uzņēmums saskaņā ar noslēgto pakalpojumu līgumu, saņemot ikmēneša samaksu par veiktajiem grāmatvedības pakalpojumiem. Pakalpojumu līgumā ir rakstīts, ka grāmatvedības pakalpojumu sniedzējs apņemas kvalitatīvi un noteiktā laikā pildīt saistības saskaņā ar pasūtītāja norādījumiem. Veicot grāmatvedības uzskaiti, izpildītājs ievēro visas Latvijas Republikā spēkā esošajos normatīvajos aktos noteiktās prasības.

Grāmatvedības uzskaitē tiek kārtota elektroniski, izmantojot grāmatvedības programmu „Tildes Jumis”.

SIA „ABC” ir izstrādāta grāmatvedības metodika, kas ietver sekojošus dokumentus:

- Nolikums par grāmatvedības organizāciju un kārtošanu;
- Nolikums par komandējumiem un darba braucieniem;
- Kases operāciju uzskaites noteikumi;
- Dokumentu apgrozības shēma;

- Ilgtermiņa ieguldījumu, apgrozāmo līdzekļu, prasību un saistību uzskaites kārtība;
- Grāmatvedības kontu plāns;
- Instrukcija inventarizācijas komisijas darbam;
- Grāmatvedības kontu lietošanas noteikumi.

Izvērtējot iepriekš minēto SIA „ABC” grāmatvedības metodikā iekļauto dokumentu saturu, darba autore konstatēja, ka šie iekšējie akti nav piemēroti SIA „ABC” darbības specifikai. Dokumentu saturs ir vispārējs un tajos nav detalizēti noteikti transporta nozarei specifisko darījumu, notikumu un finanšu pārskata posteņu uzskaites novērtēšanas un uzrādīšanas principi, metodes.

Tā kā, uzņēmuma vadība bieži nespēj laicīgi nodrošināt grāmatvedību ar nepieciešamo informāciju – dokumentiem, tad SIA „ABC” grāmatvedības uzskaitē nenodrošina visu saimniecisko darījumu precīzu un savlaicīgu atspoguļošanu.

Līdz ar to, darba autore konstatē, ka dažādās atskaitēs nav laicīgi atspoguļoti visi uzņēmuma darījumi un tiek pārkāptas LR normatīvā akta²⁴ prasības.

Šī akta prasības nosaka, ka:

- uzņēmuma pienākums ir kārtot grāmatvedību, uzskatāmi atspoguļojot visus uzņēmuma saimnieciskos darījumus, kā arī katru faktu vai notikumu;
- grāmatvedību kārtot tā, lai grāmatvedības jautājumos kvalificēta trešā persona varētu gūt patiesu un skaidru priekšstatu par uzņēmuma finansiālo stāvokli bilances datumā, tā darbības rezultātiem, naudas plūsmu noteiktā laikposmā, kā arī konstatēt katra saimnieciskā darījuma sākumu un izsekot tā norisei;
- grāmatvedības sniegtajai informācijai jābūt patiesai, salīdzināmai, savlaicīgai, nozīmīgai, saprotamai un pilnīgai. Grāmatvedībai ir jānodrošina ieņēmumu un izdevumu norobežošana pa pārskata periodiem;
- ieraksti grāmatvedības reģistros izdarāmi savlaicīgi, nodrošinot, ka tie ir pilnīgi, precīzi un sistemātiski sakārtoti.

Normatīvo aktu neievērošanu un uzskaites nepilnību arī apstiprina, 2015. gada 3. martā, uzņēmuma „ABC” saņemtā vēstule no VID par „ES negatīvo starpību”. Neprecīzas grāmatvedības uzskaites dēļ, netika uzrādīti vairāki darījumi. Rezultātā izveidojas uzņēmuma un kontrolējošo iestāžu uzskaites datu atšķirība par summu EUR 10 946 [sk. 4. pielikumu].

²⁴ LR likums „Par grāmatvedību”; 2. un 7. p.

Vārds „ES negatīvā starpība” nozīmē to, ka uzņēmuma deklarētais apgrozījums ir mazāks nekā ES valstu partneru deklarētie darījumi ar šo uzņēmumu.

Pēc darba autores uzskata, starpības izveidojās iepriekš minētā iemesla dēļ – grāmatvedība, visa 2014. gada garumā, savlaicīgi nesaņemot dokumentus pilnā apjomā, nebija iekļāvusi vairākus rēķinus PVN1 deklarācijas II daļā.

Ņemot vērā iepriekš minēto, ir secināms, ka tāda prakse rada būtisku risku, ka SIA „ABC” gada pārskati netiek sagatavoti atbilstošā kvalitātē un uzrādītā informācija uz bilances datumu nesniedz skaidru un patiesu informāciju par uzņēmuma faktisko finansiālo stāvokli.

Līdz ar to, darba autore uzskata, ka uzņēmumam jāpilnveido esošā grāmatvedības metodika attiecībā uz grāmatvedības uzskaiti un organizāciju, ieviešot kārtību, kādā uzņēmumā notiktu dokumentu aprīte, uzraudzība un kur būtu noteikti dokumentu iesniegšanas termiņi.

Ienākumu uzskaitē

Uzņēmumam „ABC” ieņēmumi rodas parastās darbības gaitā: apgrozījums - maksa par kravu pārvadājuma pakalpojumiem un „citi ieņēmumi”.

Saskaņā ar Starptautisko normatīvo aktu²⁵, SIA „ABC” grāmatvedībā ieņēmumi tiek atzīti ja, pieaugot aktīviem vai samazinoties saistībām, uzņēmums ir guvis ekonomisko izdevīgumu un to var ticami novērtēt.

Saskaņā ar Starptautisko normatīvo aktu²⁶, ienākums ir pārskata perioda laikā radies ekonomisko labumu pieaugums, kas nozīmē aktīvu saņemšanu vai to vērtības palielinājumu, vai saistību samazinājumu, kā rezultāta palielinās pašu kapitāls, taču tas nenotiek saistībā ar īpašnieku ieguldījumu. Jēdziena ienākumi definīcija attiecas gan uz ieņēmumiem, gan uz guvumiem.

Ieņēmumi rodas uzņēmuma parastās darbības rezultātā, tās darbības gaitā. Guvumi ir arī cita veida ienākumi, kas atbilst ienākumu definīcijai un rodas uzņēmuma parastās darbības gaitā vai arī citādi. Tie arī atspoguļo ekonomiskā izdevīguma ieguvumus uzņēmumam – saistības samazinājumu, tāpēc tie pēc rakstura neatšķiras no ieņēmumiem.

Darba autore konstatē, kā ienākumu atzīšana uzņēmumā SIA „ABC” notiek vienlaikus ar aktīvu pieaugumu - pakalpojumu sniegšanas gadījumā ir redzams aktīvu pieaugums (klientiem ir izrakstīti rēķini).

²⁵ 18. Starptautiskais grāmatvedības standarts „Ieņēmumi”; 20. un 22. p.

²⁶ ES pamatnostādnes attiecībā uz finanšu pārskatiem „A Review of the Conceptual Framework for Financial Reporting”; 2.37.a p., 32. lpp.

Savukārt par guvumiem SIA „ABC” tiek uzskatīti šādi darījumi - laikā no 2012.g. sākuma līdz 2014.gada beigām - ieņēmumi no pamatlīdzekļu pārdošanas, atgrieztas PVN summas no valsts budžeta, kā arī no citas ES valsts samaksātās PVN summas atgriešana, peļņa no ārzemju valūtas pirkšanas vai pārdošanas, kā arī uzņēmumam bankas kontā atgriezta naudas summa no OCTA apdrošināšanas polises.

Iepriekš aprakstītie ieņēmumi un guvumi, SIA „ABC” grāmatvedības uzskaitē, atspoguļoti atsevišķos kontos, bet peļņas vai zaudējumu aprēķinā tie uzrādīti atsevišķos posteņos:

- „Ieņēmumi no pamatdarbības” tiek grāmatoti kontu grupa 611x;
- "Ieņēmumi no ilgtermiņa ieguldījumu pārdošanas” atspoguļoti kontā 658x;
- „Peļņa no ārzemju valūtas pirkšanas vai pārdošanas” ir atspoguļoti kontā 817x;
- „Citi ieņēmumi” šajā kontā tiek atspoguļots atlīdzības apmērs no Dāņu A/S „NIKOSAX”, kā arī nesaņemtas (nenomaksātas) debitoru parādu summas pēc izrakstītajiem rēķiniem no dažādām ārzemju kompānijām, PVN atmaksa, apdrošināšanas atlīdzība, ieņēmumi no soda un kavējuma naudām saņemšanas brīdī - tas tiek grāmatots kontu grupā 819x.

Autore norāda, ka, SIA „ABC” grāmatvedībā rezultāts no PL pārdošanas tiek grāmatots izvērstā veidā, iekļaujot peļņas vai zaudējumu aprēķinā, atsevišķi uzrādot ieņēmumus, kā pārējos saimnieciskās darbības ieņēmumus un atlikušo (nenomortizēto) vērtību kā pārējās saimnieciskās darbības izmaksas.

Atbilstoši Starptautiskā normatīvā akta prasībām tas nav korekti, jo PL pārdošanas rezultāts nav jāizvērst, bet ir jāatspoguļo apvienotā summa (neto vērtībā) - no ieņēmumiem ir jāatskaita PL atlikuma vērtība un pārdošanas izdevumi²⁷.

Izdevumu uzskaitē

Saskaņā ar iepriekš minēto standartu²⁸, izdevumi ir pārskata periodā laikā radies ekonomisko labumu samazinājums, kas nozīmē aktīvu atdošanu vai to vērtības samazinājumu vai saistību palielinājumu. Kā rezultātā samazinās pašu kapitāls, izņemot samazinājumu, ko radusi pašu kapitāla sadale starp īpašniekiem (dividenžu sadalījums).

²⁷ 16. Starptautiskais grāmatvedības standarts. „Pamatlīdzekļi”, 71.p.

²⁸ ES pamatnostādnes attiecībā uz finanšu pārskatiem „A Review of the Conceptual Framework for Financial Reporting”; 2.37.a p., 32. lpp.; 2.37.b p., 32. lpp.

Jēdziens izdevumi ietver gan izdevumus, kas rodas uzņēmuma parastās darbības gaitā un zaudējumus citas darbības rezultātā.

SIA „ABC” izmaksas tiek atzītas saskaņā ar uzkrāšanas principu periodā, kad tās radušās, neatkarīgi no rēķina apmaksas brīža.

Izlases veidā izskatot vairākus uzņēmuma grāmatvedības kontus, autore atklāja, ka dažu kontu saturs neatbilst to ekonomiskajai būtībai. Piemēram, uz vairākiem kontiem tiek nepareizi attiecinātas izmaksas - atsevišķi konti satur dažādas pēc būtības izmaksas, kas veidojas no dažāda veida darbībām.

Par neprecīzi ieģrāmatotām operācijām var uzskatīt šādu kontu piemērus:

- kontā 716x „Pārējie ārējie izdevumi” tiek vienlaicīgi grāmatoti izdevumi par prāmja pakalpojumiem un par digitāla tahografa (DT) autovadītāja karti;

- kontā 717x „Samaksa par darbiem un pakalpojumiem no ārienes” tiek vienlaicīgi atspoguļotas izmaksas par Norvēģijas ceļiem, par uzņēmuma datoru apkalpošanu, arī par ekspedīcijas pakalpojumiem no Latvijas uzņēmuma „LARS PRIM” SIA, kā arī papildus iekļautas izmaksas par degvielas izlietošanu ārzemes;

- kontā 721x „Strādnieku algas” tiek grāmatotas bruto algas autovilcēju vadītājiem, kā arī uzņēmuma administrācijai, un arī kontā 7310 „Sociālais nodoklis” nodokļa izmaksas nav sadalītas. Pēc darba autores viedokļa, uzņēmuma administrācijas algas pareizi būtu uzskaitīt pie administrācijas izmaksām un izdalīt atsevišķā uzskaites kontā;

- kontā 754x „Apdrošināšanas maksājumi” tiek iekļautas kredītiestāžu līgumu noslēgšanas procenti no „Swedbank Līzings” SIA un „Unicredit Leasing” SIA par uzņēmuma mašīnu līzingu. Vēl šajā kontā iekļautas obligātās OCTA un KASKO apdrošināšanas prēmijas par automobiļu apdrošināšanu „TVA Broker” SIA, „IF P&C Insurance Latvijas filiāle” AS.

Pēc autores viedokļa, izmaksas, kas tieši saistītas ar pamatlīdzekļu izveidošanu (ja pamatlīdzekļa izveidei bija nepieciešami aizņemtie līdzekļi un šajā sakarā bija jāmaksā procenti), vajadzēja iekļaut PL sākotnējā vērtībā;

- kontā 755x „Automobiļa remonta un apkopes izmaksas” tiek grāmatoti ne tikai izdevumi, kas saistīti ar kravas automobiļu remontu un tehnisko apkopi, bet arī CSDD sniegtie pakalpojumi – automobiļu reģistrācijas izdevumi iegādes brīdī, valsts nodevas un tehniskās apskates izdevumi.

Atsevišķu uzmanību var pievērst soda naudas maksājumiem, kuriem jābūt atspoguļotiem atsevišķā peļņas vai zaudējumu postenī - „Pārējās saimnieciskās darbības izmaksas”.

Savukārt SIA „ABC” grāmatvedībā soda nauda ir uzrādīta postenī “Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas”, kas ir nekorekti. Tas var traucēt SIA „ABC” kredītu saņemšanu, jo pieņemot lēmumu par kredīta piešķiršanu uzņēmumam, kredītiestādes lielu uzmanību pievērš peļņai pirms procentu maksājumiem, nodokļiem un amortizācijas atskaitījumiem. Nepareizi attiecināta soda naudas summa mākslīgi samazina uzņēmuma spēju segt savas kredītsaistības un kredīta piešķiršana kļūst problemātiskā.

Kā arī uzņēmuma „ABC” nepareizi attiecinātas kravu automobiļu amortizācijas un autovadītāju darba algas izmaksas. Šīs izmaksas peļņas vai zaudējumu aprēķinā tiek iekļautas uzņēmuma pārdošanas izmaksās [sk 12. pielikumu].

Līdz ar to, izmaksu klasifikācija nav veikta atbilstoši ekonomiskam izmaksu raksturam. Pēc darba autores viedokļa, šīs izmaksas jāiekļauj pārdotās produkcijas pašizmaksas aprēķinā.

Apkopojot visu iepriekš sniegto informāciju, autore norāda, ka SIA „ABC” peļņas vai zaudējumu aprēķinā izmaksas sagrupētas un attiecinātas nekorekti.

Tas veido nesabalansētību kopējā uzskaitē un neļauj precīzi noteikt konkrēto izmaksu summas, iegūt operatīvus datus, aprēķināt finanšu rādītājus, un apgrūtina trešo personu izpratni par uzņēmuma finanšu stāvokli.

Līdz ar to, uzņēmuma grāmatvedības uzskaites kārtošana ir jāpilnveido un jāuzlabo, jo nekorekta izdevumu atspoguļošana traucē uzņēmuma darbības novērtēšanai. Pēc darba autores uzskata, to var paveikt, precīzāk nodalot dažādas pēc ekonomiskā satura izmaksas un grāmatojot tās attiecīgajos kontos.

Inventarizācija

Darba autore norāda, ka vēl viena SIA „ABC” uzskaites nepilnība ir sekojoša - ka SIA „ABC” netiek veikta inventarizācija. Uzņēmuma vadītāji neveic inventarizāciju dabā un līdz ar to, grāmatvedība nesaņem inventarizācijas sarakstus. Tas, grāmatvedības salīdzināšanas aktu izstrādes procesā, neļauj uzņēmuma grāmatvedībai pārliicināties un salīdzināt savus datus ar vadības inventarizācijas sarakstu datiem. Nepieciešamības gadījumā, pēc kontrolējošo organizāciju pieprasījuma, grāmatvedība sagatavo inventarizācijas sarakstus.

Piemēram, 2013.gadā bija saņemti materiāli – koka dēļi, kas bija paredzēti autovilcēju piekabes remonta darbu veikšanai, par summu EUR 3 007. Saņemtie materiāli netika reģistrēti speciālos žurnālos un par to norakstīšanu uzņēmuma grāmatvedībā nav bijuši sastādīti materiālu norakstīšanas akti. Grāmatvedībai nebija iesniegti remonta veikšanas apliecinātie dokumenti. Šie materiāli uzreiz tika norakstīti izmaksās.

Balstoties uz grāmatvedības sniegto informāciju, darba autore norāda, ka saņemtie materiāli visticamāk tika izlietoti personīgām vajadzībām, un tas nebija saistīts ar saimniecisko darbību. Izvērtējot iepriekš sniegto informāciju, darba autore uzskata, ka SIA „ABC” pastāv nodokļu risks.

Sastādot SIA „ABC” 2013. finanšu gada pārskatu un aizpildot UIN deklarāciju, grāmatvedībai bija jārikojas saskaņā ar LR normatīvā akta prasībām²⁹ un par iepriekš minēto summu bija jāpalielina apliekamais ienākums ar koeficientu 1.5. Izvērtējot SIA „ABC” UIN nodokļa deklarāciju par 2013. gadu, atklājās, ka tas netika ņemts vērā.

Līdz ar to, darba autores ieskatā, uzņēmumā „ABC” pastāv iztrūkumu un izlaupījumu risks, jo uzņēmuma īpašniekiem ir iespēja norakstīt jebkuru materiālu daudzumu bez atbilstoša pamatojuma.

Ņemot vērā iepriekš aprakstīto situāciju, uzņēmumam „ABC” pastāv nepieciešamība pilnveidot esošo uzskaiti. Pēc autores viedokļa to var īstenot, ieviešot attiecīgu kontroles sistēmu, nepieļaujot nelietderīgu un nepamatotu izdevumu norakstīšanu. Kā arī ir jāpilnveido esošā grāmatvedības metodika par krājumu uzskaites kārtību, nosakot atbilstošus kontroles pasākumus, kā arī uzņēmumam jāveic inventarizācija.

Esošās uzskaites sistēmas pilnveidošana ļaus nākotnē gūt pārliecību par SIA „ABC” izdevumu pamatotību un pilnīgumu.

Nodokļu norēķini

Veicot norēķinu par nodokļiem analīzi, konstatēts, ka grāmatvedības dati kopumā atbilst VID nodokļu izdrukas datiem. Uzņēmumam, saistībā ar savu darbību, ir jāmaksā šādi nodokļi:

- 1) Uzņēmuma ienākuma nodoklis;
- 2) Iedzīvotāju ienākuma nodoklis;
- 3) Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas;
- 4) Pievienotās vērtības nodoklis.

Katrs nodoklis tiek uzskaitīts savā kontā. 2012.gadā, uzņēmuma darbības rezultātā veidojās peļņa, un 2013.gadā uzņēmums nodokli maksāja avansā par nākamo pārskata periodu, aprēķinot to no uzņēmuma peļņas.

2013.gadā SIA „ABC” ir iegādājies vairākus kravu segļu vilcējus, nodokļu nolietojuma summa bija ievērojama, līdz ar to UIN par 2013.gadu uzņēmumam nebija

²⁹ LR likums „Par uzņēmumu ienākuma nodokli”, 4.p., 1.punkts

jāmaksā. Samaksātas UIN avansa summas dēļ, uzņēmumam izveidojas UIN pārmaksa. 2014.gadā sākumā šī pārmaksāta UIN summa tika novirzīta uz citu nodokļu maksājumiem.

Lielu saistību dēļ, SIA „ABC” trūkst apgrozāmo līdzekļu, lai samaksātu nodokļus savlaicīgi, tāpēc bieži veidojas algas nodokļu parādi.

SIA „ABC” kravu transporta pakalpojumu sniegšanas vietas ir Zviedrijas un Norvēģijas teritorijās - citās ES valstīs reģistrētiem nodokļu maksātājiem. Pakalpojumu sniegšanas vietas noteikšanai tiek piemērotas LR Normatīva akta prasības³⁰.

Saskaņā ar šo normatīvo aktu, SIA „ABC” galveno sadarbības partneru mītnes, līdz ar to arī pakalpojumu sniegšanas vietas ir citas ES valstis un šiem pakalpojumiem PVN netiek piemērots. SIA „ABC” darījumi citu ES valstu teritorijās atspoguļojas PVN deklarācijas 48.2 rindā un tiek atšifrēti pielikumā PVN2.

Atbilstoši iepriekš minētā normatīvā akta prasībām, nodokļu rēķinos ir jābūt norādei „nodokļa apgrieztā maksāšana” („reverse charge”)³¹. Darba autore saskatīja nepilnības izrakstīto rēķinu noformēšanā - nav uzrādīta atsauce „reverse charge”.

Sakarā ar iepriekš aprakstīto SIA „ABC” darbības specifiku - visi sniegtie darījumi ir bez PVN, tomēr Latvijas teritorijā veiktais remonts un citi saņemtie pakalpojumi ir apliekami ar PVN, līdz ar to uzņēmumam katru mēnesi veidojas PVN pārmaksa un PVN nodokļa parāds nekad nav bijis. Konstatēts, ka 2013.gada pārskata bilances postenī „citi debitori” tika uzrādīta PVN pārmaksa EUR 2 057 apmērā. Gadījumos, kad izveidojas šī PVN pārmaksa, tad VID daļēji sedz uzņēmuma ikmēneša algas nodokļu summas.

Mēnešos, kad SIA „ABC” PVN pārmaksas summas ir nelielas vai arī trūkst naudas līdzekļu, lai samaksātu nodokļus, VID pielieto INKASO – inkasācijas uzdevumu, norakstot naudas līdzekļus no uzņēmuma konta kredītiestādē.

SIA „ABC” pārskats par pievienotās vērtības nodokli ir jāiesniedz katru mēnesi līdz nākamā mēneša 20. datumam, tādēļ PVN uzskaites konti finanšu grāmatvedībā ir vienīgie, kas ir jāslēdz katra mēneša beigās, lai varētu sastādīt PVN deklarāciju.

Soda nauda un līzinga procentu maksājumi

SIA „ABC” darbības sākumā – 2012. gadā, grāmatvedībā bija reģistrēta soda nauda EUR 85 apmērā – par nodokļu nesavlaicīgu maksāšanu.

³⁰ LR likums „Pievienotās vērtības nodokļa likums”, 19.p. 1.daļa

³¹ LR likums „Pievienotās vērtības nodokļa likums”, 125.p. 1.daļa, 16.punkts

Savukārt, sākot ar 2013.gadu, kad uzņēmums iegādājas kravu segļu vilcējus finanšu līzingā, tam saka veidoties būtiskas problēmas – izveidojušās lielas līzinga procentu maksājumu summas, kas uzņēmumu noveda pie apgrozāmo naudas līdzekļu trūkuma.

Sakarā ar šo faktu, uzņēmums nevarēja savlaicīgi veikt maksājumus par saņemtiem rēķiniem no līzinga kompānijām.

Zināms, ka par laikā nenomaksātām kredītiestāžu aizdevumu summām, 2013. gadā SIA „ABC” ir uzkrājusies soda nauda EUR 2 288 apmērā

Veicot pētījumu par 2014. gada uzņēmuma darbību, darba autore konstatēja soda naudas apmēra ātru pieauguma tempu - līdz ar nesavlaicīgiem līzinga maksājumiem kredītiestādēm, SIA „ABC” papildus izveidojās liels soda naudas apmērs.

Soda naudas un kredītu procentu summas tendenci 2014. gadā, var redzēt 1.5. tabulā.

1.5. tabula.

SIA „ABC” līzinga procentu maksājumu un soda naudas tendence 2014. gadā

Periods	Kredītu procentu maksājumi, EUR	Soda nauda, EUR
01.2014	254	490
02.2014	218	676
03.2014	370	- 957
04.2014	362	109
05.2014	347	1 143
06.2014	314	1 422
07.2014	304	1 394
08.2014	359	979
09.2014	328	787
10.2014	317	950
11.2014	293	1 987
12.2014	282	1 748
Kopā 2014. gadā:	3 748	10 727

2014. gada sākumā, finanšu līgumu nosacījumu neizpildes dēļ, uzņēmumam „ABC” sāka veidoties arvien lielāka soda nauda kredītiestādēm.

Savukārt 2014. gada martā, SIA „ABC” vadība pieņēma lēmumu par kredīta brīvdienu jeb pamatsummas atlikšanas izmantošanu – maksājot tikai kredīta procentu summas. Tas bija darīts ar cerību uzlabot uzņēmuma apgrozāmo līdzekļu stāvokli un ierobežot soda naudas pieauguma tendenci.

Tomēr, kā liecina 2014. gada grāmatvedības dati, uzņēmumam tas neizdevās un soda naudas pieauguma tendence turpinās.

Soda naudas apmērs 2014. gadā sasniedzis EUR 10 727 kopsummu. Tātad soda naudas apmērs vairāk nekā 3 reizes pārsniedz 2013. gada soda naudas apmēru.

Straujš soda naudas pieaugums pa gadiem un lielu procentu maksājumu esamība, būtiski negatīvi ietekmē uzņēmuma finanšu rādītājus un noved pie zaudējumiem.

Līdz ar to, pēc darba autores viedokļa, uzņēmumam „ABC” pastāv būtiskas problēmas ar saistību izpildi, un soda naudas apmērs var strauji pieaugt arī turpmāk. Tādā gadījumā uzņēmumam var draudēt maksātnespējas process.

Rūpīga ienākumu un izdevumu plānošana un kontrole nodrošinās uzņēmuma finanšu stāvokļa uzlabošanu un ļaus būtiski samazināt izdevumus, tajā skaitā nevēlamos (soda nauda).

Debitoru un kreditoru uzskaitē

Latvijas normatīvais akts³² nosaka, ka debitoru un kreditoru parādu atlikumi bilancē jāparāda atbilstoši attaisnojuma dokumentiem un ierakstiem grāmatvedības reģistros, un tiem jābūt saskaņotiem ar pašu debitoru un kreditoru uzskaites datiem bilances datumā.

Darba autore konstatē, ka SIA „ABC” nav veikusi debitoru parādu inventarizāciju uz 31.12.2012., 31.12.2013., 31.12.2014. – parādi nebija saskaņoti ar uzņēmuma pircējiem un pasūtītājiem.

Analizējot debitoru posteni, iespējams noteikt, kādu debitoru politiku uzņēmums ir izvēlējis. Līdz ar to, ka uzņēmuma debitoru maksāšanas laiks ir ilgs, darba autores ieskatā SIA „ABC” nav stingras debitoru politikas. Uzņēmuma vadītāji tam nepievērš uzmanību un novērtē savu uzņēmumu, kā drošu un maksātspējīgu.

Uzņēmuma īpašnieku ieskatā, debitoru parādu summas esamība saistīta ar SIA „ABC” darbības specifiku. Tā kā pārvadājumi notiek pārsvarā uz lieliem attālumiem (starp valstīm), tas palielina reisa ilgumu (viena reisa izpilde var aizņemt laiku līdz pat mēnesim), līdz ar to, apmaksas saņemšanas brīdis arī tiek attālināts un uztraukumam nav pamata.

Bet, darba autorei pastāv pretējs viedoklis, jo visos uzņēmuma darbības gados debitoru parādu kopsummas ir ievērojamas.

Izvērtējot 2013. gada debitoru parādus, autore secina, ka pasūtītāju parādi laikā no 2012. līdz 2013. gadam palielinājās aptuveni par 7%. 2014. gadā, salīdzinājumā ar

³² LR likums „Gada pārskatu likums”, 37.p.

2013. gadu, debitoru parādi samazinājās aptuveni par 10%, bet to summa vienalga ir diezgan liela. Debitoru parādu dinamiku var redzēt 2.2. tabulā.

2.2. tabula

SIA „ABC” debitoru parādu dinamika 2012. – 2014. g., EUR

Virsrāmātas pozīcija	Atlikums uz 31.12.2012., EUR	Atlikums uz 31.12.2013., EUR	Atlikums uz 31.12.2014., EUR
Norēķini ar pircējiem un pasūtītājiem	77 777	83 030	74 816

Autore uzskata, ka debitoru parādu nepienācīgas uzraudzības dēļ, uzņēmumam „ABC” pastāv risks, ka debitoru skaits un parādu apmērs turpmāk var pieaugt.

Nesavlaicīgi saņemot maksājumu no saviem debitoriem, SIA „ABC” nespēj laicīgi veikt maksājumus saviem piegādātājiem un kredītiestādēm. Nesavlaicīgi apmaksājot savas kreditoru saistības, uzņēmuma „ABC” kreditori piestāda soda naudu.

2.3. tabulā var redzēt SIA „ABC” kreditoru saistību summas izmaiņas 2012. – 2014. gadā.

2.3. tabula

SIA „ABC” kreditoru parādu dinamika 2012. – 2014. g., EUR

Virsrāmātas pozīcija	Atlikums uz 31.12.2012., EUR	Atlikums uz 31.12.2013., EUR	Atlikums uz 31.12.2014., EUR
Norēķini ar piegādātājiem un darbuzņēmumiem	59 125	82 687	74 610

Atbilstoši SIA „ABC” grāmatvedības uzskaites datiem par 2012., 2013. un 2014. gadiem, autore konstatēja, ka gada laikā no 2012. līdz 2013. gadam, kreditoru parādi ir stipri palielinājušies - aptuveni par 40% procentiem, bet 2014. gadā, salīdzinājumā ar 2013. gadu, ir redzams 10% kreditoru parādu samazinājums. Kreditoru parādu bilances atlikumi visos gados nav savstarpēji salīdzināti.

2.2. PAMATLĪDZEKĻU UZSKAITES KĀRTĪBA UN TĀS NOVĒRTĒJUMS SIA „ABC”

Autoparks ir viens no svarīgākajiem jebkura transporta uzņēmuma darbības aspektiem, kā arī lielākā uzskaites sastāvdaļa. Autoparka izmaksu precīza grāmatvedības uzskaitē ir svarīga no uzņēmuma izmaksu viedokļa.

Transporta izmantošanas, uzturēšanas, amortizācijas un degvielas iegādes izmaksas, sastāda lielāko daļu no kopējiem kravu pārvadājumu uzņēmumu izdevumiem. Šī bilances posteņa precīza uzskaitē tiešā veidā ietekmē uzņēmuma finanšu rezultātus

Šajā maģistra darba nodaļā liela uzmanība pievērsta pamatlīdzekļu uzskaites īpatnībām, tajā skaitā nolietojuma aprēķinam un to līzingu darījumiem, kā arī transporta izdevumiem – degvielas iegādei un tās uzskaites pilnveidošanai SIA „ABC”.

Pamatlīdzekļu uzskaites kārtības analīzes mērķis ir nodrošināt SIA „ABC” uzskaites atbilstību Latvijas un Starptautisko normatīvo aktu prasībām, kā arī dot iespēju sniegt uzņēmuma pilnveidošanas iespējas. Tas, savukārt ļaus sasniegt uzņēmuma „ABC” lielāku darbības efektivitāti un ekonomiskumu.

Saskaņā ar Starptautisko normatīvo aktu, pamatlīdzekļi ir materiāli posteņi, kurus:

- tur, lai izmantotu preču ražošanai vai pakalpojumu sniegšanai, iznomāšanai citiem vai administratīvā nolūkā; un
- plāno izmantot ilgāk nekā vienu periodu³³.

Pamatlīdzekļu uzskaitē nepieciešama šāda informācija:

- Uzskaites vērtība (sākotnējā vai atjaunotā);
- Uzkrātais nolietojums;
- Bilances vai atlikusī vērtība;
- Nolietojuma metode;
- Nolietojuma normas.

Uzskaites objektam izdala arī:

- Likvidācijas vērtību;
- Objekta nolietojuma vērtību.

Ar pamatlīdzekļu uzskaites vērtību saprot tādu vērtību, pēc kuras konkrēts pamatlīdzeklis ir sākotnēji atspoguļots uzņēmuma grāmatvedības uzskaitē.

Izšķir sākotnējo un atjaunoto uzskaites vērtību. Sākotnējā uzskaites vērtība ir vienāda ar pamatlīdzekļa iegādes cenu vai tā izveidošanas vērtību. Savukārt atjaunotā uzskaites vērtība ir vienāda ar PL jauno vērtību pēc kapitālremonta, vai pēc pārcenošanas.

Bilances vērtība ir summa, kādā pamatlīdzeklis ir norādīts bilancē. Sastādot uzņēmuma gada pārskatu vai PL likvidācijas gadījumā, šo vērtību nosaka kā starpību starp pamatlīdzekļa uzskaites vērtību un uzkrātā nolietojuma summu uz konkrēto datumu.

³³ 16. Starptautiskais grāmatvedības standarts. „Pamatlīdzekļi”; 6. p.

Uzkrātais nolietojums – tā ir kopējā nolietojuma summa, kas parāda pamatlīdzekļu uzskaites vērtības norakstīto daļu uzņēmuma kārtējos izdevumos. Tā ir atkarīga no izmantotā nolietojuma veida un nolietojuma normas.

Darba autore norāda, ka pamatlīdzekļu amortizācija ir kravu pārvadājumu uzņēmumu ievērojams izmaksu postenis, kurš būtiski ietekmē uzņēmumu darbības rezultātus.

Grāmatas³⁴ autores V. Raņķevica un T. Korsaka atzīmē, ka katrs uzņēmums patstāvīgi izvēlas kādu no amortizācijas metodēm. Uzņēmumā pieņemtā metode, kuru tas izmantos attiecībā uz saviem pamatlīdzekļiem, ir jāapraksta savā grāmatvedības metodikā.

Amortizācijas metodes izvēlei jābalstās uz uzņēmuma darbības specifiku. Tāpat uzņēmums pats nosaka, kāds ir katra pamatlīdzekļa lietderīgās dzīves ilgums.

Kā arī, uzņēmumam ir atļauts amortizēt atšķirīgas pamatlīdzekļu kategorijas ar atšķirīgām metodēm. Piemēram, ja uzņēmumam pieder vairāki automobiļi, katru automobili parasti amortizē vienā un tajā pašā veidā (piemēram, ar lineāro metodi), bet citu pamatlīdzekļu kategoriju (piemēram, kopētājus) var amortizēt, izmantojot citu metodi.

Uzņēmuma pamatlīdzekļiem izšķir fizisko un morālo PL nolietojumu. Fiziskā nolietojuma ietekmē PL vērtība samazinās un pēc noteiktā amortizācijas perioda, šis pamatlīdzeklis nevar tikt izmantots pēc savas tiešās nozīmes. Morālā nolietojumā neietekmē pamatlīdzekļa vērtību tiešā veidā, bet nozīmē tikai to, ka dotais PL pēc savām tehniski ekonomiskajām īpašībām vairs neatbilst uzņēmuma vajadzībām.

Transporta uzņēmumos morālais nolietojums, galvenokārt saistīts ar jauniem kravu seglu vilcējiem, kuru tehniskās īpašības un arī ekoloģiskie rādītāji pastāvīgi uzlabojas.

Pamatlīdzekļu tirgus vērtība ir pamatlīdzekļu novērtētā vērtība, kas jau atrodas uzņēmuma uzskaitē. Tirgus vērtības noteikšana ir process, kas tiek veikts pirms PL pārdošanas, objekta uzskaites vērtības pārvērtēšanas vai objekta nodošanas kredītā pret ķīlu. Parasti pārvērtēšanas procesu veic speciālists. Kārtējā uzskaitē tirgus vērtība neatspoguļojas.

Pamatlīdzekļu likvidācijas vērtība ir novērtētā pamatlīdzekļu vērtība, pēc kuras tos varēs pārdot (likvidēt) pēc objekta plānotā ekspluatācijas termiņa beigām. Pilnīgi atsavinot jaunu vai nolietotu pamatlīdzekli – automobili, tā lietderīgās lietošanas laika beigās ir iespējami būtiski ieņēmumi - piemēram, no atsevišķu daļu vai lūžņu pārdošanas. Likvidācijas vērtība ir tā objekta PL sākotnējās daļas vērtība, kura netiek pakļauta nolietojumam. Likvidācijas vērtība ir katra uzņēmuma aplēstā vērtība³⁵.

³⁴ Korsaka T., Raņķevica V. „Ievads grāmatvedībā”; 115. lpp.

³⁵ LR Valsts ieņēmumu dienests – Metodiskais materiāls „Pamatlīdzekļu uzskaitē un nolietojuma aprēķināšanas kārtība finanšu grāmatvedībā un uzņēmumu ienākuma nodokļa aprēķināšanas vajadzībām”

Pamatlīdzekļu nolietojuma vērtība – tā ir tā pamatlīdzekļu sākotnējās vērtības daļa, kura pa daļām nolietojuma veidā tiek norakstīta uzņēmuma kārtējos izdevumos. Tā var sakrist ar objekta sākotnējo vērtību un var būt mazāka par to. Ja tā ir mazāka par sākotnējo vērtību, tad starpību veido likvidācijas vērtība. Informācija par sākotnējās vērtības dalīšanu likvidācijas un nolietojuma vērtībā tiek norādīta tikai pamatlīdzekļu uzskaites kartē³⁶.

Katrs uzņēmums patstāvīgi nosaka pamatlīdzekļu nolietojuma normas un patstāvīgi izvēlas to nolietojuma aprēķināšanas metodi. Atbilstoši izvēlētai amortizācijas metodei, tiek rēķināts amortizācijas atskaitījumu lielums.

Pēc J. Zaicevas viedokļa, pamatlīdzekļu reālā pirkšana vienmēr tiek veikta par uzņēmuma brīvajiem naudas līdzekļiem³⁷. Darba autore nepiekrīt šim apgalvojumam, jo pamatlīdzekļu iegūšana var notikt arī citos veidos, piemēram, dāvinājuma veidā, apmaiņas ceļā un citos veidos.

Pamatlīdzekļu uzskaites prakse SIA „ABC”

SIA „ABC” izstrādātā grāmatvedības metodika paredz, ka visi pamatlīdzekļi bilancē tiek novērtēti pēc to iegādes cenām, atskaitot nolietojumu.

Pieņemot kravu automobili grāmatvedības uzskaitē, uzņēmums novērtē, cik ilgi uzņēmums plāno to izmantot, vai būs iespējams to pārdot, kāda summa varētu būt iegūta un ar kādiem papildu izdevumiem būs jāērķinās.

Līdz ar to, katram kravu automobilim ir jānosaka likvidācijas vērtība, kā daļa no automobiļa iegādes vērtības 10 - 20 % apmērā. Atskaitot no sākotnējās vērtības likvidācijas vērtību, tiek iegūta aplēstā nolietojamā vērtība. Tā norāda uz to, ka izmantošanas perioda beigās, būs iespēja saņemt vēl noteiktu summu no automobiļa pārdošanas vai nodošanas lūžņos.

Uzņēmuma „ABC” finanšu grāmatvedības uzskaitē pamatlīdzekļu nolietojumu aprēķina pēc lineārās metodes, pakāpeniski norakstot šī pamatlīdzekļa sākotnējo vai citu uzskaites vērtību un aplēsto būtisko atsavināšanas ieņēmumu (pamatlīdzekļa likvidācijas vērtības) starpību. Līdz ar to, uzņēmuma pamatlīdzekļu vērtība samazinās vienmērīgi - pamatlīdzekļu amortizējamo summu dalot ar paredzētajiem derīgās lietošanas gadiem.

Periodā no 2012. līdz 2013.gada beigām SIA „ABC”, izmantojot finanšu līzingu, nopirka 11 kravu vilcējus un 1 puspiekabi, savukārt 2012. un 2013.gados pārdeva 2 seglu

³⁶ Zaiceva J. „Uzņēmuma pamatlīdzekļu nolietojuma aprēķināšanas metodes un noteikumi”; 9.lpp.

³⁷ turpat; 10.lpp.

vilcējus atgriezeniskā finanšu līzingā. Uzņēmumam pieder arī vairāki mobilie telefoni, portatīvie datori, printeris, augstspiediena mazgātājs un citi pamatlīdzekļi.

Veicot SIA „ABC” datortehnikas, mašīnu un iekārtu uzskaites reģistru novērtējumu³⁸, konstatēts, ka uz 01.01.2014. g. tiek uzskaitīti 23 ilgtermiņa ieguldījumi ar kopējo sākotnējo uzskaites vērtību EUR 238 220 un ar atlikušo vērtību gada sākumā EUR 145 394. Savukārt uz 31.12.2014. g. tiek uzskaitīti 22 pamatlīdzekļi ar atlikušo vērtību EUR 129 168 [sk. 5. pielikumu].

Darba autore norāda uz to, ka SIA „ABC” pamatlīdzekļu uzskaites kartītes nesatur pilnu informāciju par pamatlīdzekļu saņemšanu – tajās nav iekļauta informācija kādiem mērķiem tie iegādāti, kā arī nav informācijas par pārdevēju.

2012. - 2013. gados SIA „ABC” grāmatvedībā datortehnikai, sakaru līdzekļiem un kopētājiem nolietojuma aprēķināšanai tika piemērota norma 35% gadā, savukārt autovilcējiem, mēbelēm un citiem pamatlīdzekļiem 20% gadā, kas atbilst transporta uzņēmumu darbības specifikai.

2.2.1. PAMATLĪDZEKĻU FINANŠU NOLIETOJUMA UZSKAITE

Īpaša uzmanība jāpievērš amortizācijas problēmai. Amortizācijas metožu klāsts ir pietiekoši liels un katrā no uzņēmumiem tas ir atšķirīgs. Lai noteiktu optimālu transporta līdzekļa nomaiņas laiku, ir jānovērtē pakāpeniski pieaugošas transportlīdzekļa izmaksas un līdz ar to pakāpeniski krītošu autotransporta efektivitātes samazinājumu. Tāda metodika palīdzēs saprast, kad izdevīgāk ir pārdot autotransportu pēc atlikušās vērtības, nekā uzturēt to.

N.Sprancmanis savā grāmatā³⁹ uzskata, ka kravu pārvadājumu uzņēmuma pamatlīdzekļi – kravu segļu vilcēji ļoti ātri novecojas, kļūst mazāk ekonomiski, mazāk ražīgi un veicina palielinātas izmaksas. Automobiļu fiziskā nolietošanās rada papildus izdevumus pamatlīdzekļu tehniskajai uzturēšanai, kā arī samazina to ražīgumu un ekonomiskumu. Sasniedzot noteiktu darba mūžu, izmaksas kļūst tik lielas, ka parasti nepieciešams pamatlīdzekļus nomainīt.

Amortizācijas atskaitījumu aprēķiniem izmanto noteikto nolietojuma normu. Šī norma ir pamatlīdzekļu nolietojuma vērtības norakstāmā daļa par noteiktu laika posmu, vai pēc noteikta darba apjoma veikšanas. Katrs uzņēmums pats nosaka nolietojuma normas, ņemot vērā savas darbības specifiku. Amortizācijas atskaitījumu apjoms tiek aprēķināts un sadalīts pamatlīdzekļu plānotā ekspluatācijas termiņā.

³⁸ SIA „ABC” grāmatvedības inventarizācijas saraksts uz 31.12.2014, (konts 1230 (Pārējie pamatlīdzekļi - datortehnika, sakaru un cita biroja tehnika), konts 1220 (Tehnoloģiskas iekārtas un mašīnas)

³⁹ Sprancmanis N. „Transporta pakalpojumu ekonomika un organizācija”; 94. lpp.

Transporta nozares uzņēmumi savā grāmatvedības uzskaitē pārsvarā pielieto sekojošas nolietojuma aprēķināšanas metodes:

- nolietojuma aprēķināšanas lineārā metode vai pamatlīdzekļa vērtības vienmērīgas norakstīšanas metode;
- nolietojuma aprēķināšanas ražošanas metode vai vērtības norakstīšanas proporcionāli iegūtajam rezultātam metode;
- samazinošā atlikuma metode – to lieto kā finanšu grāmatvedībā, tā arī nodokļu aprēķināšanas vajadzībām.

SIA „ABC” savā grāmatvedības uzskaitē finanšu nolietojuma vajadzībām pielieto lineāro nolietojuma aprēķināšanas metodi. Šī metode paredz, ka nolietojuma gada summa ir atkarīga no objekta plānotā ekspluatācijas laika ilguma dotajā uzņēmuma un ka vienādos laika brīžos tiek norakstītas vienādas objekta uzskaites vērtības daļas.

Pēc autores viedokļa šīs lineārās metodes izmantošana kravu pārvadājumu uzņēmumu autotransporta nolietojuma aprēķinam ir iespējams risinājums.

J.Zaiceva savā grāmatā⁴⁰ norāda, ka pastāv vēl viena bieži pielietojamā metode - nolietojuma ražošanas metode jeb pamatlīdzekļa vērtības norakstīšana proporcionāli iegūtā rezultāta apjomam.

Šī metode ir analogiska lineārajai metodei, tikai šajā gadījumā pamatlīdzekļa vērtības vienādas daļas tiek norakstītas atbilstoši vienādam iegūtā rezultāta daudzumam. Par iegūto rezultātu var uzskatīt, piemēram, veikto darbu apjomu, saražotās produkcijas daudzumu, vai, transporta uzņēmuma gadījumā, nobraukto kilometru skaitu, pārvadātās kravas daudzumu utt. Šī metode paredz, ka nolietojuma summa tiek aprēķināta nevis kopumā par gadu, kā tas tika darīts izmantojot nolietojuma lineāro metodi, bet par noteiktu laika periodu, par kuru ir zināms rezultāta apjoms. Tā var būt nedēļa, mēnesis, gads. Vienīgā nianse, ka pamatlīdzekļa nolietojums, izmantojot ražošanas metodi, tiek aprēķināts tikai tad, kad dotais objekts strādā un darbs dod rezultātus.

Darba autore piekrīt J. Zaicevas viedoklim un uzskata, ka šī metode vēl labāk atbilst transporta pārvadājumu uzņēmuma darbības specifikai. Gadījumā ja rodas neparedzētas dīkstāves, nolietojums pamatlīdzekļiem, par šo periodu, netiks aprēķināts. Rezultātā uzņēmumam rodas mazāki amortizācijas atskaitījumi. Šī metodika var būt veiksmīgi pielietota arī SIA „ABC” gadījumā – jo uzņēmuma kravu seglu vilcēji nestrādā pastāvīgi. Periodiski automobiļi atgriežas Latvijā remontam vai tehniskai apskatei, un līdz ar to, mašīnu darbība šajā periodā faktiski nenotiek.

⁴⁰ Zaiceva J. „Uzņēmuma pamatlīdzekļu nolietojuma aprēķināšanas metodes un noteikumi”; 17.lpp.

Pamatlīdzekļu finanšu nolietojuma uzskaitē SIA „ABC”

Konstatēts, ka pieņemot uzskaitē kravu segļu vilcējus, tiem nav noteiktas nenolietojamās (likvidācijas) vērtības, kā to prasa uzņēmuma grāmatvedības metodika.

Tikai vienam kravu segļu vilcējam ar numuru AS007, kura iegādes vērtība ir EUR 24 000, tika noteikta likvidācijas vērtība 11.85% no iegādes vērtības EUR 2 846 apmērā. Bet, rēķinot finanšu nolietojumu, likvidācijas vērtība netika ņemta vērā, jo grāmatvedības programmā tā tika uzskatīta par nebūtisku. [sk. 6. pielikumu]

Atklājās, ka tas saistīts ar faktu, ka pieņemot pamatlīdzekļus grāmatvedības uzskaitē, uzņēmuma grāmatvedis neatzīmēja to, ka likvidācijas vērtība ir būtiska un tā ir jāņem vērā. Līdz ar to, rēķinot finanšu nolietojumu ar programmas palīdzību, veidojas kļūda.

Darba autore papildus veica izpēti, kā likvidācijas vērtības noteikšana ietekmē uzņēmuma gada izmaksas. Uz 2012. gada piemēra, apskatīsim likvidācijas vērtības ietekmi uz uzņēmuma izmaksām.

Zemāk pievienotas 2.4. un 2.5. tabulas, uzskatāmi parāda, ka likvidācijas vērtības noteikšana ir labs finanšu instruments, ar kura palīdzību iespējams samazināt uzņēmuma gada izmaksas, pie nosacījuma, ka pamatlīdzekļus ir paredzēts izmantot vairāk par vienu gadu. Gadījumā, ja pamatlīdzeklis tiek pārdots iegādes gadā, tad starpība starp nolietojuma lielumu ar un bez likvidācijas vērtību paliek nebūtiska.

2.4. tabula

Pamatlīdzekļu uzskaitē bez likvidācijas vērtības noteikšanas 2012. gadā, EUR

iegādes datums	PL sākotnējā vērtība uz 01.01.2012.g.	Likvid. vērtība (10%)	Vērtība, no kuras tiek rēķināts noliet.	Nolietojuma mēnešu skaits gadā	Taksācijas perioda noliet.	Uzkrātais nolietojums	Atlikusī vērtība uz 31.12.2012.g.	Nenoamort. Vērtība pārdošanas brīdī
1	2	3	4	5	6	7	8	9
29.02.2012	19991,35	0,00	19991,35	10	3331,89	0,00	0	16659,46
25.06.2012	7214,81	0,00	7214,81	6	721,48	721,48	6493,33	
17.09.2012	24000,01	0,00	24000,01	3	1200,00	1200,00	22800,01	
13.12.2012	19834,70	0,00	19834,70	0	0,00	0,00	19834,70	
19.12.2012	3499,99	0,00	3499,99	0	0,00	0,00	3499,99	
Kopā	74540,86	0,00	74540,86	-	5253,37	1921,48	52628,03	16659,46

2.4. tabula parāda uzņēmuma „ABC” kravu segļu vilcēju nolietojuma aprēķināšanu, neņemot vērā likvidācijas vērtību.

Esošā kravu segļu vilcēju uzskaites kārtība neatbilst uzņēmuma grāmatvedības metodikā noteiktām prasībām, līdz ar to pamatlīdzekļu nolietojamā vērtība ir nepareizi noteikta, kā arī nepareizi aprēķinātas nolietojuma izmaksas.

Rēķinot PL gada nolietojumu tādā veidā, 2012. gadā uzņēmumam veidojās EUR 5 253.37 finanšu nolietojums, kas tika aprēķināts no EUR 74 540.86 vērtības.

Tālāk darba autore piedāvā apskatīties, kā būtu pareizi rēķināt uzņēmuma pamatlīdzekļu nolietojumu – ņemot vērā likvidācijas vērtību, un kā tas ietekmēs uzņēmuma „ABC” izmaksas.

Zemāk redzamajā 2.5. tabulā ir parādīts kā 10% likvidācijas vērtības noteikšana ietekmēs PL gada nolietojuma izmaksas.

2.5. tabula

Pamatlīdzekļu uzskaitē ar likvidācijas vērtības noteikšanu 2012. gadā, EUR

legādes datums	PL sākotnēja vērtība uz 01.01.2012.g.	Likvid. vērtība (10%)	Vērtība, no kuras tiek rēķināts noliet.	Nolietojuma mēnešu skaits gadā	Taksācijas perioda noliet.	Uzkrātais nolietojums	Atlikusī vērtība uz 31.12.2012.g.	Nenoamort. Vērtība pārdošanas brīdī
1	2	3	4	5	6	7	8	9
29.02.2012	19991,35	1999,14	17992,22	10	2998,70	0,00	0	16992,65
25.06.2012	7214,81	721,48	6493,33	6	649,33	649,33	5844,00	
17.09.2012	24000,01	2400,00	21600,01	3	1080,00	1080,00	20520,01	
13.12.2012	19834,70	1983,47	17851,23	0	0,00	0,00	17851,23	
19.12.2012	3499,99	350,00	3149,99	0	0,00	0,00	3149,99	
Kopā	74540,86	7454,09	67086,77	-	4728,04	1729,33	47365,23	16992,65

No 2.5. tabulas var redzēt, ka rēķinot PL gada nolietojumu nosakot vismaz 10% likvidācijas vērtību, uzņēmuma PL finanšu gada nolietojuma summa būs EUR 4 728.04, kas ir par EUR 525.33 mazāk nekā bez likvidācijas vērtības noteikšanas iepriekšējā gadījumā. Savukārt vērtība, no kuras tiek rēķināts nolietojums samazināsies līdz EUR 67 086.77 jeb par EUR 7 454.09 mazāka.

No veiktās analīzes ir redzams, ka pamatlīdzekļu likvidācijas vērtība ir labs rīks uzņēmuma nolietojuma izmaksu regulēšanai. Jau pie 10% likvidācijas vērtības veidojas jūtama izmaksu samazināšanās, protams, pie 20% likvidācijas vērtības, starpība palielinātos vēl vairāk un būtu jau būtiskāka.

Gadījumā, kad uzņēmuma grāmatvedībā kravas seglu vilcējiem (IV kategorija) nav noteikta likvidācijas vērtība, tad pie lietderīgā lietošanas laika - 5 gadi, var rasties situācija, kad nepareizas uzskaites dēļ, bilances postenī vairs netiek uzrādīti pamatlīdzekļi, bet dabā tie eksistē. Šajā situācijā rodas aizdomas, vai tiešām grāmatvedības uzskaitē ir pareiza.

Pēc darba autores domām, ja PL turpina izmantot saimnieciskās darbības ietvaros, tad tos nedrīkst norakstīt izmaksās, bet tie attiecīgi uzņēmumam būtu jāpārvērtē. Pārvērtējot pamatlīdzekļus, veidosies pārvērtēšanas rezerve, kura pa gadiem, amortizējot šo jauno pārvērtēto PL vērtību, būs pakāpeniski jāiekļauj uzņēmuma ieņēmumos.

Bet, ja aktīva uzskaites vērtība pārvērtēšanas rezultātā tiek samazināta, tad samazinājums jāatzīst peļņas vai zaudējumu aprēķinā⁴¹.

⁴¹ 16. Starptautiskais grāmatvedības standarts. „Pamatlīdzekļi”; 39. p.

Izmantojot elektroniska raksta⁴² autore A. Ziemeles pielietoto metodiku, darba autore veica analīzi, kā pamatlīdzekļu likvidācijas vērtības noteikšana ietekmē uzņēmuma ienākuma nodokli un aprēķinātās īpašnieku dividendēs.

Pieņemsim, ka SIA „ABC” 2012.gadā ir iegādājies kravu segļu vilcēju par EUR 24 000.00, nosakot tam lietderīgu lietošanas laiku - 5 gadi. Plānots, ka pēc 5 lietošanas gadiem, 6. gada sākumā šis automobilis tiks pārdots par EUR 15 000.00.

Likvidācijas vērtības ietekmes modelēšanā, autore ir apskatījusi 2 iespējamus variantus:

1. PL pieņemšana uzskaitē bez likvidācijas vērtības noteikšanas (sk. 2.6. tabulu),
2. PL pieņemšana uzskaitē ar likvidācijas vērtības noteikšanu (sk. 2.8. tabulu).

Modelēšana veikta, pieņemot, ka šajā kategorijā ir uzskaitīts tikai viens pamatlīdzeklis.

1.variants

Katru gadu grāmatvedis aprēķina nolietojumu, kas tiek iekļauts peļņas vai zaudējumu aprēķinā un nolietojumu nodokļu vajadzībām:

2.6. tabula

PL nolietojuma aprēķina modelis bez likvidācijas vērtības noteikšanas, EUR

Finanšu nolietojums		Nodokļu nolietojums	
Iegādes vērtība	24 000.00		
Likvidācijas vērtība, 0%	0.00		
Nolietojamā vērtība	24 000.00		
1.gads	4 800.00	1.gads	9 600.00
2.gads	4 800.00	2.gads	5 760.00
3.gads	4 800.00	3.gads	3 456.00
4.gads	4 800.00	4.gads	2 073.60
5.gads	4 800.00	5.gads	1 244.16
Kopā finanšu nolietojums	24 000.00	Kopā nodokļu nolietojums	22 133.76
Bilances atlikusī vērtība	0.00	Kategorijas atlikusī vērtība	1 866.24

Bilances atlikusī vērtība	
1.gads	19 200.00
2.gads	14 400.00
3.gads	9 600.00
4.gads	4 800.00
5.gads	0.00

2.7. tabulā var redzēt šī pamatlīdzekļa pārdošanas rezultāta atspoguļošanu uzņēmuma PZA un UIN deklarācijā.

⁴² Elektroniskais raksts; Ziemele A. „Pamatlīdzekļu uzskaitē un ietekme uz finanšu rādītājiem”

Pamatlīdzekļa pārdošanas rezultāta atspoguļošana uzņēmuma PZA un UIN deklarācijā

PZA		UIN deklarācija (+/- korekcija)	
Ieņēmumi no PL pārdošanas	15 000.00	Peļņa pirms nodokļiem	15 000.00
Izdevumi no PL pārdošanas	0.00	PL finanšu nolietojums	0.00
Peļņa pirms nodokļiem	15 000.00	PL nolietojums nodokļiem	1 866.24
UIN	1 970.06	Ar UIN apliekamais ienākums	13 133.76
Peļņa vai zaudējumi	13 029.94	UIN 15%	1 970.06

Nenosakot pamatlīdzekļa likvidācijas vērtību, sestā gada sākumā, pēc PL pilnās amortizācijas finanšu uzskaitē, pārdodot šo pamatlīdzekli par EUR 15 000, veidojas situācija, kad sastādot UIN deklarāciju par sestā gada darbības rezultātiem, ieņēmumu daļa nav saskaņota ar izdevumu daļu un veidojas UIN EUR 1 970.06 apmērā.

2.variants

Tālāk tiek apskatīts gadījums, kad šim pašam pamatlīdzeklī ir bijusi noteikta likvidācijas vērtība EUR 5 000.00 apmērā, kā arī PL tiks pārdots pēc pieciem ekspluatācijas gadiem par EUR 15 000.00

PL nolietojuma aprēķina modelis ar likvidācijas vērtības noteikšanu

Finanšu nolietojums		Nodokļu nolietojums	
Iegādes vērtība	24 000.00		
Likvidācijas vērtība, 20 %	4 800.00		
Nolietojama vērtība	19 200.00		
1.gads	3 840.00	1.gads	9 600.00
2.gads	3 840.00	2.gads	5 760.00
3.gads	3 840.00	3.gads	3 456.00
4.gads	3 840.00	4.gads	2 073.60
5.gads	3 840.00	5.gads	1 244.16
Kopā finanšu nolietojums	19 200.00	Kopā nodokļu nolietojums	22 133.76
Bilances atlikusī vērtība	4 800.00	Kategorijas atlikusī vērtība	1 866.24

Bilances atlikusī vērtība	
1.gads	20 160.00
2.gads	16 320.00
3.gads	12 480.00
4.gads	8 640.00
5.gads	4 800.00

2.9. tabulā var redzēt pamatlīdzekļa pārdošanas rezultāta atspoguļošanu uzņēmuma PZA un UIN deklarācijā, gadījumā ja tam būtu noteikta likvidācijas vērtība.

Pamatlīdzekļa pārdošanas rezultāta atspoguļošana uzņēmuma PZA un UIN deklarācijā

PZA		UIN deklarācija (+/- korekcija)	
Ieņēmumi no PL pārdošanas	15 000.00	Peļņa pirms nodokļiem	10 200.00
Izdevumi no PL pārdošanas	4 800.00	PL finanšu nolietojums	0.00
Peļņa pirms nodokļiem	10 200.00	PL nolietojums nodokļiem	1 866.24
UIN	1 250.06	Ar UIN apliekamais ienākums	8 333.76
Peļņa vai zaudējumi	8 949.94	UIN 15%	1 250.06

Gadījumā, kad būs noteikta likvidācijas vērtība un, kad uzņēmuma grāmatvedība pēc gada rezultātiem sastādīs peļņas vai zaudējuma aprēķinu, attiecīgi iekļaujot tajā nenomortizēto PL vērtību, tad ieņēmumu daļa no PL pārdošanas būs saskaņota ar PL pārdošanas izdevumiem. Šajā gadījumā uzņēmumam veidosies UIN EUR 1 250.06 apmērā, kas ir par EUR 720.00 mazāk, nekā pirmajā gadījumā.

Pirmajā variantā, kad netiek noteikta pamatlīdzekļa likvidācijas vērtība, rodas situācija, kad mākslīgi tiek palielināts uzņēmuma ar UIN apliekamais ienākums un peļņas daļa, bet otrajā aprēķina variantā (ar likvidācijas vērtības noteikšanu) tas ir adekvāti izlīdzināts.

Izvērtējot abus aprēķina gadījumus, redzams, ka bilancē PL atlikusī vērtība pirmajā variantā neatspoguļo patieso uzņēmuma stāvokli, savukārt otrajā variantā uzņēmuma PL atlikusī vērtība ir patiesa.

Autore uzskata, ka PL uzskaitē un to patiesam atspoguļojumam bilancē ir liela ietekme uz sadarbības partneriem un potenciāliem investoriem, kuru acīs PL pozīcija bilancē ir svarīgs uzņēmuma rīcībā esošo līdzekļu atskaites punkts. Ja bilancē pamatlīdzekļu vērtība ir liela, tas norāda uz to, ka uzņēmumam var uzticēties un, neveiksmīgu darījumu gadījumos, uzņēmums varēs iegūt papildu līdzekļus, pārdodot savus PL.

Ja izanalizē ne tikai UIN nodokli, bet arī peļņas vai zaudējumu aprēķinu un bilanci, var redzēt, ka mākslīgi palielinātas peļņas rezultātā, nepamatoti tiek palielinātas izmaksājamo dividenžu summas īpašniekiem. 1.variantā nosacīti dividendēs var izmaksāt EUR 13 029.94, 2.variantā – tikai EUR 8 949.94.

Jāatceras, ka grāmatvedības uzskaites svarīgs pamatprincips ir darbības turpināšanas princips. Ir jāaprēķinās ar to, ka nākamajos gados uzņēmuma īpašnieku sastāvs var mainīties, un var veidoties situācija, ka viens īpašnieks saņems neadekvāti lielas dividendes, bet nākamo īpašnieku dividenžu daļa būs samazināta.

Kopumā, no veiktās modelēšanas ir redzams, ka nepareizas uzskaites dēļ, t.i., neņemot vērā likvidācijas vērtību, ir nepareizs nodokļu aprēķins, tātad arī nepareizs finanšu pārskats. Tādas nepareizas PL uzskaites rezultātā tiek pārkāpti Latvijas normatīvā dokumenta⁴³ nosacījumi, rezultātā finanšu pārskats nenodrošina patiesu informāciju ne vadības lēmumu pieņemšanai, ne partnerus sadarbības veidošanai.

Pamatlīdzekļu pārdošanas darījumi SIA „ABC”

SIA „ABC” 2012. un 2013. gadā pārdeva dažus kravu automobiļus, izmantojot tos savā saimnieciskā darbībā mazāk par vienu gadu.

Starptautiskais standarts⁴⁴ nosaka, ja zināms, ka pamatlīdzeklis tiks pārdots – tā pārdošana ir ar augstu varbūtību, ir atbilstoša līmeņa vadības apņemšanās pārdot aktīvu un ir atrasts aktīva pircējs, tad tas PL ir jāpārnes apgrozāmo līdzekļu sastāvā – kā pārdošanai pieejami ilgtermiņa aktīvi.

Saskaņā ar Starptautiskā standarta⁴⁵ prasībām, pārnesot pārdošanai pieejamos ilgtermiņa aktīvus, tiem nolietojumu vairs nerēķina - aktīva nolietojums beidzās agrākajā datumā, kad aktīvs tiek klasificēts kā turēts pārdošanai (vai ietverts atsavinātajā grupā, kas tiek klasificēta, kā turēta pārdošanai), vai datumā, kad aktīvu pārtraukts atzīt.

Tāpat 5. SFPS nosaka, ja aktīvs tiek klasificēts kā turēts pārdošanai, tad tas ir jānovērtē pēc zemākās vērtības:

- tā uzskaites vērtības;
- tā patiesās vērtības, no kuras atskaitītas pārdošanas izmaksas – tīrā vērtība.

Ja pārdošanas darījuma rezultātā rodas starpība starp nenoamortizēto vērtību un tīriem pārdošanas ieņēmumiem, tad pārdošanas darījuma peļņu vai zaudējumus noraksta uz finansiāliem rezultātiem.

Pārdošanas rezultāts jāatzīst saskaņā ar asimetriskās peļņas vai zaudējumu uzskaites principu – zaudējumi tiek atzīti uzreiz, kad tie tiek konstatēti, bet peļņa tikai tad, kad tā tiks gūta.

Uzņēmuma „ABC” gadījumā par PL pārdošanu iepriekš bija zināms - izdevība pārdot PL neradās pēkšņi. Tomēr uzņēmuma grāmatvedība, šos pamatlīdzekļus nepārklasificēja kā pārdošanai turētos ilgtermiņa aktīvus – nepārnesa automobiļus apgrozāmo līdzekļu sastāvā. Līdz ar to, netika ievērotas iepriekš minētā starptautiskā normatīvā akta prasības.

⁴³ LR likums „Gada pārskatu likums”, 4.p.; 3.punkts

⁴⁴ 5. Starptautiskais finanšu pārskatu standarts. „Pārdošanai turēti ilgtermiņa aktīvi un pārtrauktas darbības”, 8. p.

⁴⁵ 16. Starptautiskais grāmatvedības standarts. „Pamatlīdzekļi”: 55.p.

Pēc darba autores viedokļa, gadījumos, kad automobiļu pārdošana notiek bieži, turklāt viena gada ietvaros, grāmatvedībai ir jākonsultējas ar uzņēmuma īpašniekiem un, ja automobiļu pārdošana gada laikā ietilpst vadības plānos, tad automobiļi ir jāizslēdz no ilgtermiņa ieguldījumu sastāva un tie ir jāpārklasificē apgrozāmo līdzekļu sastāvā pēc to zemākās vērtības – to uzskaites vērtības.

Kā arī, SIA „ABC” grāmatvedības uzskaites metodika paredz veikt PL nolietojuma aprēķinu, nosakot kravu segļu vilcējiem 20% likvidācijas vērtību. Konstatēts, ka praksē tas netiek ievērots.

Līdz ar to, darba autore secina, ka SIA „ABC” grāmatvedībā attiecībā uz pamatlīdzekļu nolietojuma aprēķināšanas kārtību, nav ievērotas normatīvā akta prasības⁴⁶, kas paredz, kā savā grāmatvedības uzskaites metodikā izvēlēto nolietojuma aprēķināšanas metodi, uzņēmums lieto pastāvīgi.

Tomēr jāatzīmē, ka gadījumā, ja tiek konstatēts, ka cita nolietojuma metode patiesāk atspoguļo PL izmantošanas apstākļus, tad nolietojuma aprēķināšanas metodi var mainīt. SIA „ABC” gadījumā to nevar uzskatīt par attaisnojošo faktu likvidācijas vērtības nenoteikšanai.

Darba autores ieskatā, likvidācijas vērtības noteikšana kravu automobiļiem, pieņemot tos uzskaitē, ļaus būtiski samazināt SIA „ABC” izmaksas, jo tas ietekmē amortizācijas izmaksu apmēru.

Līdz ar to, ar likvidācijas vērtības noteikšanu var ievērojami samazināt uzņēmuma izmaksas, pie nosacījuma, ka automobilis tiks ilgstoši lietots, nevis pārdots viena gada laikā.

No uzņēmuma „ABC” pamatlīdzekļu uzskaites prakses, uzņēmumam veidojas risks, ka pamatlīdzekļu vērtība finanšu pārskatos tiek uzrādīta nepareizi – netiek ņemta vērā to likvidācijas vērtība. Līdz ar to, ir ievērojami samazināta kravu automobiļu atlikusī vērtība.

Tātad SIA „ABC” grāmatvedībai ir ļoti svarīgi pārliecināties par PL finanšu nolietojuma aprēķina pareizību un atbilstību uzņēmuma grāmatvedības metodikai.

2.2.2. PAMATLĪDZEKĻU NOLIETOJUMA UZSKAITE NODOKĻU APRĒĶINĀŠANAS VAJADZĪBĀM

Visi uzņēmuma pamatlīdzekļi, kas piedalās uzņēmuma ikdienas saimnieciskajā darbībā tiek uzskaitīti kā normāli uzņēmuma pamatlīdzekļi, un tiem ir jāaprēķina nolietojums nodokļu vajadzībām. Pamatlīdzekļu nolietojums nodokļu aplikšanas vajadzībām tiek veikts, saskaņā ar LR likumu⁴⁷ - sadalot visus PL piecās kategorijās un nosakot taksācijas perioda nolietojuma likmi procentos.

⁴⁶ Ministru kabinets. Noteikumi Nr.488 „Gada pārskatu likuma piemērošanas noteikumi”; 70.p.

⁴⁷ LR likums „Par uzņēmumu ienākuma nodokli”; 13. p.

Finanšu pamatlīdzekļa nolietojums grāmatvedības uzskaitē ir obligāta uzņēmuma saimnieciskā operācija, kura atspoguļojas uzņēmuma uzskaitē, kā iegrāmatojums. Savukārt pamatlīdzekļu nolietojuma aprēķināšana nodokļu vajadzībām nav saimnieciskā operācija un tādēļ tā neatspoguļojas uzskaitē kā iegrāmatojums.

Nolietojuma aprēķināšanas nodokļu vajadzībām sagatavošanās etaps ir saistīts ar iegādātā pamatlīdzekļa klasifikāciju un tā finanšu uzskaiti. Ņemot uzskaitē katru no jauna iegādāto pamatlīdzekli, tas ir pareizi jāklasificē.

Pamatlīdzekļu nolietojums nodokļu vajadzībām netiek aprēķināts katram objektam atsevišķi, kā tas tiek darīts uzņēmuma finanšu grāmatvedībā, bet kopumā visai pamatlīdzekļu kategorijai.

Attiecībā uz uzņēmuma nomātajiem pamatlīdzekļiem, klasificējot tos nodokļu vajadzībām strikti ir jāsadala nomas līgumi divās daļās:

- nomas līgumi ar izpiršanas tiesībām (finanšu līzings);
- nomas līgumi bez izpiršanas tiesībām (operatīvais līzings).

Ja pamatlīdzeklis atrodas uzņēmuma rīcībā uz nomas līguma bez izpiršanas tiesībām pamata, tad tam netiek aprēķināts finanšu nolietojums. Kā arī nolietojums nodokļu vajadzībām⁴⁸.

Ja pamatlīdzeklis atrodas uzņēmuma rīcībā uz nomas līguma ar izpirkuma tiesībām pamata – finanšu līzings, tad tam obligāti tiek aprēķināts finanšu nolietojums, kā arī nolietojums nodokļu vajadzībām. Turklāt nolietojums šajā gadījumā tiek aprēķināts tieši tāpat kā, ja pamatlīdzeklis būtu uzņēmuma īpašumā⁴⁹.

Pēc savas būtības pamatlīdzekļu nolietojuma aprēķināšana nodokļa vajadzībām ir paātrinātā nolietojuma metode vai samazinošā atlikuma metode.

Veicot nodokļu nolietojuma aprēķinu, grāmatvedībai ir jāpievērš uzmanība trim gadījumiem, kas var veidoties aprēķina gaitā:

- uzskaites objekta nolietojamā vērtība izrādās negatīva. Šajā gadījumā attiecīgo summu pieskaita pie nodokļa maksātāja apliekamā ienākuma, bet kategorijas bilanci pielīdzina nullei⁵⁰.

- attiecīgās kategorijas pamatlīdzekļu atlikusī vērtība taksācijas perioda beigās nepārsniedz EUR 71.14. Ja kategorijas atlikušās vērtības summa pārskata gada beigās pēc nolietojuma noteikšanas ir mazāka nekā minētā summa, tā ir jānoraksta. Nākamā pārskata perioda sākumā šīs kategorijas pamatlīdzekļu atlikušo vērtību pielīdzina nullei⁵¹.

⁴⁸ LR likums „Par uzņēmumu ienākuma nodokli”; 13.p., 8.daļa

⁴⁹ turpat; 13.p., 7.daļa

⁵⁰ turpat; 13.p., 1.daļa, 4. un 5.punkti

⁵¹ turpat; 13.p., 1.daļa, 6. punkts

- taksācijas perioda beigās kategorijai ir nolietojamās vērtības summa, taču kategorijas sastāvā vairs nav neviena PL⁵². Atšķirīgu nolietojumu normu un metožu pielietojuma dēļ, finanšu uzskaitē un uzskaitē nodokļu aprēķināšanas vajadzībām, radās situācija, kad kategorijas nolietojamā vērtība ir lielāka nekā likvidēto pamatlīdzekļu norakstāmā vērtība. Gadījumā, ja grāmatvedis noraksta finanšu uzskaitē tos pamatlīdzekļus, kuru atlikusī vērtība pielīdzināma nullei, tad pie 4. kategorijas PL nolietojamās vērtības nākamajā gadā pēc norakstīšanas finanšu grāmatvedībā, šo atlikušo nodokļu vajadzībām vērtību arī noraksta⁵³.

Nolietojumu nodokļu aprēķināšanas vajadzībām nosaka, pamatojoties uz pilnu gadu. Bet uzņēmuma dibināšanas un tā slēgšanas gadā jāizdara korekcijas proporcionāli taksācijas perioda ilgumam⁵⁴. Aprēķinot uzņēmuma nodokļa nolietojumu, nav jāņem vērā likvidācijas vērtība.

Vienīgi jāievēro, ka PL ir jāpiedalās uzņēmuma saimnieciskajā darbībā un jāatrodas uzskaitē uz pārskata gada beigām. Līdz ar to, atšķirībā no finanšu nolietojuma, kas tiek rēķināts visiem uzņēmuma pamatlīdzekļiem, nodokļu nolietojums tiek rēķināts tikai tai pamatlīdzekļu daļai, kas piedalās saimnieciskajā darbībā.

SIA “ABC” gadījumā, pamatlīdzekļu amortizāciju nodokļu uzskaitē aprēķina reizi gadā – sastādot uzņēmuma UIN deklarāciju, pielietojot ģeometrisku metodi un sekojošas nolietojuma normas - tās dubultojot (sk. 2.10. tabulu):

2.10.. tabula

Pamatlīdzekļu nolietojuma normas UIN aprēķināšanas vajadzībām

Konta Nr.	Konta nosaukums	Kategorija	Nolietojuma likme	Derīgās lietošanas laiks, gados
1220	Iekārtas un mašīnas	4.	20 %	5 (pieci)
1230	Pārējie pamatlīdzekļi	3.	35 %	3 (trīs)

Konstatēts, ka visos uzņēmuma darbības gados, aizpildot UIN deklarāciju, par finanšu nolietojuma summu tiek palielināts apliekamais ienākums.

Savukārt par aprēķināto PL nodokļu nolietojuma summu, kas aprēķināta, ņemot vērā tikai tos pamatlīdzekļus, kuri piedalās saimnieciskajā darbībā uz pārskata gada beigām, apliekamais ienākums tiek samazināts.

Darba autore atklāja, ka uzņēmuma SIA „ABC” dibināšanas - 2012. gadā, aprēķinot nodokļu nolietojumu, netika ņemts vērā svarīgs Latvijas normatīvā akta⁵⁵ nosacījums, ka gadījumā, kad firma darbojas nepilnu taksācijas periodu vai pirmais gada pārskats aptver

⁵² LR likums „Par uzņēmumu ienākuma nodokli”; 13.p., 1.daļa, 6. punkts

⁵³ Zaiceva J. „Uzņēmuma pamatlīdzekļu nolietojuma aprēķināšanas metodes un noteikumi”; 47. - 48.lpp.

⁵⁴ LR likums „Par uzņēmumu ienākuma nodokli”; 13.p.; 7. daļa

⁵⁵ turpat; 13.p.; 7. daļa

periodu, kas ir īsāks vai garāks par 12 mēnešiem (līdz 18 mēnešiem), kategorijas nolietojuma nodoklim kopsummu precizē ar koeficientu, kas ir darbības mēnešu skaits dalot ar divpadsmit.

SIA „ABC” gadījumā, šis koeficients ir vienāds ar 0.75 jeb 9/12, kur 9 ir darbības mēnešu skaits dibināšanas – 2012. gadā.

2012. un 2013. gados tika veikti pamatlīdzekļu pārdošanas darījumi. Veicot nodokļu nolietojuma aprēķinu, attiecīgās PL kategorijas atlikušo vērtību, no kuras aprēķina taksācijas perioda nolietojumu, nosaka, palielinot PL kategorijas pirmstaksācijas perioda atlikušo vērtību [sk. 2.11. tabulu; 10. aili] par taksācijas periodā iegādāto vai izveidoto PL vērtību un par kapitālajām izmaksām attiecīgās kategorijas PL, un samazinot par taksācijas periodā izslēgto vai stihiskas nelaimes rezultātā, vai citādā piespiedu kārtā zaudēto PL atlikušo vērtību summu, kas noteikta maksātāja finanšu grāmatvedībā to izslēgšanas brīdī⁵⁶.

Zemāk pievienotās tabulās ir parādīti nodokļu nolietojuma aprēķini SIA „ABC”. 2.11. tabulā ir uzrādīta nodokļu nolietojuma aprēķins 3. PL kategorijai, bet 2.12. tabula satur aprēķinu PL 4.kategorijai.

Īpaša uzmanība jāpievērš 2012. gada nodokļu nolietojuma aprēķinam – ar un bez korekcijas koeficienta (9/12) piemērošanas.

2.11. tabula

3. kategorijas PL nolietojuma aprēķins, EUR

Gada nolietojuma likme 35 %		Vērtības izmaiņas		Izslēgtā vērtība	Koriģētā vērtība	Vērtība, no kuras aprēķina taksācijas perioda nolietojumu	Taksācijas perioda noletojums	Uzkrātais nolietojums	Atlikušā kategorijas vērtība pēc taksācijas perioda nolietojuma atskaitīšanas	
Taksācijas periods	Kategorijas sākotnējā vērtība	Palielināšanās +	Samazināšanās -							
No finanšu uzskaites					1) 2 +/- (3,4)-5 2) 6 + 2 +/- (3,4) - 5	1) 2 +/- (3,4)-5 2) 10 + 2 +/- (3,4) - 5	7. aile * 2 * likme	1) 8 2) 9 + 8	7-8 = 6-9	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
SIA "ABC" esošā uzkaite										
2012	1402,10	-	-	-	1402,10	1402,10	981,47	981,47	420,63	
2013	1660,33	117,59	-	-	3180,02	2198,55	1538,99	2520,46	659,56	
Uzkaite ar koriģējumu - 2012. (dibināšanas) gadā piemērots UIN likuma 13.panta, 7.daļas koeficients 0,75 = (9/12)										
2012	1402,10	-	-	-	1402,10	1402,10	736,10	736,10	666,00	
2013	1660,33	117,59	-	-	3180,02	2443,92	1710,74	2446,84	733,18	
2012. gada nodokļu nolietojuma starpība:							245,37			

⁵⁶ LR likums „Par uzņēmumu ienākuma nodokli”; 13.p.; 1. daļa; 4. punkts

4. kategorijas PL nolietojuma aprēķins, EUR

Taksācijas periods	Gada nolietojuma likme 20 %			Izslēgtā vērtība	Koriģētā vērtība	Vērtība, no kuras aprēķina taksācijas perioda nolietojumu	Taksācijas perioda nolietojums	Uzkrātais nolietojums	Atlikušie kategorijas vērtība pēc taksācijas perioda nolietojuma atskaīšanas
	Vērtības izmaiņas		No finanšu uzskaites						
	Palielināšanās +	Samazināšanās -							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
No finanšu uzskaites					1) 2 +/- (3,4)-5 2) 6 + 2 +/- (3,4) - 5	1) 2 +/- (3,4)-5 2) 10 + 2 +/- (3,4) - 5	7. aile * 2 * likme	1) 8 2) 9 + 8	7-8 = 6-9
SIA "ABC" esošā uzskaitē									
2012	75069,98	-	-	16659,45	58410,52	58410,52	23364,21	23364,21	35046,31
2013	139922,79	-	-	20900,01	177432,83	154069,09	61627,64	84991,85	92441,45
Uzskaitē ar koriģējumu - 2012. (dibināšanas) gadā piemērots UIN likuma 13.panta, 7.daļas koeficients 0,75 = (9/12)									
2012	75069,98	-	-	16659,45	58410,52	58410,52	17523,16	17523,16	40887,36
2013	139922,79	-	-	20900,01	177433,30	159910,14	63964,06	81487,22	95946,08
2012. gada nodokļu nolietojuma starpība:							5841,05		

No 2.11. un 2.12. tabulām redzams, kā koriģējuma koeficients ietekmē taksācijas perioda nodokļu nolietojuma summas.

Koriģējuma koeficienta neizmantošana 3. kategorijas PL, 2012. gadā radīja nepamatotu apliekamā ienākuma samazinājumu EUR 245.37 apmērā.

Savukārt 4. kategorijas PL 2012. gadā veidojas būtiska nepamatota apliekamā ienākuma samazināšana EUR 5 841.05. Līdz ar to, kopējās (abu kategoriju) nodokļu nolietojuma summas starpība sastāda EUR 6 086.42

Zemāk redzamajā 2.13. tabulā var redzēt UIN deklarācijas 2012.taksācijas gada fragmentu pirms un pēc autores korekcijas veikšanas.

SIA „ABC” 2012. gada UIN deklarācijas fragments, EUR

2012.gada UIN deklarācijas fragments, EUR			
	Pirms korekcijas	Pēc korekcijas	Novirze
I. Uzņēmumu ienākuma nodokļa maksātāja apliekamais ienākums			
1. Taksācijas gada peļņa (zaudējumi) pirms nodokļa aprēķināšanas (4.pants)	31297	31297	0
II. Apliekamā ienākuma palielināšana			
4. Gada pārskatā norādītā pamatlīdzekļu nolietojuma un norakstīto nemateriālo ieguldījumu vērtību summa (6.panta 1.d. 1.p.), tai skaitā:	5472	5472	0
5. Soda naudām, līgumsodiem un naudas sodiem izmantotā summa, kā arī nokavējuma naudas un citu soda sankciju summa (6.panta 1.d. 2.p.)	85	85	0
22. Rezervju un uzkrājumu veidošanai paredzēto līdzekļu apmērs (izņemot 7., 8. un 9.1 pantā minētos gadījumus), neskaitot 9.r. norādītos (6.panta 3.d.)	3105	3105	0
III. Apliekamā ienākuma samazināšana			
37. Pamatlīdzekļu nolietojuma un norakstāmo nemateriālo ieguldījumu vērtības summa saskaņā ar likuma 13.pantu (6.panta 1.d.1.p.), tai skaitā:	-24345	-18259	-6086
Koriģētais apliekamais ienākums	15614,59	21700,93	-6086
UIN summa (15%)	2342,19	3255,14	-913

Kā redzams no 2.13. tabulas, 2012. gadā SIA „ABC” nepamatoti samazināts UIN deklarācijā apliekamais ienākums par EUR 6 086 (3. kategorijai par EUR 245 un 4. kategorijai par EUR 5 841), un UIN nodokļa summa 2012. gadā bija aprēķināta par EUR 913 mazāka nekā tai vajadzētu būt. Šī koriģētā summa ietekmētu arī UIN avansa maksājumu apmēru.

2.3. LĪZINGA DARĪJUMU UZSKAITE UN TĀS NOVĒRTĒJUMS SIA „ABC”

2.3.1. LĪZINGA DARĪJUMI UN TO UZSKAITES KĀRTĪBA

Transporta uzņēmuma darbības paplašināšanas vai papildus pamatlīdzekļus iegādes nolūkos, tam rīcībā ir vairākas iespējas:

- nopirkt par uzņēmuma līdzekļiem, ja tādi ir uzņēmuma rīcībā;
- nopirkt par kredīta līdzekļiem;
- iznomāt no cita uzņēmuma, kura rīcībā ir vajadzīgās iekārtas;
- noslēgt līzingu ar līzingu firmu par vajadzīgās iekārtas iznomāšanu-pirkšanu;
- izmantot atgriezenisko līzingu. Šajā gadījumā uzņēmums pārdod aktīvu kādam citam uzņēmumam – piemēram, kredītiestādei. Tad, uzņēmums pārdevējs vienlaikus noslēdz līgumu par šī paša objekta nomu no uzņēmuma – pircēja (kredītiestādes).

Tas ir izdevīgs veids kā uzņēmumam paaugstināt likviditāti, pārdodot objektus, vienlaikus nepārtraucot to ekspluatāciju.

Vispieejamākā pamatlīdzekļu iegādes forma ir līzings. Arī SIA „ABC” savā saimnieciskā darbībā bieži sadarbojas ar kredītiestādēm, noslēdzot līzingu līgumus, kuru mērķis ir uzņēmuma ilgtermiņa materiālo aktīvu (pamatlīdzekļu) iegāde.

Balstoties uz starptautiskiem grāmatvedības standartiem un starptautisko praksi, par nomu sauc tādu iznomātāja un nomnieka vienošanos, kad iznomātājs, apmaiņā pret noteiktu samaksu, nodod nomniekam objekta lietošanas tiesības uz atrunāto laika periodu.

Starptautiskais grāmatvedības standarts⁵⁷, nomai izšķir sekojošus veidus:

- finanšu noma - visi riski un atlīdzības saistībā ar īpašuma tiesībām būtībā pāriet nomas saņēmējām;
- operatīvā noma – noma, kas nav finanšu noma, būtībā visi riski un atlīdzības saistībā ar īpašuma tiesībām netiek nodoti nomas saņēmējām⁵⁸.

Kā arī, šis Starptautiskais grāmatvedības standarts⁵⁹ nosaka vairākas pazīmes, pēc kurām nomu klasificē kā finanšu nomu. Standartā ir noteikts, ka finanšu nomas gadījumā jāizpildās vismaz vienai no šīm pazīmēm:

- 1) ar nomu īpašuma tiesības uz aktīvu tiek nodotas nomniekam līdz nomas termiņa beigām;

⁵⁷ 17. Starptautiskais grāmatvedības standarts. „Noma”; 4.p.

⁵⁸ turpat; 8.p.

⁵⁹ turpat; 10. un 11. p.

2) nomniekam ir iespēja nopirkt aktīvu par cenu, kura varētu būt pietiekami zemāka par patieso vērtību datumā, kad šādu iespēju var izmantot, un nomas sākumā pastāv pietiekošs pamats uzskatīt, ka šī iespēja tiks izmantota;

3) nomas termiņš ietver aktīva saimnieciskās izmantošanas laika lielāko daļu (vismaz 75 %) pat tad, ja īpašuma tiesības netiek nodotas;

4) minimālo nomas maksājumu pašreizējā vērtība nomas uzsākšanas brīdī būtībā ir vismaz 90% no iznomātā aktīva patiesās vērtības;

5) iznomātie aktīvi ir tik specifiski, ka tikai nomnieks tos var lietot bez lielu izmaiņu veikšanas.

Darba autore norāda, ka iepriekš minētajos gadījumos (3. un 4. gadījumi) norādīti skaitliski parametri, pie kuriem nomu klasificē kā finanšu nomu, nav uzrādīti un atrunāti Starptautiskajos grāmatvedības standartos.

Tomēr citu valstu grāmatvedības uzskaitē (ASV un Anglijas standartos - „Generally accepted accounting principles” (GAAP)), ir noteiktas konkrētas robežvērtības – skaitliski parametri, kas raksturo finanšu līzingu. Piemēram – ja nomas termiņš noslēgts uz laiku, kas sastāda 75 % un vairāk no līzings objekta saimnieciski lietderīgā lietošanas perioda un minimālo nomas maksājumu pašreizējā vērtība ir vismaz 90% no objekta patiesās vērtības, tad nomu klasificē kā finanšu nomu⁶⁰.

Grāmatvedības standartā papildus norādītas situācijas, kuras atsevišķi vai apvienojumā arī varētu liecināt, ka noma klasificējama par finanšu nomu, ir:

- 1) **nomnieks var atcelt nomu**, sedzot ar nomas atcelšanu saistītos iznomātāja zaudējumus;
- 2) ienākumi vai zaudējumi no aktīva patiesās vērtības svārstībām attiecas uz nomnieku;
- 3) nomnieks spēj turpināt nomas otru periodu par nomas maksu, kas ir būtiski zemāka par nomas maksu tirgū.

Papildus izšķir **neatceļamo nomu**, kas ir noma ar īpašiem nosacījumiem, kad tikai pie šo nosacījumu izpildes noma var būt atcelta. Šie nosacījumi ir atrunāti katrā individuālā nomas līgumā. Parasti nosacījumi ir sekojoši:

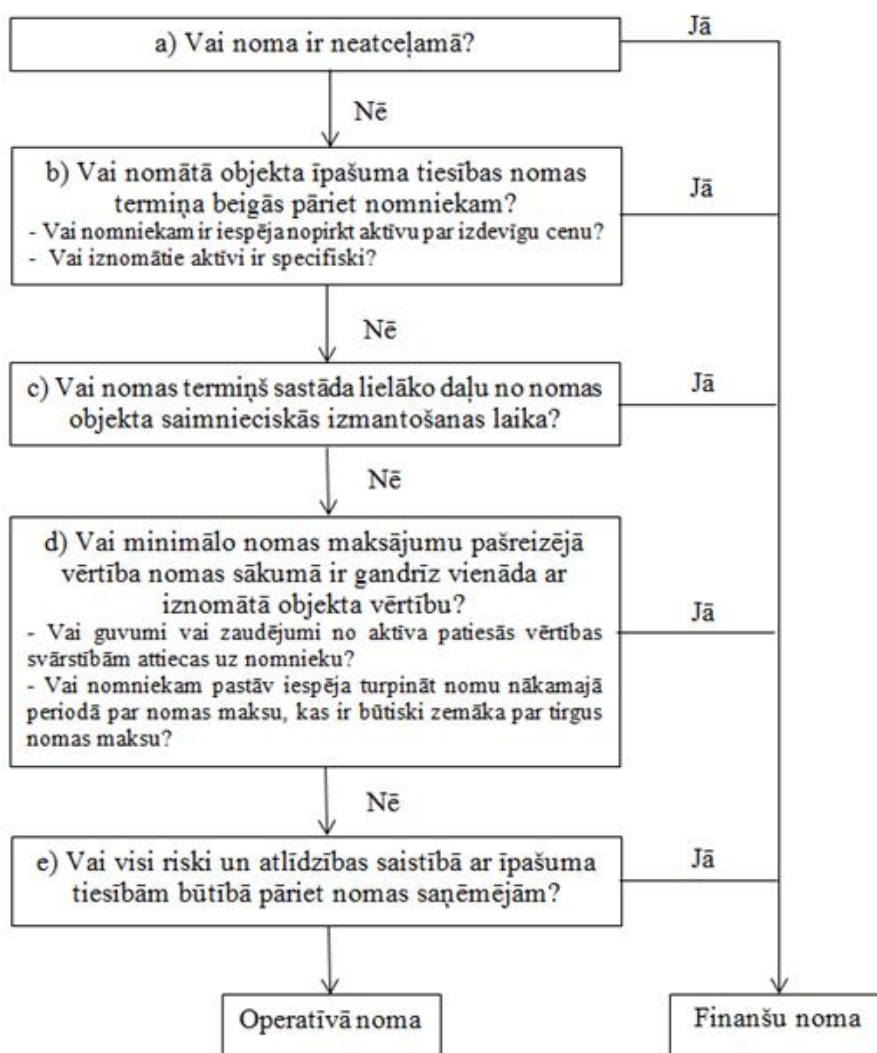
- ja īstenojas kāda iespējama situācija, kuras īstenošanas varbūtība bijusi neliela;
- ar iznomātāja atļauju;
- ja nomnieks, izbeidzot nomu, apņemas uzsākt jaunu nomu ar to pašu iznomātāju par to pašu vai līdzvērtīgu aktīvu;

⁶⁰ 13. SFAS standarts. U.S. GAAP Accounting Standards SFAS 13 „Accounting for Leases”; 7c un 7d p.

- ja nomnieks nomas sākumā samaksā tādu papildsummu, ka var pietiekoši pamatoti apgalvot, ka noma turpināsies - šī summa atturēs nomnieku no nomas izbeigšanas normālos apstākļos⁶¹.

Bieži vien, grāmatvedībai ir grūti klasificēt nomu (noteikt veidu), kas noved pie būtiskām kļūdām un neatbilstībām uzskaitē.

Grāmatas⁶² autori piedāvā izmantot shēmu, kas satur pazīmes, pēc kurām var viegli klasificēt nomas veidu. Vieglākai nomas klasifikācijai, iepriekš minētā grāmatvedības standartā Nr.17 aprakstītas nomas pazīmes, kuras šīs grāmatas autori apkopoja piecās kategorijās (sk. 2.2. attēlu):

2.2. att. - Nomu klasifikācijas pazīmes*

*Avots: Grāmata - Alfredson K., Leo K., Picker R. „Applying international accounting standards”

⁶¹ 17. Starptautiskais grāmatvedības standarts. „Noma”; 4. p.

⁶² Alfredson K., Leo K., Picker R. „Applying international accounting standards”; 486.-487.lpp.

Šīs grāmatas autori sniedz sekojošus piemērus shēmas pielietošanai:

a) Ja noma ir atceļama, bet tas atcelšanas gadījumā tiks piemērots liels soda naudas apmērs, kas parasti ir vienāds ar divu gadu maksājamās nomas summu, līdz ar to, nomu uzskata par neatceļamo.

Darba autores izpratnē, šis nosacījums atspoguļo SGS Nr. 17 ceturtā panta prasības, kas nosaka – ja nomnieks nomas sākumā samaksā tādu papildsummu, ka var pietiekoši pamatoti apgalvot, ka noma turpināsies, tad nomu uzskata par neatceļamu;

b) Gadījumā, ja īpašuma tiesības uz aktīvu pāriet nomniekam, tad tāda noma ir uzskatāma par finanšu nomu, pretējā gadījumā tā ir operatīvā noma;

c) Piemēram, nomas ilgums ir 4 gadi, kas ir tikai 60% no noteiktā nomas objekta saimnieciskās izmantošanas laika – 6 gadi. Tā kā nomas ilgums nesasniedz 75% no nomas objekta kalpošanas laika, tad uzskata, ka nomas termiņš nesastāda ievērojamo daļu no objekta kalpošanas laika. Tāds nomas darījums ir uzskatāms par operatīvo nomu;

d) Lai novērtētu šo punktu, ir jāpieturas pie tā, ka minimālai nomas maksājumu pašreizējai vērtībai nomas sākumā ir jābūt gandrīz vienādai ar iznomātā objekta patieso vērtību. Minimālo nomas maksājumu pašreizējās vērtības aprēķināšanai izmanto diskonta likmi, kas ietver procentu likmi. Ja tas nav iespējams, jālieto nomnieka salīdzināmā aizņēmuma likme – procents, līdz kuram nomnieka interese nomāt aktīvu nepazūd.

e) Gadījumā, kad nomas laikā visi riski un atlīdzības būtībā pāriet nomniekam, tāda noma ir uzskatāma par finanšu nomu, pretējā gadījumā tā ir operatīvā noma.

Darba autore, salīdzinot grāmatā sniegto paskaidrojumu par nomas klasifikāciju un SGS Nr.17 norādījumus, konstatēja, ka iepriekš aprakstītā shēmā (2.1. att.), ir pretrunā ar SGS Nr. 17 11. p. prasībām.

No pirmā shēmas punkta izriet, ka gadījumā ja noma ir neatceļama, to var uzskatīt par finanšu nomu.

Savukārt Starptautiskajā normatīvajā aktā⁶³, ir uzrādīti tieši pretējais neatceļamās nomas klasifikācijas nosacījums. Skaidri noteikts, ka nomu klasificē kā finanšu nomu, ja tā atbilst vismaz vienam no trim iepriekš minētiem nosacījumiem. Viens no nosacījumiem ir sekojošs:

- nomu klasificē kā finanšu nomu, ja **nomnieks var atcelt nomu**, sedzot ar nomas atcelšanu saistītos iznomātāja zaudējumus.

Līdz ar to, veidojas pretruna ar shēmu, kas redzama 2.2. attēlā - piedāvāta shēma ir nedaudz neprecīza. Spriežot pēc shēmas, var secināt, ka atceļamā noma ir klasificējama kā

⁶³ 17. Starptautiskais grāmatvedības standarts. „Noma”; 11. p.

operatīvā noma. Savukārt Starptautiskajā grāmatvedības standartā ir teikts tieši pretēji – atceļamā noma ir uzskatāma par finanšu nomu.

Starptautiskais normatīvais akts⁶⁴ šādi definē dažādus ar nomu (līzingu) papildus saistītus jēdzienus:

Saimnieciskās izmantošanas laiks ir periods, kura laikā aktīva objektu paredz saimnieciski izmantot viens vai vairāki lietotāji. Bet lietderīgās izmantošanas laiks – nomas termiņa sākumā aplēstais atlikušais periods, kura laikā aktīva objektu paredzēts izmantot.

Daudzi uzņēmumi cenšas noslēgt atdošanas (atgriezeniskos) līzingus, kas ir īpašais līzings veids. Pēc būtības tas ir sarežģīts viena un tā paša objekta pirkšanas pārdošanas darījums un ir tīrs ilgtermiņa kredīts slēptā formā⁶⁵.

Elektroniskā rakstā⁶⁶ atgriezeniskais līzings ir raksturots, kā finanšu līzings paveids, kurā iznomātājs nopērk aktīvu no kāda uzņēmuma un vienlaikus noslēdz līgumu iznomāt šo objektu šim pašam uzņēmumam.

Atgriezeniskais līzings dod iespēju uzņēmumam – nomniekam paaugstināt likviditāti, pārdodot objektus, vienlaikus nepārtraucot to ekspluatāciju. Tādi darījumi atbrīvo finanšu resursus tekošo rēķinu apkalpošanai, apgrozījuma līmeņa saglabāšanai un uzņēmuma attīstībai. Pēc darba autores viedokļa, tas ir ļoti būtisks arguments par labu līzings izmantošanai.

Atgriezeniskā līzings gadījumā - līzings ņēmējs un pārdevējs ir viena un tā pati persona, kurā pārdod un iznomā atpakaļ līzings objektu. Nomnieka ieguvums ir tāds, ka tas turpina objekta izmantošanu un iegūst brīvus apgrozāmos līdzekļus.

Līzings termiņa laikā uzņēmums veic līzings devējam ikmēneša maksājumus, un līzings perioda beigās līzings objekts tiks pārreģistrēts atkal uz uzņēmuma vārda. Atgriezeniskā līzings rezultātā, līzings objekts līguma noslēgšanas momentā ir nākamā līzings saņēmēja īpašums. Tālāk, kad nākamais līzings devējs noformē īpašuma tiesību pārņemšanas procedūru uz atgriezeniska līzings objektu, pušu starpā pastāv līzings attiecības.

Grāmatas autori⁶⁷ pievērš uzmanību tam faktam, ka atgriezeniskā līzings gadījumā var veidoties kā finanšu, tā arī operatīvā noma.

Saskaņā ar starptautiskā normatīva akta norādījumiem⁶⁸, gadījumā ja pārdošanas darījumā ar saņemšanu atpakaļ nomā rezultātā veidojas finanšu noma, tad jebkuru pārdošanas

⁶⁴ 17. Starptautiskais grāmatvedības standarts. „Noma”; 4. p.

⁶⁵ Zaiceva J. „Uzņēmuma kredīti, to atspoguļošanas noteikumi uzņēmuma uzskaitē un pārskatos”; 64.lpp.

⁶⁶ Elektroniskais raksts; „Atgriezeniskā līzings attēlošana grāmatvedības uzskaitē”

⁶⁷ Mirza A. Ali, Holt G.J. „IFRS Practical Implementation Guide and Workbook”; 199.lpp.

⁶⁸ 17. Starptautiskais grāmatvedības standarts. „Noma”; 59. p.

ieņēmumu pārsniegumu pār uzskaites vērtību uzreiz nav jāatzīst par pārdevēja – nomnieka ienākumiem. Šis pārsniegums ir jāatliek un jāamortizē nomas termiņa laikā.

Arī speciālā literatūrā⁶⁹ un Starptautiskajos standartos⁷⁰ ir norādīti vēl vairāki gadījumi:

- Ja saņemšana atpakaļ nomā veidojas kā operatīvā noma, un, kad nomas maksājumi un pārdošanas cena atbilst patiesai vērtībai, būtībā ir noticis parasts pārdošanas darījums - tad jebkuru peļņu vai zaudējumus atzīst uzreiz.
- Operatīvās nomas gadījumā, kad nomas maksājumi un pārdošanas cena neatbilst patiesai vērtībai, un pārdošanas rezultātā veidojušies zaudējumi un tie tiek kompensēti ar nākotnē veicamiem līzings maksājumiem, tad zaudējumi ir jāatliek un jāamortizē nomas termiņa laikā. Bet, ja šie zaudējumi netiek kompensēti ar nākotnē veicamiem līzings maksājumiem, tad zaudējumi jāatzīst uzreiz.
- Gadījumā, ja aktīva pārdošanas cena pārsniedz patieso vērtību un līgumā paredzēta nomas maksa ir virs vidējās tirgus cenas, tad jebkurš pārsniegums par patieso vērtību ir jāatliek un jāamortizē nomas termiņa laikā

Vēl viena nianse, ko arī bieži neievēro, sastādot gada pārskatus, ir tāda ka finanšu līzings saistības gada pārskatā, pēctaksācijas gadā maksājamā daļa jāuzrāda kā īstermiņa saistības, bet vēlākajos gados maksājamo daļu – ilgtermiņa saistībās. Šis sadalījums ir jāveic, pamatojoties uz līzings maksājuma grafikiem⁷¹.

Bet kā uzskaitīt kopējās līzings saistības uzņēmumam - vienā kontā, vai attiecīgi izveidot atsevišķus subkontus ilgtermiņa un īstermiņa saistībām, ir atkarīgs no grāmatvedības uzskaites metodikas uzņēmumā.

2.3.2. FINANŠU LĪZINGA DARĪJUMU UZSKAITES NOVĒRTĒJUMS SIA „ABC”

Tālāk, darba autore, veic SIA „ABC” līzings darījumu uzskaites novērtējumu.

Uzņēmuma iegādātie pamatlīdzekļi, pamatojoties uz piegādes dokumentiem, sākotnēji tiek uzrādīti iegādes vērtībā.

Līzings procentu maksājumi un tiem pielīdzināmie maksājumi tiek iekļauti tā perioda peļņas vai zaudējumu aprēķinā, kurā tie ir radušies.

SIA „ABC” gadījumā, visi līzings darījumi, balstoties uz noslēgtiem līgumiem, tiek uzskatīti par finanšu līzings darījumiem.

⁶⁹ Mirza A. Ali, Holt G.J. „IFRS Practical Implementation Guide and Workbook”; 199.lpp.

⁷⁰ 17. Starptautiskais grāmatvedības standarts. „Noma”; 60. - 66. p.

⁷¹ LR likums „Gada pārskatu likums”; 37.p. 4. punkts

Līgumu nosacījumi atbilst normatīvā akta⁷² prasībām, un paredz, ka pēc nomas perioda beigām, kad nomnieks izpildīs visus nomas termiņā paredzētos minimālo nomas maksājumu pašreizējās vērtības, nomas sākumā ir gandrīz vienādas ar iznomāto objektu patieso vērtību un īpašuma tiesības uz vilcējiem pāries nomniekam SIA "ABC".

Līgumos ir paredzēts, ja nomnieks lauž nomas līgumus pirms termiņa, tad tas sedz iznomātāja ar līgumu laušanu saistītos zaudējumus, t.sk. zaudējumus, kas saistīti ar automobiļu pārdošanu vai iznomāšanu citām personām.

Līdz ar to, balstoties uz iepriekš aprakstīto līgumu nosacījumiem, noslēgtus līzinga darījumus var uzskatīt arī kā atceļamus.

Laikā no 2012. līdz 2013. gadam uzņēmums iegādājās vairākus kravu segļu vilcējus atgriezeniskā finanšu līzingā. Tādā veidā SIA „ABC” 2012., 2013. un 2014. gados ir ieguvis reālu apgrozāmo naudas līdzekļu papildinājumu.

Tomēr tādu darījumu noslēgšana arī palielināja uzņēmuma saistības ar kredītiestādēm. Kopējais aizņēmumu apjoms uz 31.12.2013. gadu no kredītiestādēm automobiļu iegādei ir sasniedzis EUR 77 830 vērtību. Visu kredītu atmaksāšanas termiņš iekļaujas laika periodā no viena līdz pieciem gadiem.

Piemēram, 2013. gada 3.maijā, viens no SIA „ABC” piederošiem segļu vilcējiem tika pārdots kredītiestādei, bet pēc tam no tās atpirkts, veicot pakāpeniskus maksājumus – saņemts atgriezeniskā līzingā.

Konstatēts, ka šī darījuma ietvaros, SIA „ABC” tika izstrādāts līzinga maksājumu grafiks [sk. 7. pielikumu], kā arī tiek piedāvātas izdevīgas segļu vilcēju izpiršanas tiesības. Līdz ar to, šo līzinga darījumu var klasificēt kā finanšu līzingu.

Pamatlīdzekļu pārdošana atgriezeniskā finanšu līzingā SIA „ABC”

SIA „ABC” gadījumā visu pamatlīdzekļu pārdošanas atgriezeniskā līzinga darījumu rezultāti bija peļņa.

Darījumu rezultāts tiek aprēķināts kā starpība starp pamatlīdzekļa atlikušo nenomortizēto vērtību darījuma brīdī un pārdošanas rezultātā gūtajiem ieņēmumiem.

SIA „ABC” grāmatvedībā, pārdošanas darījuma rezultāts (peļņa) uzreiz tiek iekļauts tā perioda peļņas vai zaudējumu aprēķinā, kurā tas radies.

⁷² 17. Starptautiskais grāmatvedības standarts. „Noma”; 10.p.

Viena SIA „ABC” automobiļa pārdošanas atgriezeniskā finanšu līzings darījuma atspoguļošanu uzņēmuma grāmatvedībā, var redzēt 2.14. tabulā.

Jāatzīmē, ka šī automobiļa pārdošanas darījums notika 3 mēnešu laikā no PL iegādes brīža - 02.05.2013.g.

2.14. tabula

Viena pamatlīdzekļa pārdošanas darījuma atspoguļošana 2013. gadā, EUR

iegādes datums	PL sākotnējā vērtība uz 01.01.2013.g.	Likvid. vērtība (10%)	Vērtība, no kuras tiek rēķināts noliet.	Summārais nolietojums, mēnešu skaits	Taksācijas perioda noliet.	Uzkrātais nolietojums	Atlikusī vērtība uz 31.12.2012.g.	Nenoamort. Vērtība pārdošanas brīdī
1	2	3	4	5	6	7	8	9
26.01.2013	22000,00	0,00	22000,00	3	1100,00	1100,00	0	20900,00
Kopā	22000,00	0,00	22000,00	-	1100,00	1100,00	0,00	20900,00

No autovilcēja sākotnējās vērtības EUR 22 000.00 tiek atņemts nolietojums EUR 1 100.00 uz 30.04.2013.

Nolietojuma aprēķinam tika pieņemts lietderīgās lietošanas laiks, kas sastāda 5 gadus. Līdz ar to, rēķinot pēc lineārās nolietojuma metodes, PL mēneša amortizācijas summa sastāda EUR 366.67 (EUR 22 000 / 60 mēneši).

Tātad, trīs darbības mēnešos, nolietojums sastāda EUR 1 100.00 (EUR 366.67 * 3 mēneši).

Automobiļa nenoamortizēta summa pēc nolietojuma atskaitīšanas – pārdošanas brīdī sastāda EUR 20 900.00 (EUR 22 000 – EUR 1 100).

02.05.2013.g. šis automobilis tika pārdots kredītiestādei par cenu EUR 27 500.00 (EUR 22 727.27 + PVN 21%) – tika izrakstīta pavadzīme. Nākamajā dienā, šis automobilis tika iegādāts atpakaļ finanšu nomā [sk. 8. pielikumu].

Pārdošanas darījuma rezultātā, SIA „ABC” ieguva peļņu EUR 1 827.27 apmērā (EUR 22 727.27 – EUR 20 900.00).

Izvērtējot darījuma atspoguļošanu SIA „ABC” grāmatvedībā, autore secina, ka darījums atspoguļots korekti. Vienīga konstatēta nepilnība ir saistīta ar peļņas atspoguļošanu – tā neatbilst Starptautiskā grāmatvedības standarta prasībai⁷³.

Šī prasība nosaka, ka pārdošanas ar saņemšanu atpakaļ nomā darījumu gadījumos, pārdošanas ieņēmumu pārsniegumu par uzskaites vērtību, uzreiz nav jāatzīst par pārdevēja – nomnieka ienākumiem. Šis pārsniegums jāatliek un jāamortizē nomas termiņa laikā.

⁷³ 17. Starptautiskais grāmatvedības standarts. „Noma”, 59.p.

SIA „ABC” gadījumā visa pārdošanas darījuma rezultātā izveidojusies peļņa uzņēmuma „ABC” grāmatvedībā tika iekļauta 2013. gada peļņas vai zaudējumu aprēķinā, kas arī nav korekti.

Pārdošanas rezultātā gūtā peļņa, saskaņā ar iepriekš minētā standarta prasībām, būtu jāatspoguļo šādi:

Nomas termiņa laiks ir noteikts kā 1 gads [sk. 7. pielikumu]. Līdz ar to, visa gūtā peļņa ir jāsadala vienmērīgi visā nomas termiņā – 12 mēnešos.

Tā kā, pārdošanas darījums notika 03.05.2013, tad 2013. gadā, par peļņu ir jāatzīst tikai septiņu mēnešu summa – EUR 1065. 89 (EUR 1 827.27 / 12 mēn. * 7 mēn.).

Savukārt 2014. gadā, līdzīgi jāatzīst atlikušo piecu mēnešu summa – EUR 761.35 (EUR 1 827.27 / 12 mēn. * 5 mēn.).

Papildus, darba autore konstatēja, ka SIA „ABC” izdevumi saistībā ar līzings līguma noformēšanu netika pieskaitīti pamatlīdzekļa iegādes vērtībai.

Darba autore norāda, ka komisijas atlīdzības apmērs pēc finanšu līzings līguma līdz līzings objekta nodošanai ekspluatācijā tomēr vajadzēja iekļaut pamatlīdzekļa iegādes vērtībā, līdz ar to palielinot tā uzskaites vērtību.

Tas arī ir norādīts Starptautiskajā normatīvajā aktā⁷⁴ - sākotnējās tiešās izmaksas bieži rodas saistībā ar specifiskām nomas darbībām, piemēram, nomas līguma pārrunāšana un nodrošināšana. Izmaksas, kas tieši attiecināmas uz nomnieka veiktajām darbībām saistībā ar finanšu nomu, pievieno summai, kuru atzīst kā aktīvu saskaņā ar nomu.

2.4. DEGVIELAS IZDEVUMU UZSKAITE UN TĀS NOVĒRTĒJUMS SIA „ABC”

Izdevumi par degvielu ir būtiska izmaksu pozīcija jebkurā transporta uzņēmumā. Degvielas uzskaites veikšanai un izmaksu plānošanai ir liela nozīme uzņēmuma darbībā.

Tā kā transporta uzņēmumos notiek aktīva transportlīdzekļu izmantošana, tad ļoti svarīgi ir nodrošināt degvielas izmaksu detalizētu uzskaiti.

Degvielas tirgus nav stabils un ir ļoti atkarīgs no politiskās situācijas. Degvielas cenu kāpums var radīt lielas izmaksas, kā rezultātā var samazināties uzņēmuma peļņa, vai pat uzņēmumam var rasties zaudējumi.

⁷⁴ 17. Starptautiskais grāmatvedības standarts. „Noma”; 24.p.

Pēdējos gados, tirgū vērojams degvielas cenu kāpums, savukārt cenu samazinājums šajā periodā nav būtisks un bija īslaicīgs. Darba autore degvielas cenu kāpumu vērtē kā ļoti negatīvu visai transporta nozares attīstībai.

Neskatoties uz to, ka attiecībā uz degvielas iepirkumiem, visi transporta pārvadājuma nozares dalībnieki atrodas vienādos apstākļos, degvielas cenu paaugstinājums atstāj negatīvu iespaidu uz visiem pārvadājumiem - kā iekšzemes pārvadājumiem, tā arī starptautiskajos pasūtījumos. Šī tendence negatīvi ietekmē arī jaunu uzņēmēju ienākšanu pārvadājuma tirgū.

Redzams, lai kravu pārvadājumu uzņēmums varētu veiksmīgi darboties, tam jāplāno savi izdevumi, tajā skaitā arī par degvielu, kas sastāda ievērojamu daļu no kopējiem uzņēmuma izdevumiem.

Līdz ar to, darba autore, tālāk pievērš uzmanību uzņēmuma degvielas izmaksu pareizai uzskaitēi. Tas nodrošinās uzņēmuma kopējo izmaksu samazinājumu, kā arī dos iespēju izvairīties no kļūdām grāmatvedībā.

2.4.1. DEGVIELAS IEGĀDES PROCESA ORGANIZĀCIJA KRAVU PĀRVADĀJUMU UZŅĒMUMOS

Kravu pārvadājumu uzņēmumu degvielas uzskaitē bieži tiek organizēta, pamatojoties uz aizpildītām maršruta lapām un ceļazīmēm. Tāda prakse ļauj precīzi noteikt un veikt analīzi degvielas patēriņam un noskrējiena datiem.

Visbiežāk, katrs uzņēmuma transportlīdzekļa autovadītājs ir atbildīgs par transportlīdzekļa ekspluatāciju saskaņā ar transportlīdzekļa tehniskajām normām un uzņēmuma izstrādātiem iekšējiem dokumentiem.

Uzņēmuma degvielas iegādei pastāv divu veidu iespējas – norēķinoties skaidrā naudā, vai arī bezskaidras naudas norēķinu veidā.

Pēdējos gados, lielu izplatību ieguva speciāli paredzētas degvielas norēķinu kartes, ar kurām norēķinās degvielas uzpildes stacijās jebkurā ES valstī. Ieviešot degvielas norēķinu karšu sistēmu, autotransporta uzņēmums slēdz līgumu ar kādu no degvielas pārdevējiem. Parasti tādām līgumam ir noteikts karšu skaits un naudas limita summa. Bet nosacījumi var mainīties.

Atverot degvielas karti, kartes īpašnieks pats, izmantojot bankas kontu, vai arī caur starpnieku, uz karti pārskaita līgumā noteikto naudas summu. Pārskaitītā naudas summa tiek ievietota kartes mikroshēmā. Šīs summas robežās kartes lietotājs var norēķināties degvielas uzpildes stacijās. Īpašniekam vienmēr ir iespēja papildināt naudas summu kartē⁷⁵.

⁷⁵ Pravarne O. „Autotransports uzņēmumos”; 37.lpp.

Arī no uzņēmuma degvielas uzskaites viedokļa tādas kartes izmantošana ir ļoti izdevīga, jo katrai kartei ir savs pin kods, ar kura palīdzību lietotājs sevi identificē, pērkot degvielu vai citas preces un pakalpojumus degvielas uzpildes stacijās.

Mēneša beigās, vai citā līgumā noteiktā termiņa beigās, uzņēmums saņem izdruku, kurā ir atšifrēts katras kartes numurs un saņemto pakalpojumu apjoms.

Tādā veidā var viegli identificēt un uzskaitīt degvielas patēriņu katram darbiniekam, kam ir izsniegta karte. Savukārt, gadījumā, ja vienu karti vienlaicīgi izmanto vairāki vadītāji, tad var iekārtot speciālu žurnālu.

Turklāt, papildus drošībai un uzskaites precizitātei, var nozīmēt atbildīgu darbinieku, kas veiks karšu izmantošanas kontroli.

2.4.2. DEGVIELAS IEGĀDES PROCESS SIA „ABC”

Tālāk, tiek aprakstīts SIA „ABC” degvielas iegādes process.

Tā kā degvielas iegādes process ir nodrošināts, izmantojot vairāku starpnieku pakalpojumus, tad šī procesa izprašana ir diezgan sarežģīta.

Darba autore, veicot iepazīšanos ar šo procesu, konstatēja, ka SIA „ABC” grāmatvedībai nav pilnīgas izpratnes par to, kā šos darījumus pareizi atspoguļot.

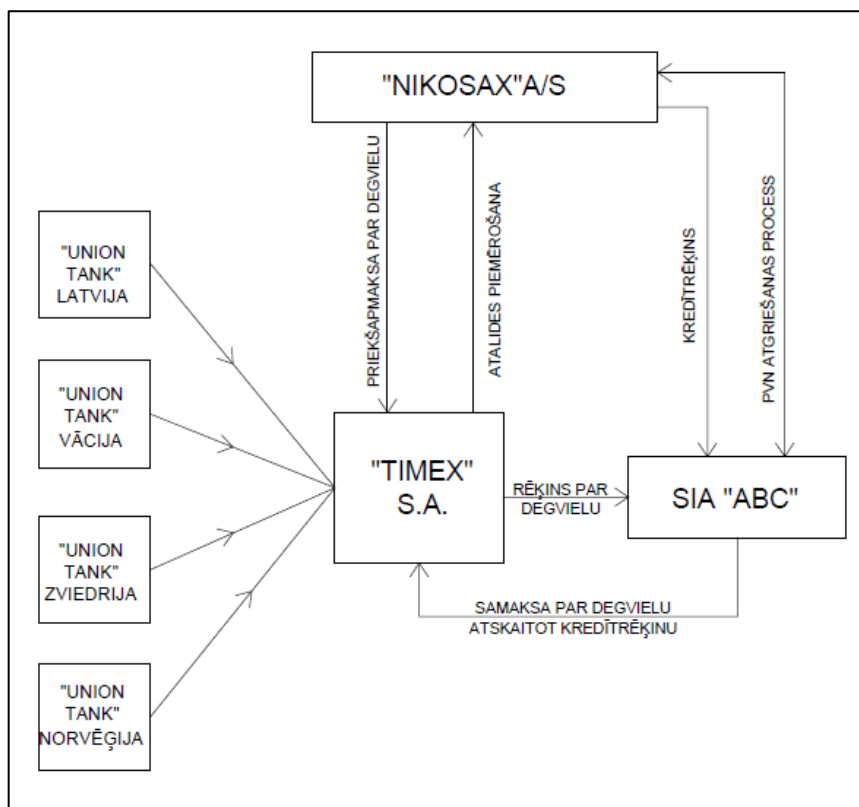
Līdz ar to, SIA „ABC” grāmatvedības uzskaitē, darba autore konstatēja vairākas nepilnības, kas tiek aprakstītas tālāk darbā.

SIA „ABC” degvielas iegādes procesa ietvaros ir noslēgts četru pušu sadarbības līgums starp dāņu kompāniju „NIKOSAX” A/S, vācu vienotās maksājumu/kontroles karšu sistēmas kompāniju - „UNION TANK” un „TIMEX” S.A. - Polijas pārstāvniecības un konsultēšanas kompāniju. „NIKOSAX” A/S ir „TIMEX” S.A. pievienotās vērtības nodokļa neto atgūšanas sadarbības partneris Dānijā.

Degvielas uzpilde un citu pakalpojumu (ceļu nodevas) iegāde notiek dažādās valstīs – tur, kur notiek uzņēmuma pakalpojumu sniegšana.

Lai uzpildītu savus autovilcējus, SIA „ABC” izmanto kompānijas „UNION TANK” vienoto karšu sistēmu. Kompānijai „UNION TANK” katrā valstī ir reģistrētas filiāles (katra ar savu PVN reģistrācijas numuru). „UNION TANK” maksājumu kartes ir nodrošinātas katram SIA „ABC” darbiniekam.

Zemāk pievienotā 2.4 attēlā var iepazīties ar uzņēmuma „ABC” degvielas iegādes procesa shēmu.

2.4. att. - SIA „ABC” degvielas norēķinu procesa shēma

Par degvielas iegādes procesa sākumu var uzskatīt dāņu uzņēmuma “NIKOSAX” A/S priekšapmaksas veikšanu “UNION TANK” pakalpojumu tīklam, izmantojot „TIMEX” S.A. starpniecību.

Šī procesa ietvaros, „TIMEX” S.A. darbojas ka koordinators, apkopojot visu informāciju.

Veiktā priekšapmaksā par vienotās maksājumu kartes izmantošanu, dod iespēju SIA “ABC” autovilcējiem uzpildīties visā Eiropā.

Veicot kravu pārvadājumus Zviedrijas - Norvēģijas teritorijā, SIA „ABC” vadītājiem dažreiz ir jāmaksā par atsevišķu autoceļu lietošanu. Šo pakalpojumu apmaksā arī tiek veikta ar „UNION TANK” karšu sistēmas palīdzību.

Brīdi, kad viens no SIA „ABC” automobiļiem šķērso maksas ceļu posmus, tā numurzīme tiek fiksēta un attiecīgā summa tiek norakstīta no karšu priekšapmaksas konta. Tajā brīdī arī tiek sūtīta informācija, kas apkopota vienotā Vācijas „UNION TANK” centrā.

Ievērots, ka uzņēmuma SIA „ABC” autovadītāju apmaksātās ceļu nodevas Zviedrijā un Norvēģijā tiek iekļautas atsevišķā rēķinā, un tiek uzrādītas **kā Vācijā** saņemts pakalpojums, kaut gan uzņēmuma „ABC” automobiļu braukšana pa Vācijas teritoriju nenotiek.

Pēc uzņēmuma „ABC” īpašnieku vārdiem, šī pretruna ir saistīta tieši ar to, ka “UNION TANK” visus autoceļu maksājumus apkopo Vācijas centrā.

Sistēmas īpatnību dēļ, šo summu nesadala pa atsevišķām valstīm, bet vienkārši piestāda visu autoceļu nodevu kopsummu kā atsevišķu Vācijā saņemto pakalpojumu – eirovinjetes.

Par saviem pakalpojumiem – priekšapmaksas veikšanu, „NIKOSAX” A/S piestāda attiecīgu honorāra rēķinu (kredītrēķinu) uzņēmumam “ABC”, kur ir iekļauta noteikta atlaide.

Šī atlaide veidojas no „NIKOSAX” A/S veiktās priekšapmaksas un no tās Latvijā atgūtās PVN priekšnodokļa summas. „NIKOSAX” A/S PVN priekšnodokļa summu atgūst caur SIA „ABC” EDS. Par to SIA „ABC” arī saņem noteiktu atlaidi.

Rezultātā SIA „ABC” grāmatvedība saņemto rēķinu par kopējo - periodā izlietotu degvielu un apmaksātiem ceļiem, uzskaita, atskaitot “NIKOSAX” A/S piedāvāto atlaidi.

Šos rēķinus SIA “ABC” saņem divas reizes mēnesī - no “TIMEX” S.A. Lietuvas filiāles [sk. 9. pielikumu, 1.lapu].

Rēķinos ir iekļauta kopsavilkuma lapa ar šādiem „UNION TANK” izrakstītiem rēķiniem-pielikumiem:

1. Vienas transporta vienības pārbaude par piegādēm un pakalpojumiem par konkrēto periodu, kur sīki aprakstīts katra transportlīdzekļa identifikācijas Nr., kartes Nr., valsts, km stāvoklis, degvielas daudzums, PVN likme attiecīgajā valstī, bruto un neto cenas par degvielas vienību, neto īpašie nosacījumi un kopējā degvielas bruto vērtība; [sk. 9. pielikumu, 2.lapu]
2. Rēķins no kompānijas “UNION TANK” Vācu filiāles (Vācijā ir PVN maksātājs) par kopējām samaksātām ceļu nodevām (šis pakalpojums Vācijā nav ar PVN apliekamais objekts); [sk. 9. pielikumu, 3.lapu]
3. Rēķins no kompānijas “UNION TANK” Norvēģijas filiāles (Norvēģijā ir PVN maksātājs) par degvielu, kurā uzrādīta iegādātās degvielas summa plus PVN summa (Norvēģijā PVN likme ir 25%) no degvielas neto vērtības; [sk. 9. pielikumu, 4.lapu]
4. Rēķins no kompānijas “UNION TANK” Zviedrijas filiāles (Zviedrijā ir PVN maksātājs) par degvielu un šķidrīnātu naftas gāzi, kurā uzrādīta iegādātās degvielas un gāzes summa plus PVN summa (Zviedrijā PVN likme ir 25%) no degvielas un gāzes neto vērtības; [sk. 9. pielikumu, 5.lapu]
5. Rēķins no kompānijas “UNION TANK” Latvijas filiāles (Latvijā ir PVN maksātājs), par degvielu, kurā uzrādīta iegādātās degvielas summa un PVN summa (Latvijā PVN likme ir 21%) no degvielas neto vērtības; [sk. 9. pielikumu, 6.lapu]

6. Rēķins no Dāņu kompānijas "NIKOSAX" A/S [sk. 9. pielikumu, 7.lapu] - kredīts no PVN priekšapmaksas (honorāru rēķins - atlaide), šajā rēķinā ir iekļauta kopējā summa par veikto priekšapmaksu no "NIKOSAX" A/S „UNION TANK” kompānijai, šī summa ir sīki aprakstīta Norvēģijas-Zviedrijas valstīs. Šajā rēķinā ir piezīme, ka konkrētā honorāra summa "x" apmērā nav ietverta PVN. Šis dokuments uzliek par pienākumu samaksāt nodokli, piemērojot PVN apgriezto maksāšanas kārtību (reverse charge) attiecībā uz „NIKOSAX" A/S. Sniegtie pakalpojumi ir apliekami ar nodokli saņēmēja atrašanās vietā, pārnesot nodokļa parādu uz pakalpojuma saņēmēju saskaņā ar starptautisko normatīvo aktu⁷⁶.

Grāmatvedībā šis darījums ir atspoguļots:

D 764x (Samaksātās komisijas naudas)

K 819x (Citi ieņēmumi) – honorāra neto summa – PVN summa EUR 272.35

D 572x (Norēķini par citiem nodokļiem)

K 572x (Norēķini par citiem nodokļiem) EUR 57.19 (PVN reverss)

7. No kompānijas "TIMEX S.A." Lietuvas filiāles [sk. 9. pielikumu, 1.lapu] saņemta kopsavilkuma lapa (Nav derīgs attiecībā uz PVN) saskaņā ar vienošanos par maksājumu noteikumiem un ir izveidots šāds apmaksas plāns:

Šajā kopējā rēķinā ir apkopota iepriekšējos rēķinos - pielikumos sniegtā informācija, un kopējā rēķina summa (attiecīgi saskaitīti rēķini 2., 3., 4., 5.) tiek samazināta pār PVN priekšapmaksas summu "NIKOSAX" A/S.

SIA „ABC” gadījumā šis rēķins ir sekojoši atspoguļots grāmatvedības sistēmā:

D 7111 (Degviela)

K 531x (Norēķini ar piegādātājiem no ES valstīm) EUR 8983.58

D 7112 (Ceļu nodevas)

K 531x (Norēķini ar piegādātājiem no ES valstīm) EUR 250.00

Iepriekš minētajā rēķinā ir uzrādīta galīgā summa pēc atskaitījumiem, kas uzliek par pienākumu SIA "ABC" veikt maksājumus par iegādāto degvielu (daļēji arī Latvijā) un ceļu nodevām uz kompānijas "TIMEX S.A." Lietuvas filiāles uzrādīto konta numuru.

⁷⁶ 2010.g. PVN priekšlikumu kopums (VAT Package 2010)

Darba autore uzskata, ka tāda uzskaitē nav korekta - grāmatvedībā nav veikta atsevišķa iepriekš minēto rēķinu uzskaitē (2., 3., 4., 5.), kā rezultātā tiek zaudēta daļa no rēķinos iekļautām degvielas izmaksām.

SIA „ABC” gadījumā, degvielas izdevumu neatspoguļota summa sastāda EUR 2 800.65. Atklāts, ka šī summa atbilst „NIKOSAX” A/S veiktajai priekšapmaksas summai [sk. 9. pielikumu, 1.lapu].

Atsevišķi var pievērst uzmanību rēķinam par Latvijā iegādāto degvielas daudzumu, kurā ir iekļauta Latvijas PVN nodokļa summa. Nekorektas rēķinu atspoguļošanas rezultātā, uzņēmums „ABC” tiešā veidā zaudē Latvijas PVN priekšnodokļa summu.

Papildus var minēt, ka nekorektas uzskaites dēļ, SIA „ABC” uzskaitē veidojas atšķirības no VID rīcībā esošiem datiem par preču iegādēm un saņemtajiem pakalpojumiem no ES reģistrētajām personām un ES valstu personu deklarācijās uzrādītajā preču piegādēm un sniegtajiem pakalpojumiem Latvijas nodokļu maksātājam.

Izvērtējot šo degvielas iegādes – norēķinu procesu, darba autore neguva vienotu izpratni un nenonāca pie kopējā viedokļa ar SIA „ABC” grāmatvedi, par visu iepriekš aprakstīto darījumu atspoguļošanas kārtību.

Pēc darba autores viedokļa, SIA „ABC” nav atspoguļoti pilnīgi visi izdevumi degvielas iegādei, un līdz ar to, grāmatvedības jautājumos kvalificēta trešā persona nevar gūt patiesu un skaidru priekšstatu par uzņēmuma finansiālo stāvokli.

Darba autore uzskata, lai korekti atspoguļot SIA „ABC” degvielas iegādes izmaksas citās ES valstīs, katrs rēķins jāuzskaita atsevišķi.

Šo rēķinu atspoguļošana jāveic saskaņā ar PVN likumu⁷⁷, kas nosaka, ka šāda preču iegāde ir uzskatāma par preču iegādi ES teritorijā.

Kā arī, ņemot vērā LR normatīvā akta prasības⁷⁸, ar nodokļa standartlikmi apliekamo vērtību par preču iegādi ES teritorijā no citas dalībvalsts reģistrēta nodokļa maksātāja ir jāuzrāda PVN deklarācijas 50. rindā.

Šiem darījumiem jāpielieto PVN reversa kārtība. PVN par šo darījumu jāuzrāda deklarācijas 55. un 64. rindās, un jāatspoguļo PVN1 II pielikumā.

Darba autores piedāvātās uzskaites rezultātā visa degvielas summa uzkrāsies kontā 7111 debetā.

⁷⁷ LR likums „Pievienotās vērtības nodokļa likums”, 1. p. 18. punkts

⁷⁸ Ministru kabinets. Noteikumi Nr.40 „Noteikumi par pievienotās vērtības nodokļa deklarācijām”; 17.14. un 19.2. p.

Savukārt honorāru rēķinu korektāk būtu uzskaitīt kā kredītrēķinu - atņemot to no kopējās rēķina summas.

Pēc autores viedokļa, visus saņemtos rēķinus pareizāk būtu jāgrāmato šādi:

Vācija

D 7112 (Ceļu nodevas)

K 531x (Norēķini ar piegādātājiem no ES valstīm) EUR 250.00

D 572x (Norēķini par citiem nodokļiem)

K 572x (Norēķini par citiem nodokļiem) EUR 52.50 (PVN reverss)

Norvēģija

D 7111 (Degviela)

K 531x (Norēķini ar piegādātājiem no ES valstīm) NOK 4 909.50 / EUR 482.30

D 572x (Norēķini par citiem nodokļiem)

K 572x (Norēķini par citiem nodokļiem) EUR 101.28 (PVN reverss)

Zviedrija

D 7111 (Degviela)

K 531x (Norēķini ar piegādātājiem no ES valstīm) SEK 87 477.60 / EUR 7 829.16

D 572x (Norēķini par citiem nodokļiem)

K 572x (Norēķini par citiem nodokļiem) EUR 1 644.12 (PVN reverss)

Latvija

D 7111 (Degviela)

K 531x (Norēķini ar piegādātājiem no ES valstīm) EUR 1 152.81

D 5721 (Pievienotās vērtības nodoklis)

K 531x (Norēķini ar piegādātājiem no ES valstīm) EUR 242.08

Kredītrēķins (honorāra rēķins)

D 531x (Norēķini ar piegādātājiem no ES valstīm)

K 7111 (Degviela) EUR 2 800.65

D 531x (Norēķini ar piegādātājiem no ES valstīm)

K 5721 (Pievienotās vērtības nodoklis) EUR 272.35

D 572x (Norēķini par citiem nodokļiem)

K 572x (Norēķini par citiem nodokļiem) EUR 57.19 (PVN reverss)

Darba autores augstāk piedāvāta saņemto degvielas rēķinu uzskaites pilnveidošana, nodrošinās pilnīgi visu degvielas izdevumu atspoguļošanu grāmatvedībā.

Un tā, kā SIA „ABC” grāmatveža redzējums par saņemto degvielas iegādes rēķinu atspoguļošanu atšķirās no darba autores viedokļa, darba autore uzskata, ka šajā gadījumā, vispareizāk būtu saņemt konsultāciju no VID speciālistiem. Tad nerastos pārrautumi par darījumu korektu atspoguļošanu.

SIA „ABC” degvielas iegādes procesa izdevīguma novērtējums

Dāņu kompānija „NIKOSAX” A/S nodarbojas ar SIA „ABC” izlietotās degvielas Latvijas, Zviedrijas, Norvēģijas teritorijā PVN atmaksu.

Šīs kompānijas pārstāvji, kuriem SIA „ABC” EDS sistēmā ir piešķirtas EDS lietošanas tiesības, saskaņā ar Latvijas likumu⁷⁹, iesniedz pieteikumu VID nodokļa atmaksas saņemšanai par citā dalībvalstī iegādātajām precēm, saņemtajiem pakalpojumiem ar nodokli apliekamo darījumu nodrošināšanai.

SIA „ABC” EDS sistēmā, aptuveni reizi ceturksnī, tiek saņemts PVN atmaksas pieteikuma apliecinājums [sk. 10. pielikumu, 1.lapu]. Pēc dažām dienām tiek saņemts lēmums, par PVN atmaksu ar uzrādītu konkrētu summu (Zviedru kronās (SEK)) [sk. 10. pielikumu, 2.lapu]. Šajā lēmumā „NIKOSAX” A/S tiek norādīts kā konta īpašnieks, uz kuru arī tiek atmaksāta PVN summa.

Saņemot PVN atmaksas summu, dāņu uzņēmums „NIKOSAX” A/S piešķir SIA „ABC” atlaidi par izlietoto degvielu - „honorāra” rēķina veidā.

Konstatēts, ka PVN atmaksas summa uz 26.08.2014.g. sastādīja:
SEK 189 606.00 vai EUR 20 707.71⁸⁰.

Šī A/S „NIKOSAX” saņemta PVN summa (EUR 20 707.71) ir diezgan liela, un tās apmērs ir vairākkārt lielāks par honorāra summas atlaidi (EUR 2 800.65), par kuru SIA „ABC” ir saņēmusi atlaidi par degvielu no ES valstīm.

Tomēr darba autore konstatē, ka no SIA „ABC” viedokļa, tāda sadarbība ir izdevīga. Izvērtējot viena gada ietvaros izveidojušos atlaides summu, tās aplēstā vērtība sastāda aptuveni EUR 70 000.

Ņemot vērā kopējo SIA „ABC” izdevumu summu, darba autore uzskata, ka tik ievērojama summa, pozitīvi ietekmē uzņēmuma izmaksas. Izmantojot šādu sadarbību -

⁷⁹ LR likums „Pievienotās vērtības nodokļa likums”; 114.p., 1.daļa

⁸⁰ Latvijas Bankas valūtu kalkulators

nodokļu atgūšanu caur pārstāvi, uzņēmums SIA „ABC” ietaupa gan būtisku naudas summu degvielas iegādes laikā, gan arī laiku un enerģiju.

PVN atgūšanas iespējas

Tomēr jāatzīmē, ka katrs uzņēmums var arī pats veikt sava, citās ES dalībvalstīs samaksātas PVN summas atgūšanu.

Sākot ar 2010. gadu, PVN atgūšanas sistēma nodokļu maksātājiem ir vienkāršota. Citās ES dalībvalstīs samaksātā PVN atgūšana notiek caur Latvijas VID elektroniskās deklarēšanas sistēmu (EDS).

Elektroniskā raksta⁸¹ autore S. Vuškāne un D. Everte, apkopojot publiski pieejamo informāciju par atmaksas ierobežojumiem populārākajiem ar komandējumiem un darba braucieniem saistīto izmaksu veidiem, pievērš uzmanību tam faktam, ka PVN atmaksa notiek tikai tai daļai, kas attiecīgajā dalībvalstī samaksāta komercdarbības veikšanai.

PVN atmaksāšana bieži iespējama, ja komandējumu vai darba braucienu laikā radušās darbinieku izmaksas, preču transportēšanas izmaksas u.c.

Sakarā ar to, PVN atmaksu, iespējams, arī atgūt par precēm un pakalpojumiem, piemēram, viesu izmitināšanu viesnīcās, dažādu ar sabiedrības saimniecisko darbību saistītu preču un pakalpojumu iegādi, dalības maksām konferencēs u.tml.

Savukārt par automašīnu nomu un degvielas izdevumiem atsevišķas dalībvalstis PVN atmaksā daļēji vai arī neatmaksā vispār.

Saskaņā ar LR Normatīvu aktu⁸², kas nosaka PVN atmaksas kārtību Latvijā citas Eiropas Savienības dalībvalsts reģistrētam nodokļa maksātājam, PVN atmaksā tikai pie dažiem nosacījumiem:

Pirmkārt, atmaksājamā PVN summa par gadu sasniedz vismaz EUR 50 un atmaksas periods ir īsāks par vienu kalendāro gadu, bet nav īsāks par trijiem kalendāra mēnešiem.

Otrkārt, atmaksai pieprasītā kopējā nodokļa summa nevar būt mazāka par EUR 400.

Valstis, no kurām var pieprasīt PVN atmaksu, ir visas ES dalībvalstis, kā arī dažas citas valstis.

Līdz ar to, SIA “ABC” pastāv iespēja atgriezt citās ES valstīs samaksāto PVN pašu spēkiem. Tomēr, kā jau bija iepriekš minēts, pēc darba autores viedokļa, esošais sadarbības līgums uzņēmumam „ABC” ir izdevīgs.

⁸¹ Elektroniskais raksts; S. Vuškāne, D. Everte „Ārvalstīs samaksātā PVN atgūšana”

⁸² Ministru kabinets. Noteikumi Nr.1514 „Kārtība, kādā reģistrēts nodokļa maksātājs iesniedz pieteikumu pievienotās vērtības nodokļa atmaksas saņemšanai citā Eiropas Savienības dalībvalstī, un kārtība, kādā atmaksā pievienotās vērtības nodokli citas Eiropas Savienības dalībvalsts reģistrētam nodokļa maksātājam”; 4. p., 4.2. p.

Līdz ar to, pirms pieņemt kādu lēmumu sakarā ar PVN atgūšanu, SIA „ABC” vadībai būtu ieteicams pārliecināties par tā izdevīgumu no PVN atmaksas viedokļa.

2.4.3. DEGVIELAS IZMAKSU UZSKAITE UN TĀS PILNVEIDOŠANA SIA “ABC”

Kravu pārvadājumu uzņēmumos, degvielu izmaksu uzskaitē tiek veltīts visvairāk laika un spēku. Kā arī, lielu uzmanību prasa iegādātās degvielas izdevumu noformēšana.

Darbiniekus, kuri tieši veic pārvadājumus, uzskata par norēķinu personām. Līdz ar to, viņiem ir jānodrošina nepieciešamā informācija par konkrētiem braucieniem – jāiesniedz attaisnojuma dokumenti (čeki un citi izdevumus apliecinājoši dokumenti). Kā arī ir obligāti jāaizpilda ceļazīmes un maršrutu lapas. Praksē tas bieži netiek veikts.

Konstatēts, ka uzņēmumā „ABC” ceļazīmju un maršrutu lapu aizpildīšana, kā arī attaisnojuma dokumentu iesniegšana netiek nodrošināta pilnā apmērā.

Šajā sakarā jāatzīmē, ka visa veida paskaidrojumi no autovadītājiem neattaisno to, ka uzņēmumā nav rakstītas ceļazīmes, kurās nav norādīti konkrēti mērķi, pārvietošanās adreses un nav norādīts attālums un galamērķis.

Līdz ar šo maršrutu datu neesamību, nav iespējams kontrolēt degvielas izlietojumu un nav iespējams precīzi noteikt, un norakstīt izlietoto degvielu katram kravu seglu vilcējam.

Papildus jāatzīmē, ka Latvijas likumdošana nereglamentē informāciju, kādai jābūt uzrādītai maršruta lapās vai ceļazīmēs.

Pēc darba autores uzskata, atskaitēs jābūt atspoguļotai tādai informācijai, kas sniegtu trešajai kvalificētajai personai skaidru priekšstatu par darījumu būtību un skaidri pamatotu izlietotās degvielas izmantošanu uzņēmuma saimnieciskajā darbībā.

SIA „ABC” vispārējā grāmatvedības metodika paredz degvielas daudzuma vienību un krājumu uzskaites veikšanu, izmantojot periodiskās inventarizācijas metodi. Pēc šīs metodes, krājumus to iegādes brīdī noraksta izmaksās, bet periodā beigās krājumu atlikumus nosaka inventarizācijas ceļā.

Saskaņā ar uzņēmuma grāmatvedības metodikas nolikumu par inventarizācijas veikšanu, degvielas inventarizācija uzņēmumam ir jāveic: kravas seglu vilcējiem – salīdzinot ceļazīmē norādīto degvielas daudzumu ar degvielas rādītāju automašīnas panelī.

Tomēr, darba autore konstatēja, ka praksē SIA „ABC” grāmatvedībā nav sagatavoti degvielas krājumu analītiskās uzskaites reģistri – līdz ar to uzskaitē netiek veikta.

Kā iepriekš minēts, uzņēmuma „ABC” autovilcēju vadītāji nekādas atskaites par degvielas izlietojumu nesastāda un līdz ar to, nav iespējams precīzi salīdzināt grāmatvedības degvielas kontu atlikumus ar reāli izlietoto degvielas daudzumu katra gada beigās.

Papildus, situāciju ar degvielas uzskaites kārtību, pasliktina tas fakts, ka uzņēmuma kravu automašīnas pastāvīgi atrodas Zviedrijā. Līdz ar to SIA „ABC” ir grūti tiešā veidā noteikt un kontrolēt degvielas izlietojumu.

Raksta autore⁸³ I. Avotiņa norāda, lai cik arī sarežģīta un darbietilpīga nebūtu ceļazīmju aizpildīšana, bez tām darba braucienu izdevumu (degviela, smērmateriāli, automobiļu uzturēšana) norakstīšana netiks atzīta par pamatotu. Ceļazīmju neesamība vai nepareiza, pavirša sastādīšana uzņēmumam draudēs ar sodu.

Arī pēc raksta autores viedokļa, gadījumā, ja ceļazīmes netiek rakstītas un netiek veikta izlietotās degvielas uzskaitē, tad tas faktiski nozīmē, ka automobilis netiek izmantots darba vajadzībām. Līdz ar to autotransporta nolietojumu nedrīkst uzskaitīt nodokļu aprēķināšanas vajadzībām, un nedrīkst atskaitīt PVN, kas ir samaksāts par citiem ar automobiļa ekspluatāciju saistītiem izdevumiem. Šīs izmaksas nedrīkst atzīt par saimnieciskas darbības izdevumiem.

Pēc darba autores viedokļa, attiecībā uz uzņēmumu „ABC” - degvielas izlietojuma kontroles procedūru neesamību un ceļazīmju neaizpildīšanu var daļēji attaisnot ar to, ka SIA „ABC” cieši sadarbojas ar Zviedrijas partneri, kas pats kontrolē degvielas patēriņu katram automobilim, katrā no reisiem. Šajā gadījumā, vienīgais SIA „ABC” variants ir uzticēties Zviedrijas uzņēmuma veiktajai kontrolei.

Pēc darba autores viedokļa, tāda prakse ir pieņemama, jo sadarbības partneru atskaites sniedz pilnīgus datus, kas ir nepieciešami uzskaitē un arī uzņēmuma vadības plānošanai.

Sakarā ar augstāk aprakstītu situāciju, SIA „ABC” grāmatvedība norakstot degvielu, nenorāda ne izlietotās degvielas daudzumu litros, ne darbu veikšanas vietas, ne veikto darbu apjomus.

Degvielas uzskaites un norēķināšanas process notiek sekojoši - katram autovadītājam ir personīgas kartītes degvielas iegādei un ceļu apmaksai eirozonā.

Zviedrijas loģistikas centrs AB „PEAK LOGISTICS” pats kontrolē SIA „ABC” seglu vilcēju izlietoto degvielu reisos. Šie dati tiek nodoti kompānijai “TIMEX S.A.” – degvielas iegādes procesa koordinātoram, kas saskaņā ar šiem datiem, divas reizes mēnesī piestāda SIA „ABC” rēķinus, kur sīki aprakstīts katrā valstī patērētas degvielas daudzums un fiksētas autoceļu nodevas.

⁸³ Elektroniskais raksts: Avotiņa I. „Kāpēc ir vajadzīga ceļazīme?”

Laikā periodā no 2012.g. līdz 2013.gadam degviela tiek norakstīta uzreiz uz izmaksām pēc saņemšanas principa divi reizi mēnesī saskaņā ar saņemtiem rēķiniem no “Shell Polska” SP.Z.O.O., „TIMEX” S.A., kur sīki aprakstīts degvielas uzpildīšanas litru skaits katrai mašīnai un pa attiecīgajam valstīm (kur, kad, cik litru ir uzpildīts katrā konkrētā mašīnā). Uz 31.decembri grāmatvedības uzskaitē degvielas krājumos nav atlikumu.

Ņemot iepriekš aprakstīto, darba autore uzskata, ka SIA „ABC” degvielas uzskaites organizācija ir tālu no ideālās. Lielākā problēma ir tāda, ka uzņēmuma esošajā metodikā nav skaidri noteikts, kādus dokumentus var uzskatīt par pamatu izlietotās degvielas norakstīšanai.

SIA „ABC” degvielas uzskaites pilnveidošana

Izvērtējot iepriekš aprakstīto situāciju ar degvielas uzskaites kārtību, darba autore uzskata, ka nepilnību novēršanai ir jāuzlabo SIA „ABC” degvielas uzskaites prakse.

Balstoties uz vispārpieņemto transporta pakalpojumu sniegšanas kārtību un izvērtējot esošās grāmatvedības uzskaites trūkumus, attiecībā uz uzņēmuma autotransportu, darba autore piedāvā sekojošus uzskaites pilnveidošanas pasākumus SIA „ABC”.

Pirmkārt, uzņēmuma „ABC” grāmatvedības metodika ir jāpapildina ar degvielas patēriņa, nobraukuma uzskaites un kontroles kārtību.

Tā kā uzņēmuma „ABC” kravu segļu vilcēji ir aprīkoti ar GPS uztvērējierīcēm, tad ir iespējams tās pielietot degvielas daudzuma kontrolei un uzskaitēi.

Katram kravu automobilim obligāti jānosaka degvielas patēriņa normas, kā arī papildus normas, kas būtu piemērotas dažādiem braukšanas apstākļiem un režīmiem. Šīs normas varētu būt atkarīgas no vairākiem faktoriem – laika apstākļiem (ziema, vasara, nakts), ceļa apstākļiem (reljefs), satiksmes intensitātes (pilsēta, lielceļš, stāvēšana uz vietas).

Gadījumā, ja uzņēmuma saimnieciskajā darbībā tiek izmantots vieglais autotransports, tad vieglo automobiļu izdevumu kontrolei, ar GPS ierīcēm jānodrošina arī viss uzņēmuma vieglais autotransports. Arī vieglo automobiļu gadījumā, obligāti ir jāveic ceļazīmju un maršruta lapu aizpildīšana.

Otrkārt, uzņēmumam „ABC” ir jānozīmē atbildīgais darbinieks, kas balstoties uz GPS saņemtiem datiem, aizpildītu ikmēneša atskaites par transportlīdzekļu izdevumiem, kā arī pārbaudītu darbinieku iesniegtās atskaites.

Šajās ikmēneša atskaitēs varētu apkopot visu grāmatvedības uzskaitē nepieciešamo informāciju, piemēram, brauciena datumu, transportlīdzekļa ierīču rādījumus, precīzus un ticamus pārvadājumos nobraukto attālumu datus, degvielas atlikumus tvertnē un citus.

Treškārt, kravu segļu vilcēju automobiļu vadītājiem jānosaka sekojoša kārtība - pēc atgriešanās no reisa, būtu jāiesniedz šādi dokumenti:

- Transporta pavadzīmes par izpildītiem pasūtījumiem;
- Veikto maršrutu un maršrutos nobraukto attālumu detalizēti apraksti;
- Atskaites par materiālo vērtību izlietošanu – iegādātās degviela daudzums un citi, kā arī to atlikumi pēc reisa izpildes;
- Dokumenti, kas pamato naudas līdzekļu izlietošanu;
- Ceļazīmes, kur tiek norādīti automobiļa kontroles paneļa rādītāja dati mēneša sākumā un beigās (nobraukums, degvielas atlikums, degvielas patēriņa norma u.c.);
- Vēlams arī tahografa tahogrammas un citas ar reisu saistītas veidlapas.

Tāda pieeja dos iespēju papildus pārbaudīt ārzemēs veikto reisu atbilstību grāmatvedībā iesniedzamajiem datiem no uzņēmuma ārzemju partneriem, kā arī pilnveidot esošo uzskaiti.

Kā arī, šādu paņēmieni pielietošana ļaus ievērojami samazināt izdevumus par degvielu un citas ar reisiem saistītas izmaksas, kas savukārt būtiski palīdzēs uzlabot uzņēmuma finanšu rādītājus.

3. UZŅĒMUMA „ABC” ATALGOJUMA UN DARBA BRAUCIENU UZSKAITES IZPĒTE

3.1. DARBA ALGA UN DARBA REŽĪMA ORGANIZĀCIJAS VEIDI

Darba atalgojuma uzskaitē ir vēl viens svarīgs uzņēmuma grāmatvedības uzdevums. Parasti, lielākas grūtības pastāv ar precīzu nostrādātā darba laika noteikšanu un atbilstoša atalgojuma piemērošanu. Tāda situācija īpaši bieži rodas transporta pārvadājumu uzņēmumos, kur darba laiks bieži nav normēts, bet svarīga ir tikai pasūtījuma izpilde.

Grūti arī noteikt konkrētā darbinieka faktiski nostrādāto darba laiku vai izpildīto darba apjomu, it īpaši ja uzņēmuma pamatdarbība notiek citā valstī. Sakarā ar to, bieži rodas neprecīzi vai arī nepareizi uzskaitīts darba laiks un tam atbilstoši aprēķināta alga.

Elektroniskā raksta⁸⁴ autors I. Maskalāns apraksta, kādas iespējas pastāv uzņēmumiem veikt darba algas aprēķinus tālbraucēju šoferiem un citiem darbiniekiem.

Saskaņā ar Latvijas Normatīvo aktu⁸⁵, uzņēmumam ir iespēja izvēlēties starp divām atalgojuma sistēmām - vai akorda algas sistēma, vai laika algas sistēma.

Akorda algas sistēmu uzņēmums var pielietot, ja ir zināms faktiski izdarītais darba apjoms un to var izmērīt jebkādas fiksējamās vienībās.

Darba autore uzskata, ka attiecībā uz tālbraucēju šoferiem, kā par atskaites punktu šādas sistēmas ieviešanai, varētu kalpot nobraukto kilometru skaits. Tādā gadījumā algu autovilcēju vadītājiem varētu noteikt, reizinot noteiktu likmi par kilometru ar autovilcēja nobraukto kilometru skaitu.

Šādas atalgojuma uzskaites sistēmas lielākā priekšrocība ir samērā vienkārši aprēķini, bet nepilnības ir tādas, ka strādājot ārzemēs, grūti noteikt paveiktā darba apjomu un arī nav iespējams ievērot katra individuālā brauciena īpatnības – sarežģīti braukšanas apstākļi, apkārtējā vide un meteoroloģiskie apstākļi, degvielas patēriņš, darba smagums un bīstamības pakāpe, un citi.

Savukārt piemērojot laika algas atalgojuma sistēmu, ir jānoskaidro darbinieka faktiski nostrādātais laiks, tikai tad šāda sistēma ir pamatota un atvieglo aprēķinus.

Uzņēmuma vadītājam ir jāņem vērā, ka precīza darba laika uzskaitē ir darba devēja pienākums jebkurā gadījumā, neatkarīgi no tā, kāda darba laika uzskaites sistēma ir izvēlēta uzņēmumā.

⁸⁴ Elektroniskais raksts: Maskalāns I. „Darba algas aprēķina un darba laika uzskaites veidi tālbraucēju šoferim”

⁸⁵ LR likums „Darba likums”; 62.p.

Darba likums⁸⁶ paredz, ka darba devēja pienākumos ietilpst precīzi uzskaitīt katra darbinieka nostrādātās stundas kopumā, kā arī atsevišķi virsstundas, darbu nakts laikā, nedēļas atpūtas laikā un svētku dienās nostrādātās stundas.

Attiecīgi tas attiecas arī uz uzņēmumiem, kas nodarbina tālbraucēju šoferus, ņemot vērā arī to, ka kravu pārvadājumu jomu regulējošie dažādi specifiskie normatīvie akti, neatbrīvo uzņēmumu no pienākuma precīzi uzskaitīt tālbraucēju darba laiku.

Jāatzīmē, ka veids, kā uzskaitīt darba laiku, Darba likumā nav norādīts.

Visbiežāk darba devējs uzliek par pienākumu pašam darbiniekam (autovilcēju vadītājam) paziņot darba devējam faktiski nostrādāto darba laiku, fiksējot to kādā specifiskā sistēmā vai vienkārši paziņojot to, izmantojot kādus sakaru līdzekļus (ja darbība notiek ārzemēs).

Autovilcēju vadītāju gadījumā, darba laika uzskaitē ir samērā vienkārša - darba laika precīzu uzskaiti veic speciāli paredzētās ierīces, kas uzstādītas automobiļos.

Attiecībā uz uzņēmumā pieņemto darba laika režīmu, Darba likuma 31. nodaļa paredz 3 darba laika režīma veidus: normālais, nepilns un summētais darba laiks.

Šis likums⁸⁷ paredz atsevišķu darba laika uzskaites režīmu - maiņu darbu, kurš pēc savas būtības nosaka to, ka darbs tiek organizēts maiņās un darbinieki nomaina viens otru saskaņā ar iepriekš apstiprināto maiņu grafiku.

Pēc darba autores viedokļa, šāds darba laika uzskaites režīms, visdrīzāk, nav piemērots tālbraucēju šoferiem – precīzu darbinieku maiņu darbu nevar izsekot.

Normālais darba laiks

Normālais darba laiks paredzēts, tādos gadījumos, kad darbinieks strādās 8 stundas dienā un 40 stundas nedēļā⁸⁸.

Šī sistēma ir piemērota darbiniekiem ar nemainīgu darba ritmu, kas tiek nodarbināti vienā un tajā pašā laikā. Šādu sistēmu parasti pielieto biroja darbiniekiem.

Attiecīgi šādu sistēmu iespējams noteikt arī tālbraucēju šoferiem, tomēr, šī sistēma ir neelastīga gadījumos, kad darbinieku noslodze nav vienmērīga, līdz ar to tā nav vispiemērotākā tālbraucēju šoferiem.

⁸⁶ LR likums „Darba likums”; 137.p.

⁸⁷ turpat; 139. p.

⁸⁸ turpat; 131. p.

Nepilns darba laiks

Nepilns darba laiks paredzēts gadījumos, kad darbinieks noteiktā laika posmā strādā mazāk nekā normālā darba laika paredzētajā apjomā, proti, mazāk par 8 stundām dienā un 40 stundām nedēļā (piemēram, 4 stundas dienā)⁸⁹.

Arī šajā gadījumā darbiniekam tiek noteikts konkrēts nostrādājamo stundu skaits dienā, tādēļ arī šī sistēma ir piemērota uzņēmuma darbiniekiem, kuriem ir stabils, paredzams nodarbinātības grafiks (piemēram, darbiniekiem, kas paralēli darbam mācās).

Summētais darba laiks

Gadījumā, ja darbiniekam nav iespējams noteikt normālo dienas vai nedēļas darba ilgumu, tad darba devējs var piemērot summēto darba laiku. Summētais darba laiks tiek uzskaitīts pārskata perioda ietvaros. Pārskata perioda garums nevar pārsniegt 3 mēnešus (ja uzņēmums ar darbiniekiem nav noslēdzis koplīgumu, kurā paredzēts garāks termiņš)⁹⁰.

Visbiežāk, summētā darba laika uzskaites sistēma ir paredzēta darbiniekiem, kuru darba grafiks ir mainīgs.

Summētā darba laika sistēmā darba laiks tiek noteikts ar darba grafiku palīdzību. Kārtība, kādā darba grafiks tiek noteikts un saskaņots ar darbinieku, ir atstāta darba devēja pārziņā. Vienīgi Darba likums uzliek pienākumu iepazīstināt darbinieku ar darba grafiku laicīgi⁹¹.

Ja uzņēmumā, kas nodarbina tālbraucēju šoferus ir noteikts konkrēts mēneša atalgojums normālā darba laika ietvaros, un maksā neatkarīgi no nostrādāto stundu skaita mēnesī pat tad, ja reālais darbinieka nostrādātais darba laiks attiecīgajā mēnesī pārsniedz normālā darba laika stundu apjomu, tad šāds uzņēmums pārkāpj Darba likuma obligātās prasības, kas nosaka, ka darbiniekam ir jānodrošina piemaksas par virsstundu darbu, nakts darbu un darbu svētku dienās⁹².

Šāda pārkāpuma gadījumā uzņēmums riskē tikt administratīvi sodīts par šo pārkāpumu, turklāt darbinieki var iesniegt prasījumu tiesā un piedzīt viņiem neizmaksātās summas no darba devēja.

⁸⁹ LR likums „Darba likums”; 134. p.

⁹⁰ turpat; 140. p.

⁹¹ turpat; 140. p., 1. punkts

⁹² turpat; 67. un 68. p.

Saskaņā ar Darba likuma⁹³ obligātām prasībām, darbinieks par virsstundu darbu saņem piemaksu ne mazāk kā 100% apmērā no viņam noteiktās stundas algas likmes, bet, ja nolīgta akorda alga, ne mazāk kā 100% apmērā no akorddarba izcenojuma par paveiktā darba daudzumu. Attiecīgi katru nostrādāto papildus stundu ir jāapmaksā vismaz divkārtšā apmērā.

Virsstundu darbs

Virsstundu darbs - darbs, kuru darbinieks veic virs normālā darba laika (8 stundas dienā, 40 stundas nedēļā). Jebkurš darbinieka nostrādātais laiks, kas pārsniedz jebkurā mēnesī valstī plānoto stundu skaitu, tiek uzskatīts par virsstundu darbu⁹⁴.

Nakts darbs

Par nakts darbu tiek uzskatīts darbs, kas tiek veikts vairāk nekā 2 stundas laika posmā no pulksten 22:00 līdz 06:00⁹⁵.

Gadījumā, ja darbinieks veic nakts darbu, viņam par to pienākas piemaksa ne mazāk kā 50% apmērā no viņam noteiktās stundas algas likmes, bet, ja nolīgta akorda alga, piemaksa ne mazāk kā 50% apmērā no akorddarba izcenojuma par paveiktā darba daudzumu. Attiecīgi par katru naktī nostrādāto stundu jāveic piemaksa vismaz 50% apmērā⁹⁶.

Darbs svētku dienās

Svētku dienas Latvijā tiek noteiktas saskaņā ar Latvijas normatīvo aktu⁹⁷. Attiecīgi, ja darbinieks strādā kādā no svētku dienām, viņam pienākas piemaksa ne mazāk kā 100% apmērā no viņam noteiktās stundas vai dienas algas likmes, bet, ja nolīgta akorda alga, ne mazāk kā 100% apmērā no akorddarba izcenojuma par paveiktā darba daudzumu. Un jāatceras, darbs svētku dienā darbiniekam jāapmaksā divkārtšā apmērā⁹⁸.

⁹³ LR likums „Darba likums”; 68.p.

⁹⁴ turpat; 136.p.

⁹⁵ turpat; 138.p.

⁹⁶ turpat; 67. p.

⁹⁷ LR likums „Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām”

⁹⁸ LR likums „Darba likums”; 68. p.

3.2. AUTOVADĪTĀJU DARBA REŽĪMA ORGANIZĀCIJAS KĀRTĪBA SIA „ABC”

Lai saprastu, kāda no atalgojuma un darba laika uzskaites sistēmām ir vispiemērotākā uzņēmumam „ABC”, ir jāiepazīstas ar tā darba laika režīma īpatnībām un darba organizācijas iekšējo kārtību.

Ar mērķi, lai saskaņotu konkurences noteikumus autopārvadājumu nozarē un uzlabotu darba apstākļus un satiksmes drošību, Eiropas Parlamentā pieņemts Starptautiskais regulējums⁹⁹.

Šis regulējums arī nosaka kārtību, kādā jāveic autovadītāju darba laika ievērošanu pārvadājumu laikā.

Lai nodrošinātu efektīvu kravu pārvadājumu procesu, SIA „ABC” ir izstrādāta sava kārtība, kas nosaka, ka starptautiskajos pārvadājumos transportlīdzekļa apkalpes ekipāžā ir divi autovadītāji.

Vadītāji, nepārtraukti nostrādājot 8 stundas, mainās ar otru vadītāju. Tas izslēdz automobiļa dīkstāvi, palielinot iespējamo ražotspēju.

Paredzēts, ka autovadītājam sava darba un atpūtas laika režīma uzskaite jāveic atbilstoši iepriekš minētās Regulas prasībām - izmantojot transportlīdzeklī uzstādīto kontrolierīci (tahografu).

Papildus, šis starptautiskais regulējums¹⁰⁰ nosaka, ka gadījumā ja ekipāžā ir divi vai vairāk šoferu, tad viņiem darba laiks tiek rēķināts 30, nevis 24 stundu periodā (viena autovadītāja gadījumā).

Ikdienas atpūta ir noteikta, kā deviņu stundu ilga atpūta. Kamēr viens šoferis vada transportlīdzekli, otrs atpūšas. Tāpēc SIA „ABC” autovadītāji parasti neizmanto viesnīcu pakalpojumus, pastāvīgi veicot darba braucienus.

Pēc ikdienas vadīšanas laikposma beigām SIA „ABC” apkalpes ekipāža ar diviem transportlīdzekļa vadītājiem ievēro vismaz 9 stundu garu ikdienas atpūtu. Darba režīma ievērošana tiek kontrolēta, izmantojot tahografus.

Līdz ar to, saskaņā ar iepriekš minēto regulējumu, SIA „ABC” kravu seglu vilcējs, bez apstāšanās var nobraukt garāku ceļa posmu (18 stundas vai divreiz nedēļā 20 stundas – bez pārtraukuma).

Līdz ar to, ka SIA „ABC” autovilcēju vadītāji strādā ārzemēs, pilnīgi precīzi darba režīma izsekošana un nostrādāto stundu noteikšana nav iespējama.

⁹⁹ Eiropas Parlaments un Padome. Regula (EK) Nr. 561/2006

¹⁰⁰ turpat

To apgrūtina arī tas fakts, ka uzņēmuma īpašnieki regulāri maina izstrādātos darba grafikus, iepriekš savstarpēji vienojoties ar autovadītājiem. Līdz ar to, viens vadītājs var nostrādāt lielāku laiku par citiem vadītājiem, un darba stundu skaits pastāvīgi mainās. Šī iemesla dēļ, automobiļu vadītāju algas var stipri atšķirties gada griezumā, kā arī savā starpā.

SIA „ABC” autovilcēju vadītāju darba režīma pamatkontroli veic Zviedrijas loģistikas uzņēmums.

Šim nolūkam, katram seglu autovilcējam ir uzstādīta GPS sistēma, kā arī katram auto seglu vadītājam ir tahografi - ierīces, ar kuru palīdzību var novērot un kontrolēt katra vadītāja darba laika režīmu, kā arī braukšanas ātruma režīmu.

Katram seglu vilcēju vadītājam ir sava tahogramma un digitālā vadītāja karte, kurā tiek fiksēta šofera darba vēsture.

Uzstādīto tahografu dati dod iespēju kontrolēt katra autovadītāja darba režīmu - cik ilgi viņš brauc un cik viņš atpūšas, jo ES prasības stingri nosaka to ievērošanu.

ES policija kontrolē auto seglu vadītājus, tā var apstādināt jebkuru kravas automašīnu automaģistrālē vai uz pilsētas ceļa. Gadījumā ja tiek fiksēts pārkāpums darba grafika režīmā, respektīvi, atpūtas režīma neievērošanas gadījumā, uzņēmums var saņemt lielu soda naudu.

Darba autore konstatē, ka uzņēmuma „ABC” autovadītāju darba un atpūtas laika režīma uzskaitē atbilst starptautiskā regulējuma¹⁰¹ prasībām.

3.3. DARBA ALGAS NORĒĶINU KĀRTĪBA SIA „ABC”

SIA „ABC” grāmatvedības uzskaitē, darba algai tiek nodrošināta analītiskā uzskaitē par katru darbinieku.

Uzņēmuma „ABC” administrācijas personālam, autovilcēju vadītājiem darba algas apmērs ir noteikts atbilstoši Darba likuma prasībām¹⁰². Ar valdes locekļa rīkojumu ir apstiprināta SIA „ABC” darba samaksas kārtība darbiniekiem.

Laika periodā no 2012.gada 01.janvāra līdz 2013.gadam 31.decembrim, pieņemot darbā kravas automobiļu vadītājus, tiem ir noteikts normālais darba laiks, saskaņā ar faktiski nostrādātajām darba dienām mēnesī.

Aprēķinā ir ņemts vērā, ka par pilnu nostrādātu mēnesi darba algas apmērs kravu seglu vilcēju vadītājiem sastāda EUR 640.29 mēnesī. Diviem uzņēmuma īpašniekiem tā apmērs sastāda EUR 540.69 mēnesī - katram, rēķinvedei – EUR 284.57 mēnesī par nepilnu darba laiku, tulkam ir noteikta fiksēta stundu likme, kas sastāda EUR 2.85 stundā.

¹⁰¹ Eiropas Parlaments un Padome. Regula (EK) Nr. 561/2006

¹⁰² LR likums „Darba likums”; 131.p.

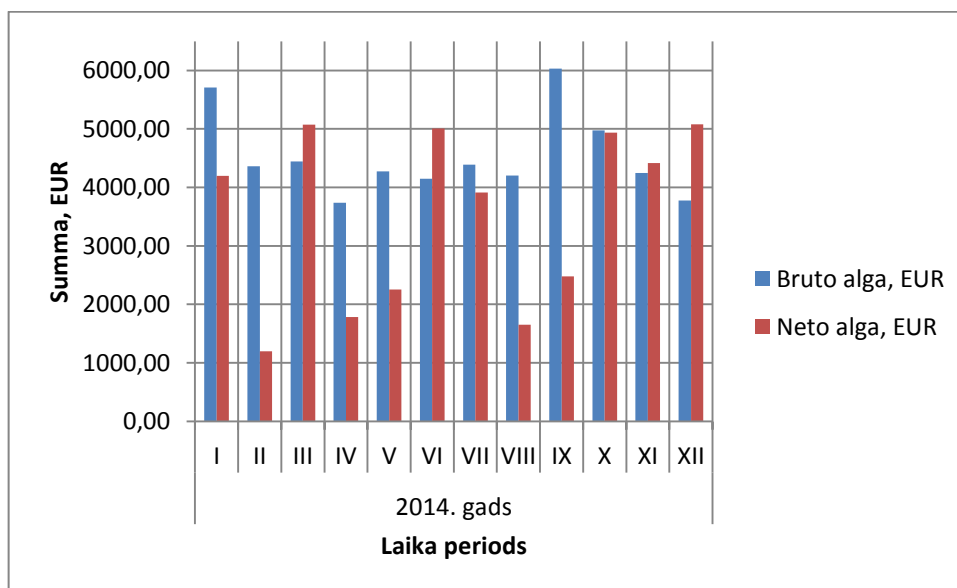
Sākot ar 01.01.2014. gadu autovilcēju vadītājiem darba algas apmērs palika bez izmaiņām, tikai dažiem autovilcēju vadītājiem tās apmērs tika noapaļots līdz veseliem skaitļiem un sastāda EUR 640.00 mēnesī, savukārt uzņēmuma vadītājiem – noapaļots līdz EUR 540.00 mēnesī, tulkam stundu likme tiek samazināta līdz EUR 2.49, rēķinvedei darba algas apmērs palika nemainīgs – EUR 284.57 par nepilnu nostrādātu mēnesī (strādājot 4 stundas dienā).

SIA „ABC” 2012. gadā darba algai ir izlietojusi EUR 30 033, savukārt 2013. gada darba algai izlietotā summa palielinājās aptuveni par 47 % un sasniedza EUR 64 314 apmēru. Sekojoši 2013. gadā, ar jaunu automobiļu iegādi, palielinājās arī uzņēmuma darbinieku skaits.

Bet 2014. gadā darba algai iztērēts EUR 54 280, kas ir aptuveni par 16% mazāk salīdzinājumā ar 2013.gadu.

Uzņēmuma grūtības segt savas saistības negatīvi ietekmēja darbinieku skaitu – nesavlaicīga darba algas izmaksāšana veicināja vairāku darbinieku aiziešanu 2014. gadā.

Zemāk pievienotā 2.3. attēlā, var redzēt 2014. gada tendenci starp aprēķināto (bruto) un izmaksāto (neto) algu uzņēmumā „ABC”.

2.3. att. – SIA „ABC” aprēķinātās un izmaksātās algas sadalījums, 2014. gadā.

Tā, kā uzņēmuma 2014. gadā izmaksāta neto alga vairākos mēnešos pārsniedz aprēķināto bruto algas apmēru, bet citos tā ir ievērojami mazāka, tad var secināt, ka uzņēmuma darbinieku darba algas nereti tiek izmaksātas ar kavējumiem. Tas saistīts ar iepriekš minētām uzņēmuma „ABC” grūtībām segt savas kreditoru saistības.

3.4. ES VALSTU PRASĪBAS ATTIECĪBĀ UZ DARBA ATALGOJUMU

Visi SIA „ABC” darbinieki tiek nodarbināti Latvijas uzņēmumā, bet uzņēmuma darbība pārsvarā notiek ārzemēs – citu valstu teritorijās. Līdz ar to, aprēķinot darbinieku darba algu, ir jāpārzina atalgojuma sistēma un atalgojuma atbilstošais apmērs tajās valstīs, kur tieši tiek veikts darbs.

SIA „ABC” gadījumā, kravu seglu vilcēju vadītāji, veicot savus tiešos darba pienākumus, lielāko laika daļu pavada ārzemēs.

Pēdējos gados jautājumi, kas saistīti ar darba atalgojumu ir kļuvuši ļoti aktuāli. Šajā sakarā jāatzīmē, ka darba samaksa Latvijā un citās Eiropas Savienības valstīs stipri atšķiras.

Vislielākā atšķirība atalgojumā pastāv starp tām valstīm, kas ES sastāvā atrodas jau ilgāku laiku un dalībvalstīm, kas pievienojušas ES salīdzinoši nesen. Pie pēdējām valstīm pieder arī Latvija.

Saskaņā ar ES statistiskiem datiem¹⁰³, Latvijas minimālā darba alga ir piektais zemākais noteiktais atalgojums Eiropas Savienībā, kas 2014. gadā sastādīja EUR 320.

Zināms, ka 2014. gadā, visaugstākā minimālā darba alga bija Luksemburgā – EUR 1 921,03 apmērā. Līdz ar to, var redzēt, ka Eiropas Savienības attīstītākās valstīs, minimālā atalgojuma apmērs pārsniedz Latvijas minimālo darba algu aptuveni sešas reizes. Jāatzīmē, ka ES ir sešas valstis, kuru minimālās algas pārsniedz 1 000 eiro mēnesī.

Tomēr jāatgādina, ka sešās ES dalībvalstīs minimālā darba alga joprojām nav noteikta. Šīs valstis ir – Somija, Kipra, Austrija, Zviedrija, Dānija un Itālijā.

Tomēr tādu valstu skaits samazinās. Pastāv tendence, ka minimālā darba alga pakāpeniski tiek noteikta visās ES dalībvalstīs. Piemēram – 2015. gada sākumā, minimālā darba alga tika noteikta vienā no ES senākām un attīstītākām valstīm – Vācijā.

Šis lēmums strauji palielināja darbaspēka izmaksas Vācijā strādājošiem uzņēmumiem un jau izraisījis plašu rezonansi no kaimiņvalstīm – sadarbības partneriem, kas kādā veidā veic savu darbību Vācijā.

Rakstā „Pārvadātāji šokā par vācu izgājienu”¹⁰⁴ ir apskatīta situācija, kad minimālās darba algas noteikšana negatīvi ietekmēja arī Latvijas kravu pārvadājumu nozares uzņēmumus.

2015. gada sākumā, Vācijā ar likumu tika noteikta minimālā darba alga. Minimālās algas apmērs sastāda – EUR 8,50 stundā (bruto). Šis lēmums negatīvi ietekmēja vairāku valstu uzņēmumus, kas veica savu darbību Vācijas teritorijā.

¹⁰³ Elektroniskais resurss: CSB materiāls „Darbs un atalgojums Eiropas Savienībā”

¹⁰⁴ Raksts: Mudulis E. „Pārvadātāji šokā par vācu izgājienu”

Turklāt, Vācijas valdības likumā noteikts, ka minimālā alga jāpiemēro arī citu valstu kravas automašīnu šoferiem, kas šķērso Vācijas teritoriju, veicot tranzīta autopārvadājumus. Līdz ar to šis likumprojekts negatīvi ietekmēja arī daudzus Latvijas kravu autopārvadātājus.

Šis lēmums nekavējoties izraisīja kaimiņvalstu neapmierinātību. Arī Latvijas transporta uzņēmumi un asociācijas nav apmierinātas ar Vācijas lēmumu attiecināt minimālā atalgojuma likmi uz tranzīta pārvadājumiem.

Daudzi uzņēmumi nevar tikt skaidrībā, kā ieviestos nosacījumus ievērot. Latvijas autopārvadātāji norāda, ka nav pieejami ne skaidrojumi, ne instrukcijas.

Vēl viens negatīvs moments ir bargo sodu piemērošana - soda naudas apmērs var sasniegt pat 500 tūkstošus eiro, par minimālās darba algas prasību neievērošanu.

Ziņots, ka dažas no Latvijas kompānijām turpina veikt pārvadājumus Vācijas virzienā, bet daudzas kompānijas, situācijas dēļ, pagaidām pārvadājumus uz Vāciju neveic vispār.

Galvenokārt uzņēmējiem nav skaidrs, ko sevī ietver pieņemtā prasība par minimālo algu. Nav zināms, vai šajā summā ir iekļauta komandējuma nauda.

Pašlaik atbildes nespēj sniegt ne autopārvadātāju asociācijas, ne Valsts darba inspekcija. Šīs institūcijas norāda, ka Latvija nav tiesīga skaidrot Vācijas iekšējos normatīvos aktus, savukārt skaidrojumi jāprasa vācu iestādēm.

Līdz ar to, ka vairākas ES valstis pauda neapmierinātību ar jaunu Vācijas likumu, Eiropas Komisija pieņēma lēmumu pētīt, vai Vācijas normatīvie akti atbilst ES tiesību normām.

Vairāku sūdzību un vēršanas tiesā dēļ, Vācija šī lēmuma galīgo pieņemšanu pagaidām atlika.

Vācija paziņoja, ka sagaidīs Eiropas Komisijas lēmumu. Vācijas puse vēlas pārliecināties, lai jaunā likuma normas neierobežotu brīvu pakalpojumu sniegšanu ES teritorijā.

Elektroniskā rakstā¹⁰⁵ ir minēts, ka Vācijas muitas informācijas departaments sniedza atbildi Latvijas SIA „Autotransporta direkcija”. Atbildē bija minēts, ka Vācijas minimālās algas likme neietver kompensāciju, ko darba devējs izmaksā darbiniekam par izdevumiem, kas saistīti ar darba braucieniem.

Tas nozīmē, ka Latvijas autopārvadātājiem, kas veic pārvadājumus starp Vāciju un kādu citu valsti, tostarp Latviju, saviem šoferiem par Vācijā pavadīto laiku būs jāmaksā gan vācu minimālā alga EUR 8,50 stundā (bruto), gan komandējuma nauda.

¹⁰⁵ Elektroniskais resurss; raksts: Mudulis. E. „Cietīs importa un eksporta pārvadājumi”

No vāciešu un Latvijas Labklājības ministrijas, kā arī no Valsts ieņēmumu dienesta skaidrojumiem izriet, ka nepastāv iespēja maksāt esošo algu, komandējuma naudu un piemaksu, kas segtu starpību starp Vācijas minimālo algu un Latvijas šoferiem maksāto algu, bet kas netiktu aplikta ar nodokļiem.

Faktiski tas nozīmē, ka Latvijas komersantiem būs jāpalielina šoferu alga apmēram 3,5 reizes, turklāt vēl jāmaksā komandējuma nauda.

Pēc Latvijas autopārvadātāju aprēķiniem, strādājot vidēji 160 stundas mēnesī ar minimālo Vācijas pieprasīto stundas likmi EUR 8,50 apmērā, Latvijas darbiniekiem būtu jāmaksā darba alga aptuveni EUR 1360 apmērā plus nodokļi un komandējuma nauda.

Šāds izmaksu pieaugums būtiski mazinās Latvijas uzņēmumu konkurētspēju. Līdz ar to vācieši stingrāk kontrolēs savu kravu pārvadājumu tirgu, ko arī uzskata par vienu no minimālās darba algas ieviešanas mērķiem.

Zināms, ka citas ES valstis tomēr guvušas zināmus panākumus, piespiežot vāciešus atkāpties minimālās algas jautājumā vismaz tranzīta pārvadājumiem.

Pēc tikšanās ar Polijas darba un sociālās politikas ministru, Vācijas sociālo un darba lietu ministre paziņojusi, ka **uz laiku tiks atlikta** likuma prasība par minimālā atalgojuma piemērošanu tranzīta autopārvadātājiem.

Papildus, darba autore uz konkrēta piemēra grib pievērst uzmanību vēl vienai situācijai, attiecībā uz darbinieku atalgojuma izmaksāšanas apmēra domstarpībām.

Gadījums saistīts ar kādas Latvijas būvfirmas maksājamās darba algas apmēru un domstarpībām ar Zviedrijas arodbiedrībām.

Tāda situācija notika 2006.gadā, kad Latvijas būvfirmas darbinieki veica pakalpojumu sniegšanu Zviedrijā. Latvijas uzņēmums, izmantojot savu Zviedrijas filiāli, uzvarēja atklātā konkursā un noslēdza līgumu par divu skolu rekonstrukciju. Darbu veikšanai, vairāki Latvijas darbinieki tika sūtīti darba braucienā uz Zviedriju. Tomēr, saskaņā ar rekonstrukcijas konkursa prasībām, jaunbūvē strādāja ne tikai celtnieki no Latvijas, bet arī vairāki zviedru darbinieki. Latvijas uzņēmums izmantoja Zviedru elektriķa un pāris strādnieku, kas ar savu tehniku veica zemes darbus, pakalpojumus.

Problēmas būtība ir sekojoša: Latvijas būvfirmas vadītāji nebija ar mieru parakstīt Zviedrijas arodbiedrības pieprasīto zviedriem paredzēto kolektīvo darba līgumu. Tas tika pamatots ar to, ka uzņēmums bija jau noslēdzis pats savu darba līgumu ar Latvijas celtniekiem.

Būvfirma uzņēmās Latvijas celtniekiem nodrošināt bezmaksas uzturēšanās un arī bezmaksas braucienus pēc nepieciešamības. Celtniekiem tika maksāta noteiktā darba alga.

Tomēr Zviedrijas puse uzstāja, lai Latvijas uzņēmums, saskaņā ar Zviedrijas arodbiedrību prasībām, maksātu augstāku darba algu saviem celtniekiem. Tas tika pamatots ar to, lai neveidotos nelīdzsvars starp Zviedru un Latvijas darbiniekiem.

Konkrēti, tika pieprasīts, lai celtniekiem no Latvijas tiek maksātas 145 Zviedrijas kronas par stundu. Taču Latvijas būvfirma bija gatava maksāt par darbu tikai 109 kronas. Atšķirība sastādīja 36 kronas jeb 3.89 eiro stundā.

Šajā sakarā, Zviedrijas ombudsmens atzīmēja, kā visi Latvijas uzņēmuma nodrošinātas prēmijas un bonusi nav iemesls algas nelīdzsvarojumam. Viņš arī norādīja, ka ēdiens, mājoklis un braucieni uz mājām Latvijas celtniekiem būtu jāfinansē pašiem, bet darba algai jābūt augstākai. Tomēr Latvijas būvuzņēmums tam nepiekrīta, jo maksāt augstāku darba algu nebija spējīgs.

Neskatoties uz to, ka konflikta ietvaros, daži no Latvijas būvuzņēmuma strādniekiem Zviedrijas pusei norādīja, ka ir apmierināti ar savu darba algu un darba apstākļiem, Zviedrijas arodbiedrības, cīnoties par darbinieku tiesībām, uzsāka streiku.

Laikā gaitā šis konflikts pārauga jau vairāku Zviedrijas arodbiedrību streikos. Streikiem pievienojas zviedru elektriķi, transporta darbinieki un visi pārējie būvniecības profesiju cilvēki. Arodbiedrības faktiski bloķēja pieeju būvobjektam, līdz ar ko nebija iespējams turpināt darbus.

Streika dēļ, Latvijas būvfirma griezās Zviedrijas darba tiesā un pieprasīja atcelt blokādi. Tomēr, tiesas pirmajā instancē uzvarēja arodbiedrības. Konflikta ietekmē Latvijas būvfirma bija spiesta lauzt līgumu un doties mājās, tā arī nepabeidzot būvdarbus¹⁰⁶.

Dažādu valstu darbinieku atalgojuma normu atšķirību dēļ, izveidojusies konflikta situācija, kas izjauca firmas iespēju veikt līgumā noteiktos darbus. Līdz ar to Latvijas uzņēmums cieta zaudējumus.

Papildus, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības ziņojumā¹⁰⁷ ir norādīts, ka taisnīga darba atalgojuma un darba braucienu naudas izmaksāšana ir ļoti svarīga no darbinieku tiesību aizsardzības viedokļa, jo pretējā gadījumā darbinieks, tiktu nostādīts nelabvēlīgā situācijā – veicot darbu ārvalstīs, kur uzturēšanās izdevumi, vai vidējais atalgojums ir krietni augstākajā līmenī nekā Latvijā.

Līdz ar to, darba devējs nedrīkst piemērot normas, kas pasliktina darbinieka stāvokli, piemēram, normas, kas samazina darbinieka atlīdzību.

¹⁰⁶ Elektroniskais raksts; Veinberga S. „Zviedru disonanse Eiropai. Zviedrijas arodbiedrību konflikts ar Latvijas būvfirmu”

¹⁰⁷ Eiropas Sociālais fonds; projekts „Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības administratīvās kapacitātes stiprināšana”; 2012.gada maija ziņojums „Darbinieku pārrobežu norīkošanas regulējums Latvijā”

Apkopojot iepriekš sniegto informāciju, darba autore uzskata, ka riski, kas saistīti ar darba atalgojuma noteikšanu pastāv arī uzņēmumā „ABC”. Lielā mērā tas saistīts ar to, ka uzņēmuma darbinieki pastāvīgi tiek nosūtīti darba braucienos ārzemēs. Līdz ar to, pastāv iespēja, ka darba algas normas strauji atšķiras dažādās valstīs, kur arī tiek nosūtīti darbinieki.

Līdz ar to, pēc darba autores viedokļa, visiem uzņēmumiem, kuru darbība saistīta ar darba braucieniem, skaidri jāzina kādās valstīs ar likumu ir noteiktā minimālā darba alga, vai arī pastāv kaut kādas īpašas prasības attiecībā uz ārvalstu darbiniekiem, kas veic savus darba pienākumus attiecīgajā valstī. Nosakot darbinieku atalgojumu, ir svarīgi ņemt vērā arī ārzemju valstu dzīves līmeņus. Tas saistīts ar to, ka var veidoties situācijas, kad uzņēmuma noteiktais darba algas apmērs ir nepietiekošs un neseģs pat darbinieku uzturēšanas izdevumus. Tas ir īpaši svarīgi no darbinieku tiesību aizsardzības viedokļa.

Kā jau tika iepriekš minēts, uzņēmuma SIA „ABC” darbinieki savus darba pienākumus veic Zviedrijas un Norvēģijas teritorijās. Šajās valstīs, nav noteiktas minimālās tarifu likmes darbinieku atalgojumam.

Zināms, ka uzņēmumā „ABC” autovadītāju mēneša darba alga noteikta EUR 640 apmērā. Ja ņemt vērā ārzemju valstu augstāko dzīves līmeni, darba autore uzskata, ka darba alga nav pietiekoša.

Izvērtējot iepriekš minētā rakstu par konfliktu ar Zviedrijas arodbiedrībām, darba autore piekrīt viedoklim, ka Latvijas uzņēmumu darbinieki, kas veic darba pienākumus ārzemēs, saņem vismaz 3 reizes mazāko darba algu, nekā tiem būtu jāsaņem.

Apkopojot visu iepriekš aprakstīto informāciju, darba autore uzskata, ka SIA „ABC” gadījumā, uzņēmuma strādniekiem, kas veic darba pienākumus ārzemēs, būtu arī jāmaksā vidēji 3 reizes lielāka darba alga. Tādā gadījumā darbinieki netiks nostādīti potenciāli nelabvēlīgā situācijā, kad darba alga nav pietiekoša uzturēšanas izdevumu segšanai.

Papildus jāatzīmē, ka pakāpeniski tiek noteiktas minimālās algas visās ES dalībvalstīs. Tas tikai apstiprina viedokli, ka darbiniekiem būtu jāmaksā darba alga atbilstoši tās valsts normām vai vidējām atalgojuma līmenim, uz kuru tie tiek nosūtīti darba pienākumu veikšanai. Pēc darba autores viedokļa, ilgtermiņa perspektīvā - tā būs obligāta prasība.

Līdz ar to, pēc darba autores viedokļa, sistēma ar minimālo likmju noteikšanu darbiniekiem, kuri pilda darba pienākumus ārzemēs, būtu jāievieš katrā uzņēmumā.

Balstoties uz iepriekš analizēto situāciju par atalgojuma apmēra prasībām un noteikšanas praksi, autore piedāvā, ka turpmākai uzņēmuma „ABC” darbībai ir jāpārskata sava atalgojuma sistēma – respektīvi, ir obligāti jāņem vērā ES valstu prasības attiecībā uz darba atalgojuma apmēru.

3.5. KOMANDĒJUMU UN DARBA BRAUCIENU UZSKAITES KĀRTĪBA UN ĪPATNĪBAS

3.5.1. ATŠĶIRĪBAS KOMANDĒJUMU UN DARBA BRAUCIENU UZSKAITĒ

Ne mazāk svarīga ir darba braucienu vai komandējumu uzskaitē, kā arī ar tiem saistītās kompensācijas un dienas naudas noteikšana.

Tā kā, grāmatvedības uzskaitē bieži rodas neskaidrības saistībā ar darbinieku izbraukumiem - kādos gadījumos darba pienākumu veikšana ārzemēs uzskatāma par komandējumu un kad par darba braucienu, svarīgi saprast atšķirības. Tas ir svarīgi, jo no šīs klasifikācijas ir atkarīgs veids, kā tiek kompensēti visi saistītie izdevumi.

Kā arī, kompensāciju uzskaitē saistīta ar lielu darba apjomu no grāmatvedības puses, un daudzas nianšes ir vēl viens iemesls, kādēļ bieži rodas neskaidrības un neprecizitātes. Šīs neskaidrības un neprecizitātes var novest pie uzskaites neatbilstības valsts likumdošanai.

Darba likums nosaka, ka darbiniekam ir pienākums veikt darbu uzņēmumā, ja darbinieks un darba devējs nav vienojušies citādi¹⁰⁸.

Savukārt, ja pēc savstarpējas darbinieka un darba devēja vienošanās darbinieks darba devēja uzdevumā veic darbu citā darba izpildījuma vietā, atkarībā no veicamā darba uzdevuma tas ir uzskatāms par darba braucienu vai komandējumu.

Darba likumā¹⁰⁹ ir uzskaitīti gadījumi, kas saistībā ar starptautisko pakalpojumu sniegšanu ir uzskatāmi par darbinieka nosūtīšanu, proti:

- 1) darba devējs, pamatojoties uz līgumu, ko viņš noslēdzis ar personu, kuras labā tiks veikts darbs, nosūta darbinieku uz citu valsti;
- 2) darba devējs nosūta darbinieku uz citā valstī esošu filiāli vai koncernā ietilpstošu uzņēmumu;
- 3) darbaspēka nodrošināšanas pakalpojuma sniedzējs kā darba devējs nosūta darbinieku darbaspēka nodrošināšanas pakalpojuma saņēmējam, kura labā un vadībā tiks veikts darbs, ja tā uzņēmums atrodas citā valstī vai arī tas veic savu darbību citā valstī.

Viena no žurnāla „Bilances” raksta¹¹⁰ autores I. Berga un I. Puriņa, pievērš uzmanību tam faktam, ka Darba likums izšķir trīs gadījumus, kad darbinieks var veikt darbu ārpus uzņēmuma – darba brauciens, komandējums un darbinieka nosūtīšana.

Darba brauciens atšķiras ar to, ka darbs **tiek veikts ceļā**, kamēr komandējuma un darbinieka nosūtīšanas gadījumā darbs tiek veikts galamērķī.

¹⁰⁸ LR likums „Darba likums”; 53. p.

¹⁰⁹ turpat; 14. p.

¹¹⁰ Elektroniskais raksts; Žurnāls Balance, Nr.5 2014.(3). Berga I., Puriņa I. „Komandējums vai nosūtīšana darbā: praktiskie aspekti”

Līdz ar to, no Darba likuma viedokļa atšķirībai starp komandējumu un darbinieka nosūtīšanu ir teritoriāls raksturs – darbinieku, kurš parasti darbu veic Latvijā, nosūtīt var tikai uz ārvalstīm, savukārt komandējumā darbinieku var nosūtīt gan Latvijā, gan uz ārvalstīm.

Visi komandējumi un darba braucieni transporta uzņēmumam ir jāuzskaita saskaņā ar Latvijas normatīvo aktu¹¹¹, kas nosaka kārtību, kādā atlīdzināmi izdevumi, kas saistīti ar mācību, darba un dienesta komandējumiem, komandējumu izdevumu kompensācijas normas, kā arī kompensāciju normas par izdevumiem, kas saistīti ar darba braucieniem.

Šo noteikumu izpratnē, par komandējumu uzskatāms ar komersanta, organizācijas, iestādes vai citas institūcijas vadītāja rakstisku rīkojumu apstiprināts darbinieka un citas fiziskas personas, kura nav darba attiecībās ar institūciju, kas sūta to komandējumā brauciens uz noteiktu laiku. Komandējums paredzēts, lai izpildītu darba vai dienesta uzdevumus, vai, arī papildinātu zināšanas un paaugstinātu kvalifikāciju¹¹².

Komandējumam obligāti ir vajadzīgs uzņēmuma vadītāja rīkojums, kurā noteikti ir jābūt:

- norādītai personai, kura brauc komandējumā;
- norādītam komandējuma laikam;
- norādītai konkrētai komandējuma vietai un organizācijai, uz kuru brauc;
- norādītam komandējuma mērķim.

Savukārt par darba braucieni uzskata darbinieka darbu vai dienestu, ja tas saskaņā ar noslēgto darba līgumu vai amata aprakstu **norisinās ceļā** Latvijas Republikas teritorijā vai aiz tās robežām. Darba brauciens ir saistīts ar regulāriem, sistemātiskiem izbraukumiem un pārvietošanos¹¹³. Jāpiemin, ka darba brauciena gadījumā iepriekš aprakstītais uzņēmuma vadītāja rīkojums nav obligāts.

Līdz ar to, ņemot vērā iepriekš aprakstītas pazīmes un veicot uzņēmuma darbinieku darba kārtības novērtējumu pa gadiem, darba autore apgalvo, ka SIA „ABC” darbinieku nosūtīšanu darbam ārzemēs var droši uzskatīt par darba braucieniem, jo:

- darba pienākumu izpildīšana norisinās ceļā,
- darbinieku nosūtīšanai ir regulārs, sistemātisks raksturs un tā saistīta ar pārvietošanos,
- nav rakstīti uzņēmuma vadītāja rīkojumi par nosūtīšanas darbam ārzemēs.

Līdz ar to, ka maģistra darbā apskatāmā uzņēmuma darbība ir balstīta tikai uz darba braucieniem, apskatīsim kompensējamus izdevumus par darba braucieniem.

¹¹¹ Ministru kabinets. Noteikumi Nr.969 „Kārtība, kādā atlīdzināmi ar komandējumiem saistītie izdevumi”; 1.p.

¹¹² turpat; 2.p.

¹¹³ turpat; 3.p.

3.5.2. KOMANDĒJUMU UN DARBA BRAUCIENU KOMPENSĒJAMIE IZDEVUMI

Saskaņā ar Latvijas normatīvo aktu¹¹⁴, uzņēmuma darbiniekiem, kas atrodas darba braucienā, ir jāatlīdzina šādi ar reisu saistītie izdevumi:

Dienas nauda

Šī normatīvā akta 1. pielikumā ir noteikts kompensācijas naudas apmērs, par laiku, kad darbinieks atradies ārvalstīs. Gadījumā ja darbinieks bijis darba braucienā vairākās valstīs - kompensāciju izmaksā atbilstoši tās valsts normām, kādas noteiktas valstij, no kuras darbinieks atgriežas uz pastāvīgo dzīves vietu. Gadījumā, kad darbinieks atradies ceļā, dodoties darba braucienā un šķērsojot vairāku valstu teritorijas - kompensāciju izmaksā atbilstoši tās valsts normām, kādas noteiktas tai valstij, uz kuru darbinieks ir nosūtīts.

Savukārt gadījumā, ja darba braucienā ir nodrošināta bezmaksas uzturēšanās (viesnīca vai naktsmītne) un ēdināšana trīs reizes, tad ar uzņēmuma vadītāja atļauju, par katru darba brauciena dienu, darbiniekam izmaksā līdz 30% no noteiktās kompensācijas par papildu izdevumiem. Kompensācijas apmērs nedrīkst pārsniegt 30% no noteiktās normas¹¹⁵.

Ja tomēr šī kompensācija tiek izmaksāta lielākā apmērā, summa, kura pārsniedz 30% ierobežojumu, apliekama ar attiecīgiem nodokļiem kā darba samaksa. Gadījumā, ja tiek nodrošināta viesnīca un tikai brokastis, iepriekš minētais regulējums nav piemērojams, jo neizpildās viens no tā piemērošanas kritērijiem – ēdināšana 3 reizes dienā.

Jānorāda, ka izdevumus, kuri rodas saistībā ar darba braucienu, nesauc par dienas naudu. Atbilstoši LR MK noteikumiem¹¹⁶, tā saucama par kompensāciju par izdevumiem un papildu izdevumiem.

Pie papildu izdevumiem ieskaita šādus darbinieka izdevumus:

Ceļa izdevumi (ja iesniegti attiecīgi izdevumus apliecinoši dokumenti)

Ceļa izdevumos ietilpst šādas kompensējamās pozīcijas¹¹⁷:

- Kompensācija par degvielu, ja darbinieks brauc ar personisko vai dienesta autotransportlīdzekli atbilstoši vadītāja apstiprinātajam maršrutam un kilometrāžai, kā arī nepieciešamo attiecīgās markas degvielas daudzumu;

¹¹⁴ Ministru kabinets. Noteikumi Nr.969 „Kārtība, kādā atlīdzināmi ar komandējumiem saistītie izdevumi”; 41.p.

¹¹⁵ turpat; 13.p.

¹¹⁶ turpat; 4.2.p.

¹¹⁷ turpat; 41. p.

- Izdevumi darba brauciena laikā par autostāvvietu un iebraukšanu teritorijās, kur ir noteikta maksa par transportlīdzekļu iebraukšanu - arī maksas ceļi un tilti;
- Izdevumi par transportlīdzekļa apdrošināšanu;
- Par biļetēm vai braukšanas maksu sabiedriskajos transportlīdzekļos, kā arī ar taksometru, ja tā izmantošana ir bijusi pamatota (izdevumus par braucieni ar taksometru var atlīdzināt ar institūcijas vadītāja atļauju).

Braukšanas izdevumi attiecīgās valsts sabiedriskajā transportā tiek kompensēti (arī taksometros) – par summu, kas nepārsniedz 30 % no šai valstij noteiktās dienas naudas normas (ja ir iesniegti attiecīgos izdevumus apliecinoši dokumenti). Atsevišķos gadījumos, ja par vietējā sabiedriskā transporta izdevumiem darbinieks nevar uzrādīt attaisnojuma dokumentus, izdevumus var atlīdzināt ar uzņēmuma vadītāja rakstisku atļauju¹¹⁸.

Izdevumi par viesnīcu vai naktsmītņi

Izdevumus par viesnīcu vai naktsmītņi kompensē atbilstoši darbinieka iesniegtiem attaisnojuma dokumentiem un saskaņā ar attiecīgajai valstij, uz kuru darbinieks ir nosūtīts darba braucienā, noteiktām diennakts izdevumu normām¹¹⁹. Diennakts normas ir noteiktas šī likuma pielikumos¹²⁰.

Citi izdevumi

Citos izdevumos var ieskaitīt šādus izdevumus:

- Izdevumi par bagāžas pārvadāšanu, ja tā saistīta ar komersanta vajadzībām;
- Izdevumi par autostāvvietām vai iebraukšanu teritorijās, kur noteikta maksa par iebraukšanu;
- Izdevumi, kas saistīti ar darbinieka ceļojuma laikā sniedzamās palīdzības apdrošināšanu atbilstoši iesniegtajiem attaisnojuma dokumentiem;
- Izdevumi, kas saistīti ar izbraukšanas dokumentu noformēšanu;
- Komisijas maksa bankas iestādei, ja bankā notikusi čeku vai valūtas apmaiņa pret citas valsts valūtu;
- Izdevumi, kas saistīti ar vakcināciju¹²¹.

¹¹⁸Ministru kabinets. Noteikumi Nr.969 „Kārtība, kādā atlīdzināmi ar komandējumiem saistītie izdevumi”;41.8p.

¹¹⁹ turpat; 4.3.p.

¹²⁰ turpat; 1.pielikums

¹²¹ turpat; 8.p.

Aprēķinot visus darbinieka papildu izdevumus, kas darba specifikas dēļ rodas darba brauciena laikā, jāņem vērā, ka kompensācija jāmaksā par katru darba brauciena dienu noteiktajā apmērā.

Un jāseko, lai summas apmērs mēnesī nepārsniegtu 70 % no attiecīgajā mēnesī aprēķinātās darba algas un aprēķināto papildu izdevumu summas.

Gadījumā, ja darbiniekam mēnesī aprēķināto papildu izdevumu apmērs pārsniedz 70 % no attiecīgajā mēnesī aprēķinātās darba algas un aprēķināto papildu izdevumu summas, uzskata, ka aprēķinātajai papildu izdevumu pārsnieguma summai nav kompensācijas rakstura¹²².

Par izveidojušos pārsnieguma daļu, darba devējam ir pienākums aprēķināt un samaksāt valstij darba algas nodokļus.

Likumdošana neparedz pienākumu darbiniekam atskaitīties par papildu izdevumu kompensēto naudas līdzekļu izlietošanu, līdz ar to par tiem nav jābūt dokumentiem.

Šo izdevumu ierobežojums 70% apmērā tika noteikts, lai neveidotos situācijas, ka darba devējs darbiniekam maksā minimālo algu, bet pārējo atalgojuma daļu darbinieks saņem kā papildu izdevumu kompensāciju par darba braucieniem – par kuriem nav jāmaksā darba algas nodokļi.

Līdz ar to, normatīvajā regulējumā ir paredzēts šo papildu izdevumu proporcionāls ierobežojums.

Elektroniskā raksta¹²³ autore I. Kostina uzskata, ka jautājums par papildus izdevumu kompensāciju varētu būt diskutabls jautājums.

Darba autore piekrīt šim viedoklim, jo darba braucienu papildu izdevumiem tomēr vajadzētu būt saistītiem ar darba pienākumu izpildi.

Piemēram, ja darbinieks papildu izdevumu kompensāciju izlieto drēbju gludināšanas pakalpojumiem viesnīcā, tad šos izdevumus varētu uzskatīt kā tādus, kas rodas darba specifikas dēļ darba brauciena laikā. Savukārt viesnīcas mini bāra lietošanas izdevumus nevajadzētu atzīt par saistītiem ar darba specifiku.

Vēl viena elektroniskā raksta autore¹²⁴ A. Lisovska uzsver, ka gadījumos, kad darba brauciena laikā darbinieks apmeklē vairākas valstis, tad kompensācijas apmērs par papildu izdevumiem ir aprēķināms par katru dienu, ņemot vērā dienas naudas apmēru katrā konkrētā valstī. Ja darba dienas laikā darbinieks apmeklējis 2 valstīs, piemēram, no rīta Zviedriju, bet

¹²² Ministru kabinets. Noteikumi Nr.969 „Kārtība, kādā atlīdzināmi ar komandējumiem saistītie izdevumi”; 42.p.

¹²³ Elektroniskais raksts; Žurnāls Bilance, Nr.5 2014.(3). Berga I., Puriņa I. „Komandējums vai nosūtīšana darbā: praktiskie aspekti”

¹²⁴ Elektroniskais raksts; Lisovska A. „Ar komandējumiem un darba braucieniem saistīto izdevumu atlīdzināšana”

pēcpusdienā - Norvēģiju, tad papildu izdevumu apmērs būtu rēķināms, ņemot vērā darba brauciena galamērķi, kas ir Norvēģija. Kaut gan likumdošanā tas nav konkrēti noteikts.

Savukārt, ja darbiniekam ir iespējams atgriezties savā dzīvesvietā tās pašas diennakts laikā, kurā darba brauciens sācies, un viņam tiek nodrošināta normatīvajos aktos noteiktā darba un atpūtas režīma ievērošana, minētie papildu izdevumi netiek segti, un kompensācija netiek izmaksāta¹²⁵.

Maksimālo darba braucienā pavadīto laiku likumdošana neierobežo.

3.6. DARBA BRAUCIENU UN AR TIEM SAISTĪTU IZMAKSU IZPĒTE SIA “ABC”

3.6.1. DARBA BRAUCIENU IZDEVUMU ATMAKSAS KĀRTĪBA SIA „ABC”

Izvērtējot darbības laikā veiktās algas izmaksas, pēc darba autores viedokļa, SIA „ABC” izveidotā darba samaksas sistēma nav pietiekami caurskatāma.

Uzņēmuma izstrādātā darba brauciena naudas maksājumu kārtība ir pavirša un līdz ar to, nav piemērota transporta uzņēmumu darbības specifikai.

SIA „ABC” grāmatvedība nav nodrošināta ar darba brauciena izmaksu attaisnojošiem dokumentiem – transporta pavadzīmes (CMR) par veiktiem reisiem, atskaites par materiālo vērtību (degviela) un naudas līdzekļu izlietošanu, ceļazīmes, tahogrammas u.c.

Līdz ar to, grūti noteikt pēc kāda principa tiek aprēķināta un izmaksāta kravu autovadītāju darba atlīdzība par paveikto darbu. Turklāt, gan algas, gan darba braucienā naudas izmaksa notiek nesistemātiski un dažkārt ar vairāku mēnešu nokavējumu.

Lai noteiktu un apmaksātu darbinieku izdevumus darba braucienā laikā, galvenā nozīme ir šo darbinieku atskaitēm par darba braucieniem, kurās viņiem pilnībā jāapraksta savas darbības darba brauciena laikā un jāprecizē visi izdevumu veidi.

Darba autore konstatēja, ka šī kārtība uzņēmumā netiek ievērota un nekādas autovadītāju atskaites netiek sagatavotas.

Līdz ar to, SIA „ABC” grāmatvedība nevar noskaidrot par darba braucienā pavadītām dienām izmaksātās summas apmēra atbilstību LR normatīviem aktiem un tās izlietojuma lietderīgumu - kādiem nolūkiem tiek izlietota šī kārtējā pārskaitītā darba brauciena nauda.

Gada beigās visa gada laikā darbiniekiem uzkrātā darba braucienā summa SIA „ABC” grāmatvedībā tiek norakstīta komandējuma izdevumos bez jebkādiem attaisnojošiem dokumentiem.

¹²⁵ Ministru kabinets. Noteikumi Nr.969 „Kārtība, kādā atlīdzināmi ar komandējumiem saistītie izdevumi”; 43.p.

Līdz ar to SIA „ABC” pastāv risks, ka uzņēmuma naudas līdzekļi tiek izlietoti bez ekonomiskā pamatojuma, kā arī šo izmaksu apjoms netiek kontrolēts.

Lai novērstu finanšu līdzekļu darba braucieniem nelikumīgu un nelietderīgu izlietošanu, darba autore uzskata, ka SIA „ABC” jāizstrādā un jāpilnveido darba brauciena apmaksas kārtība un jānodrošina LR normatīvajiem aktiem atbilstoša attaisnojuma dokumentu sagatavošanas kārtība, kā arī jāievieš atbilstošie kontroles pasākumi.

3.6.2. DARBA BRAUCIENU IZMAKSU APRĒĶINA PRAKTISKAIS NOVĒRTĒJUMS SIA „ABC”

Konstatēts, ka SIA „ABC” gadījumā, dienas nauda, kas ir darba brauciena naudas sastāvdaļa, nav ietverta algas aprēķinā, un šāds noteikums nav ietverts noslēgtā darba līguma nosacījumos.

Darba autore pievērš uzmanību faktam, ka normatīvais akts¹²⁶ nosaka - darbiniekam izdevumi jāatlīdzina sākot ar dienu, kad tika šķērsota Latvijas Republikas valsts robeža, dodoties komandējumā, un beidzot ar dienu, kad tika šķērsota Latvijas Republikas valsts robeža, atgriežoties no komandējuma.

Gadījumā, ja SIA „ABC” darbiniekiem būtu nodrošināta bezmaksas uzturēšanās – viesnīca un ēdināšana trīs reizes dienā, tad ar uzņēmuma vadītāja atļauju par katru brauciena dienu, viņiem varētu izmaksāt līdz 30% no paredzētas dienas naudas (kompensācijas par papildu izdevumiem) normas¹²⁷.

Konstatēts, ka SIA „ABC” autovadītājiem nav nodrošinātas ne naktsmītnes, ne arī normālais ēšanas režīms - kravu segļu vilcēji ir ļoti labi iekārtoti, aprīkoti ar guļamvietu, kas ļauj autovadītājiem tur nakšņot, bet ēdināšana nav nodrošināta.

Apkopojot visu iepriekš sniegto informāciju, darba autore uzskata, ka SIA „ABC” kravu segļu vilcēju vadītājiem ir jāizmaksā pilna dienas naudas (kompensācija par papildu izdevumiem) summa, kāda ir paredzēta tajā valstī, uz kuru viņi izbrauca darba braucienā. Turklāt, dienas naudas kompensācijā jāiekļauj naudas summa par visām kalendārajām dienām, kuras viņi pavada darba braucienā - iekļaujot arī brīvdienas.

Atklāts, ka darbiniekiem, kas strādā ārzemes, regulāri no uzņēmuma bankas konta pārskaita dienas naudu par nostrādātām dienām ārzemēs - darba brauciena naudu. Uzņēmuma grāmatvedībā visas ar pamatojumu „darba braucienam” izmaksātās summas, gada beigās tika slēgtas uz darbinieku komandējuma izmaksām.

¹²⁶ Ministru kabinets. Noteikumi Nr.969 „Kārtība, kādā atlīdzināmi ar komandējumiem saistītie izdevumi”; 24.2.p.

¹²⁷ turpat; 13. p.

Sakarā ar iepriekš aprakstīto situāciju ar darba braucienu naudas izmaksu, tālāk, ar mērķi gūt pārliecību par darba braucienu naudas apjomu aprēķina pareizību un atbilstību likumdošanai, darba autore veica tālāk pievienoto izpēti.

Izlases veidā, tika veikta darba apmaksas identificēšana četriem autovilcēju vadītājiem, kuri attiecīgi veica kravu pārvadājumus Norvēģijas – Zviedrijas - Norvēģijas teritorijā laika periodā no 2013. gada augusta līdz 2013. gada decembrim.

Aprēķinu vienkāršošanai darba autore pieņēma, ka SIA „ABC” darbiniekiem vienas nostrādātās dienas kompensācijas apmērs tiek aprēķināts, kā vidējā darba braucienu naudas summa starp divām Norvēģijā un Zviedrijā noteiktām likmēm.

Likmju apmērs tiek noteikts saskaņā ar Latvijas normatīvo aktu¹²⁸, kas nosaka, ka dienas naudas apmērs Zviedrijā sastāda EUR 40.00 par vienu darba dienu, Norvēģijā – EUR 52.00. Aprēķinam pieņemts vidējais darba braucienu dienas naudas apmērs - EUR 46.00.

Kā jau iepriekš bija minēts, saskaņā ar Latvijas normatīvo aktu¹²⁹, darbiniekam ir jāmaksā pilna dienas naudas summa par visām darba brauciena dienām (kalendārajām dienām), kuras viņš ir pavadījis komandējumā vai darba braucienā. Aprēķins ir parādīts zemāk pievienotās tabulās.

Tomēr jāievēro, ka šai maksājama summai ir noteikti ierobežojumi 70% apmērā no attiecīgajā periodā aprēķinātās darba algas un aprēķināto papildu uzdevumu summas, kas arī tika ņemts vērā, veicot aprēķinu.

Veiktais darba autores pētījums parāda, ka uzņēmums „ABC” nekorekti veic darba braucienu naudas aprēķinu, jo darba brauciena naudas apmērs tiek rēķināts tikai attiecībā uz nostrādātajām darba dienām, nevis atbilstoši normatīvajiem aktiem¹³⁰ - balstoties uz darba braucienā pavadītajām kalendārām dienām. Līdz ar to arī veidojas būtiska atšķirība aprēķinos.

Uz viena darbinieka piemēra ir veikts salīdzinošais aprēķins. Veiktā aprēķina rezultāti atspoguļoti 2.15. tabulā.

¹²⁸ Ministru kabinets. Noteikumi Nr.969 „Kārtība, kādā atlīdzināmi ar komandējumiem saistītie izdevumi”; 1.pielikums

¹²⁹ turpat, 24.2. un 42.p.

¹³⁰ turpat; 24.2. un 42.p.

Atalgojums un darba brauciena nauda Imantam M., par periodu 08.2013 – 12.2013, EUR

Imants M.					
Gads, mēnesis	Bruto alga, EUR	Nostrādātas darba dienas	Nostrādātas kalendārās dienas *	Darba brauciena nauda pēc kalendārām dienām **	Pārskaitīta darba brauciena nauda
08.2013	291,05	10	13	598,00	782,58
09.2013	640,29	21	30	1380,00	0,00
10.2013	389,74	14	18	828,00	640,29
11.2013	640,29	20	30	1380,00	0,00
12.2013	1258,69 ***	16	22	1012,00	924,87
Kopā:	3220,06	81	113	5198,00	2347,74

* Noteikts balstoties uz MK noteikumiem Nr. 969, 24.2 pantu

** Darba autores aprēķins - ņemot vērā nostrādātās kalendārās dienas un vidējo kompensācijas naudas apjomu Zviedrijā-Norvēģijā. Kompensācijas summa, kas tika aprēķināta par periodu no 08.2013 līdz 12.2013, sastāda EUR 5 198.00 (113 dienas * EUR 46.00).

*** Tā kā darbinieks, 2013.g. decembrī tika atlaists no darba, šī summa ietver bruto darba algu un atlaišanas pabalstu - neizmantotu atvaļinājuma kompensāciju (bruto alga EUR 569.15 un kompensācija par visu bez atvaļinājuma nostrādāto periodu (27 dienas) EUR 689.54 apmērā).

Normatīvais akts¹³¹ paredz, ka darba samaksa ir darbiniekam regulāri izmaksājamā atlīdzība par darbu, kura ietver darba algu un normatīvajos aktos, darba koplīgumā vai darba līgumā noteiktās piemaksas, kā arī prēmijas un jebkuru cita veida atlīdzību saistībā ar darbu.

Papildus normatīvajā aktā¹³² ir noteikts, ka gadījumā, kad darba tiesiskās attiecības tiek izbeigtas un darbinieks ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu nav izmantojis, darba devējam ir pienākums izmaksāt atlīdzību par visu periodu, par kuru darbinieks nav izmantojis ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu.

Aprēķinātajā darba algā jāieskaita arī aprēķinātā atvaļinājuma nauda par attiecīgo mēnesi. Sekojoši, aprēķinātā darba algā ir ieskaitīta arī aprēķinātā atlaišanas kompensācija par visu bez atvaļinājuma nostrādāto periodu.

¹³¹ LR likums „Darba likums”; 59.p.

¹³² turpat; 149.p., 5.daļa

Imantam M., par periodu no 08.2013.g. līdz 12.2013.g., aprēķinātā bruto alga sastāda EUR 3 220.06.

Reāli darbiniekam pārskaitīta darba brauciena nauda (ņemot vērā tikai darba dienas) par šo periodu EUR 2 347.74 apmērā.

Kopējās izmaksas: $(3\ 220.06 + 2\ 347.74) = \text{EUR } 5\ 567.80$.

Lai noteiktu atlīdzināmās dienas naudas pārsniegumu par darba braucieni, piemērojam normatīvā akta¹³³ prasības, kas nosaka, kompensācijas nauda mēnesī nedrīkst pārsniegt 70 % no attiecīgajā periodā aprēķinātās darba algas un aprēķināto papildu izdevumu summas.

Veicam pārsnieguma summas aprēķinu par periodu no augusta līdz decembrim: $2\ 347.74 - (3\ 220.06 + 2\ 347.74) \cdot 0,7 = -1\ 549.72 \text{ EUR}$

Saskaņā ar iepriekš minēto normatīvo aktu¹³⁴, gadījumā, ja darbiniekam mēnesī aprēķināto papildu izdevumu apmērs pārsniedz 70 % no attiecīgajā periodā aprēķinātās darba algas un aprēķināto papildu izdevumu summas, uzskata, ka aprēķinātai papildu izdevumu pārsnieguma summai nav kompensācijas rakstura.

Konstatēts, ka šajā gadījumā aprēķināto papildu izdevumu apmērs nepārsniedz 70 % no attiecīgajā periodā aprēķinātās darba algas un aprēķināto papildu izdevumu summas.

Sekojoši šai summai ir kompensācijas raksturs, un tā nav apliekama ar papildus darba nodokļiem.

Starpība starp kompensāciju par darba braucienā pavadīto laiku, kas aprēķināta ņemot vērā kalendārās dienas un reāli izmaksātās naudas summu par brauciena pavadītām darba dienām ir: $\text{EUR } 2\ 850.26 = (5\ 198.00 - 2\ 347.74)$.

Autore konstatē, ka šī neizmaksātā dienas naudas summa EUR 2 850.26 apmērā netika izmaksāta darbiniekam arī uz 31.12.2014. Pēc autores viedokļa, šī summa ir papildus jāizmaksā darbiniekam.

Līdzīgu aprēķinu, darba autore veikusi vēl trim SIA „ABC” darbiniekiem. Šis aprēķins ir uzrādīts pielikumos. [sk. 11. pielikumu].

Visu četru darbinieku darba brauciena naudas aprēķina rezultāti ir apkopoti 2.16. tabulā.

¹³³ Ministru kabinets. Noteikumi Nr.969 „Kārtība, kādā atlīdzināmi ar komandējumiem saistītie izdevumi”; 42.p.

¹³⁴ turpat; 42. p.

SIA „ABC” darba brauciena naudas izpētes rezultāti, par periodu no 08.2013 līdz 12.2013. g.

Darbinieks	Nostrādātas darba dienas	Aprēķināta bruto alga, EUR	Nostrādātas kalendārās darba dienas	Aprēķināta darba brauciena nauda (pēc kalendārām dienām), EUR	Pārskaitīta darba brauciena nauda, EUR	Starpība, EUR	Kopējais izmaksas (bruto alga + pārskaitīta darba braucieni) nauda, EUR	Darba brauciena naudas pārsniegums 70%
No grāmatvedības datiem			Saskaņā ar MK noteikumiem 969, 24.2 punktu		No grāmatvedības datiem	6 - 5	3 + 6	$6 - (3 + 6) * 0,7$
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Gunārs K.	41	1222,37	57	2622,00	2041,82	-580,18	3264,19	-243,11
Imants M.	81	3220,06	113	5198,00	2347,74	-2850,26	5567,80	-1549,72
Uldis. K.	67	1994,33	95	4370,00	3002,27	-1367,73	4996,60	-495,35
Dmitrijs S.	50	1472,26	71	3266,00	2959,57	-306,43	4431,83	-142,71
Kopā par periodu	239	7909,02	336	15456,00	10351,40	-5104,60	18260,42	-2430,89

2.16. tabulas rezultāti liecina, ka autorei, rēķinot pārsnieguma kompensācijas daļu darba braucieniem, visos četros aprēķina gadījumos izveidojas negatīvie skaitļi.

Pēc darba autores viedokļa, šie skaitļi liecina par to, ka kravu segļu automobiļu vadītājiem, saskaņā ar Normatīvā akta prasībām¹³⁵, izmaksāta darba braucieni kompensācijas nauda nav pietiekama, jo tā tika maksāta pēc darba dienām, nevis kalendārajām dienām, kā to paredz likumdošana.

Visos četros gadījumos, pārskaitītās darba braucieni summas apmērs nepārsniedz 70 % no attiecīgajā periodā aprēķinātās darba algas un aprēķināto papildu izdevumu summas.

Līdz ar to var droši apgalvot, ka šajos gadījumos pārskaitītai naudai ir kompensācijas raksturs. Var uzskatīt, ka šīs SIA „ABC” izmaksas ir saistītas ar saimniecisko darbību.

Starpības (2.16. tabula, 7.aile) starp darbinieka kompensāciju par darba braucienā pavadīto laiku, kas aprēķinātas, ņemot vērā kalendārās dienas (2.16. tabula, 5.aile) un reāli izmaksātās naudas summu (2.16. tabula, 6.aile), reāli attēlo uzņēmuma darbiniekiem nesamaksātas brauciena atlīdzības naudas daļu par periodu no 2013. gada augusta līdz 2013. gada decembrim.

No kopsavilkuma 2.16. tabulas redzams, ka situācija ar darba brauciena naudu nav viens gadījums, bet uzņēmumā pieņemtā prakse.

Pēc darba autores viedokļa, SIA „ABC” vadībai uzņēmuma uzskaites pilnveidošanas nolūkos, būtu jāmaina esošā prakse par darba brauciena kompensācijas uzskaiti un jāveic atlikušās summas izmaksāšana darbiniekiem.

¹³⁵ Ministru kabinets. Noteikumi Nr.969 „Kārtība, kādā atlīdzināmi ar komandējumiem saistītie izdevumi”, 24.2. un 40. p.

Pirmkārt, tā kā uzņēmuma darbinieki brauc un strādā ārpus Latvijas Republikas – Zviedrijā un Norvēģijā, darba brauciena nauda ir jārēķina un jāizmaksā saskaņā ar LR normatīvā akta prasībām¹³⁶ – pēc darba braucienā pavadītām kalendārajām dienām un saskaņā ar šī normatīva akta 1. pielikuma prasībām - atbilstoši tai valstij noteiktām normām, kur darbinieks veic savus darba pienākumus;

Otrkārt, uzņēmumam arī jāievēro 70% darba braucienā naudas kompensācijas ierobežojums un darbiniekiem darba brauciena nauda jāizmaksā līdz pieļautajam apmērām.

¹³⁶ Ministru kabinets. Noteikumi Nr.969 „Kārtība, kādā atlīdzināmi ar komandējumiem saistītie izdevumi”; 24.2.p

SECINĀJUMI UN PRIEKŠLIKUMI

SECINĀJUMI

Veicot maģistra darbā izvirzītos uzdevumus un izpētot SIA „ABC” darbību un tās atbilstību Latvijas un starptautiskiem grāmatvedības regulējumiem, darba autore ieguva vērtīgu informāciju. Līdz ar to, maģistra darba uzstādītais mērķis ir sasniegts. Iegūtā informācija ļauj izdarīt sekojošus secinājumus par uzņēmuma „ABC” darbību un uzskaiti:

1. Transporta pakalpojumu nozare Latvijā nodrošina 10% no kopējā Latvijas IKP un tajā strādā aptuveni 100 tūkstoši cilvēku.
2. Pētāmais uzņēmums veic galvenokārt kravu pārvadājumu starp Zviedriju un Norvēģiju.
3. SIA „ABC” šajās valstīs ir atradusi stabilus klientus un tā sniegto pakalpojumu apjoms 3 gadu laikā ir palielinājies 1.7 reizes, un 2014. gadā sasniedza 700 tūkstošus eiro.
4. Savukārt uzņēmuma izmaksas ir pieaugušas vēl straujāk un uzņēmuma realizācijas rentabilitāte samazinājās no 7% 2012. gadā uz 0,6% 2014. gadā.
5. Uzņēmumam ievērojami palielinājušies procentu maksājumi un pārējās saimnieciskās darbības izmaksas, ko daļēji var izskaidrot ar to, ka šajā postenī tiek iekļautas arī pārdoto kravu seglu vilcēju atlikusī vērtība.
6. Apskatītajā periodā palielinājušās arī autotransporta ekspluatācijas izmaksas.
7. No kopējā izmaksu apjoma lielāko īpatsvaru sastāda autotransporta nolietojuma izmaksas, degvielas izmaksas, darba algas un darba braucienu izmaksas.
8. Savas darbības nodrošināšanai nepieciešamos kravu seglu vilcējus uzņēmums iegādājas finanšu līzīngā. Tomēr to uzskaitē netiek ievērotas izstrādātās grāmatvedības metodikas prasības, jo netiek noteikta to likvidācijas vērtība. Līdz ar to nav korekti veikts nolietojuma aprēķins, līdz ar to arī finansiālā rezultātā aprēķins.
9. Nereti notiek kravu automobiļu pārdošana. Arī šo darījumu uzskaitē nav korekta, jo ieņēmumi no pārdošanas tiek iekļauti postenī „Pārējie saimnieciskās darbības ieņēmumi” bet pārdoto objektu atlikusī vērtība postenī „Pārējās saimnieciskās darbības izmaksas”.
10. Arī atgriezeniskā finanšu līzīngā darījumi netiek atspoguļoti atbilstoši SGS prasībām, jo pārdošanas rezultātā gūtā peļņa uzreiz tiek iekļauta pārskata perioda ieņēmumos.
11. Nereti uzņēmuma rīcībā esošo kravu automobiļu pārdošana gada beigās jau tiek paredzēta, tomēr tie tiek atstāti ilgtermiņa ieguldījumu sastāvā, kas neatbilst starptautiski atzītām prasībām.

12. Uzņēmuma „ABC” saņemtie rēķini par degvielas iegādi netiek atsevišķi grāmatoti. Kā arī grāmatojumi nav korekti. Rezultātā, uzņēmuma uzskaitē nav atspoguļoti visi izdevumi degvielas iegādei – notiek izdevumu atspoguļošana nepilnā apjomā un finanšu pārskatu rezultātu sagrozīšana. Nekorektas uzskaites dēļ, uzņēmums zaudē daļu no samaksātas PVN summas (priekšnodokļa daļu) degvielas iegādes brīdī Latvijas teritorijā.
13. Uzņēmumā nav nodrošināta caurskatāma darba algas un darba braucienu samaksas sistēma un izmaksu apmēra noteikšanas kārtība. SIA „ABC” grāmatvedība nesaņem nekādus attaisnojuma dokumentus no uzņēmuma autovadītājiem, kā arī izmaksu apjoms netiek kontrolēts. Līdz ar to, pastāv risks, ka uzņēmuma naudas līdzekļi tiek izlietoti bez ekonomiskā pamatojuma.
14. Tiek nekorekti veikti darba braucienu naudas aprēķini - kompensācijas apmērs tiek rēķināts, ņemot vērā tikai nostrādātas darba dienas, nevis atbilstoši LR normatīvajiem aktiem - balstoties uz darba braucienā pavadītajām kalendārām dienām.
15. Pēc izlases veida izpētes, noskaidrots, ka uzņēmuma autovadītājiem izmaksātā darba braucienu kompensācijas nauda nerasniedz normatīvajos aktos paredzēto 70% līmeni, rēķinot no attiecīgajā periodā aprēķinātās darba algas un aprēķināto papildu izdevumu summas. Izmaksātā darba alga un darba braucienu nauda nav pietiekama.

PRIEKŠLIKUMI

Izvērtējot maģistra darba veikšanas laikā iegūto informāciju un veiktos secinājumus, darba autore, ar mērķi pilnveidot uzņēmuma darbību un nodrošināt grāmatvedības uzskaites atbilstību normatīvajiem aktiem, izstrādāja sekojošus priekšlikumus:

1. Uzņēmuma apgrozāmo līdzekļu stāvokļa uzlabošanai ir nepieciešams veikt vairākus pasākumus. Uzņēmumam ir nopietni jākontrolē izmaksu līmenis. To var paveikt, īstenojot vairākus pasākumus. Ar mērķi samazināt automobiļu ekspluatācijas izmaksas, nepieciešams veikt kontroli par degvielas patēriņu un maršrutiem – izmantojot GPS datus, kā arī jāatjauno uzņēmuma autoparks.
2. Jāpārskata un jāpilnveido uzņēmumā izstrādātā grāmatvedības metodika tā, lai metodikā iekļauto dokumentu saturs atbilstu kravu pārvaldījumu uzņēmuma darbības specifikai. Jānodrošina, lai precīzi noteiktu kārtību, kādā ir jāveic dažādu darbību uzskaitē, kādi dokumenti tiek ņemti par pamatu grāmatvedības uzskaitē un metodikai jānodrošina, lai grāmatvedības jautājumos kvalificēta trešā persona varētu gūt skaidru un patiesu priekšstatu par uzņēmuma finansiālo stāvokli.
3. SIA „ABC” jāpilnveido esošā grāmatvedības metodika attiecībā uz grāmatvedības uzskaiti un organizāciju, ieviešot kārtību, kādā uzņēmumā notiktu dokumentu aprīte, uzraudzība un kur būtu noteikti dokumentu iesniegšanas termiņi.
4. Lai nepieļautu nelietderīgu un nepamatotu izdevumu norakstīšanu, uzņēmumam ir jāpilnveido esošā grāmatvedības metodika, nosakot kārtību un ieviešot kontroles procedūras izdevumu norakstīšanai un atbilstošu attaisnojuma dokumentu sagatavošanai.
5. SIA „ABC” grāmatvedības uzskaites kārtošana ir jāpilnveido un jāuzlabo - precīzi jānodala dažādas pēc ekonomiskā satura izmaksas un jāgrāmato tās attiecīgajos kontos. Kā arī jāpārskata peļņas vai zaudējumu aprēķina posteņos iekļauto nomenklatūru. Īpaši jāpievērš uzmanība pārdotās produkcijas ražošanas izmaksām – tajās jāiekļauj automobiļu nolietojums, darbinieku darba algas un darba braucienu izdevumi, kā arī kravu automobiļu remonta un apkopes izmaksas.
6. Grāmatvedim ir jākonsultējas ar uzņēmuma īpašniekiem un gadījumā, ja pamatlīdzekļu pārdošana turpmākā gada laikā ietilpst vadības plānos, tad automobiļi ir jāpārnes no ilgtermiņa ieguldījumu sastāva uz krājumu sastāvu – apgrozāmo līdzekļu sastāvā, kā to prasa starptautiskie grāmatvedības standarti.
7. Pieņemot kravu automobiļus SIA „ABC” grāmatvedības uzskaitē, tiem ir jānosaka likvidācijas vērtība. Finanšu nolietojuma aprēķinā likvidācijas vērtība obligāti jāņem vērā.

8. SIA „ABC” peļņas vai zaudējumu aprēķinā PL pārdošanas rezultāts nav jāizvērs, bet ir jāatspoguļo apvienotā summā (neto vērtībā) - no ieņēmumiem ir jāatskaita PL atlikuma vērtība un pārdošanas izdevumi.
9. Atgriezeniskā finanšu līzīngā (pārdošanas darījumā ar saņemšanas atpakaļ nomā) gadījumā, jebkuru pārdošanas ieņēmumu pārsniegumu pār PL uzskaites vērtību uzreiz nav jāatzīst par pārdevēja - SIA „ABC” ienākumiem, bet šis pārsniegums ir jāatliek un jāamortizē finanšu nomas termiņa laikā.
10. Lai korekti atspoguļotu SIA „ABC” degvielas iegādes izmaksas citās ES valstīs, katrs rēķins jāuzskaita atsevišķi. Honorāru rēķins ir jāgrāmato, kā kredītrēķins, atņemot to no kopējās rēķina summas.
11. Lai nodrošinātu darba algas un darba braucienu izmaksu likumīgu, caurskatāmu un lietderīgu izlietošanu, uzņēmumā „ABC” jāizstrādā un jāpilnveido darba algas un darba braucienu aprēķinu kārtība, kā arī jāievieš LR normatīvajiem aktiem atbilstoša attaisnojuma dokumentu sagatavošanas kārtība. Jāveic arī atbilstoši kontroles pasākumi.
12. Uzņēmumam „ABC” darba brauciena nauda ir jārēķina un jāizmaksā pēc darba braucienā pavadītām kalendārajām dienām un atbilstoši tās valsts normām, kur darbinieks veic savus darba pienākumus. Kā arī jāievēro 70% darba braucienu naudas kompensācijas ierobežojums un darbiniekiem darba brauciena nauda jāmaksā līdz pieļautajam apmēram.
13. Uzņēmumam nepieciešams palielināt ārzemēs strādājošo darbinieku atalgojumu līdz ārzemēs noteiktam minimālam līmenim, jo pēdējā laikā tam tiek veltīts daudz uzmanības. Jānodrošina, lai uzņēmuma darbiniekiem būtu izmaksāta vismaz minimālā tarifu likme attiecīgajās valstīs, kā to paredz vairāku ES valstu likumdošana.
14. Jāpapildina uzņēmuma grāmatvedības metodika ar darbinieku atskaišu sistēmas ieviešanu. Sistēmā jāparedz sekojošu atskaišu iesniegšana: reisos izlietotās naudas summas attaisnojuma dokumenti, ceļazīmes ar iekļautu degvielas patēriņu darba braucienu vajadzībām.

PATEICĪBAS

Maģistra darba autore izsaka pateicību sava maģistra darba vadītājai asoc.profesorei Dr.ekon. Laimdotai Kairei par vērtīgiem metodiskiem ieteikumiem, palīdzību materiālu vākšanā un darba vadīšanu.

IZMANTOTĀ LITERATŪRA

1. LR likums „*Gada pārskatu likums*”. LR AP un Valdības Ziņotājs, Nr. 44, 12.11.1992 (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=66461> (skatīts 24.03.2015.)
2. LR likums „*Par uzņēmumu ienākuma nodokli*”. LR Saeima un Valdības Ziņotājs, Nr. 7, 01.03.1995. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=34094> (skatīts 24.03.2015.)
3. LR likums „*Par iedzīvotāju ienākuma nodokli*”. LR AP un Valdības Ziņotājs, 10.06.1993 (ar turpmākiem grozījumiem).
Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=56880> (skatīts 02.04.2015.)
4. LR likums „*Par grāmatvedību*”. LR AP un Valdības Ziņotājs, Nr. 44, 12.11.1992 (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=66460> (skatīts 02.04.2015.)
5. LR likums „*Pievienotās vērtības nodokļa likums*”. LR Saeima un Latvijas Vēstnesis, 197, 14.12.2012. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=253451> (skatīts 02.04.2015.)
6. LR likums „*Darba likums*”. LR Saeima un Valdības Ziņotājs, Nr. 105, 06.07.2001. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=26019> (skatīts 10.04.2015.)
7. LR likums „*Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām*”. LR AP un Valdības Ziņotājs, Nr. 42, 18.10.1990. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=72608> (skatīts 12.04.2015.)
8. LR likums „*Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa un uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa likums*”. LR Saeima un Latvijas Vēstnesis, Nr. 206, 30.12.2010. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=223536> (skatīts 15.03.2015.)
9. LR likums „*Autoceļu lietošanas nodevas likums*”. LR Saeima un Valdības Ziņotājs Nr. 2, 29.01.2009. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=185656> (skatīts 17.04.2015.)
10. Ministru kabinets. Noteikumi Nr.1514 „*Kārtība, kādā reģistrēts nodokļa maksātājs iesniedz pieteikumu pievienotās vērtības nodokļa atmaksas saņemšanai citā Eiropas Savienības dalībvalstī, un kārtība, kādā atmaksā pievienotās vērtības nodokli citas Eiropas Savienības dalībvalsts reģistrētam nodokļa maksātājam*”.
Pieejams: <http://bit.ly/1P3kdvr> (skatīts 20.04.2015.)
11. Ministru kabinets. Noteikumi Nr.488 „*Gada pārskatu likuma piemērošanas noteikumi*”. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=232353> (skatīts 20.04.2015.)
12. Ministru kabinets. Noteikumi Nr.40 „*Noteikumi par pievienotās vērtības nodokļa deklarācijām*”. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=254279> (skatīts 20.04.2015.)

13. Ministru kabinets. Noteikumi Nr.585 „*Noteikumi par grāmatvedības kārtošanu un organizāciju*”. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=80418> (skatīts 21.04.2015.)
14. Ministru kabinets. Noteikumi Nr.969 „Kārtība, kādā atlīdzināmi ar komandējumiem saistītie izdevumi”. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=220013> (skatīts 21.04.2015.)
15. 18. Starptautiskais grāmatvedības standarts. „Ieņēmumi”.
16. 16. Starptautiskais grāmatvedības standarts. „Pamatlīdzekļi”.
17. 5. Starptautiskais finanšu pārskatu standarts. „Pārdošanai turēti ilgtermiņa aktīvi un pārtrauktas darbības”.
18. 17. Starptautiskais grāmatvedības standarts. „Noma”.
19. LR Saeima. Paziņojums „Par Latvijas Nacionālo attīstības plānu 2014.-2020.gadam”. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=253919> (skatīts 25.04.2015.)
20. 13. SFAS standarts. U.S. GAAP Accounting Standards SFAS 13 „Accounting for Leases”. Pieejams: <http://bit.ly/1Gtl1rl>
21. Eiropas Parlaments un Padome. Regula (EK) Nr. 561/2006. Pieejama: <http://bit.ly/1Fv4eFN>
22. Eiropas Parlaments un Padome. 2010.g. PVN priekšlikumu kopums (VAT Package 2010). Pieejams: <http://bit.ly/1bQzmEs> (skatīts 25.04.2015.)
23. ES pamatnostādnes attiecībā uz finanšu pārskatiem „A Review of the Conceptual Framework for Financial Reporting”. Pieejams: <http://bit.ly/1J4rnxH> (skatīts 27.04.2015)
24. Centrālās Statistikas pārvaldes datubāze. Pieejama: <http://data.csb.gov.lv>
25. Lursoft datu bāze. Pieejama: www.lursoft.lv
26. Eiropas degvielas cenu datubāze. Pieejama: <http://www.fuel-prices-europe.info>
27. **Alfredson K., Leo K., Picker R.** „*Applying international accounting standards*”, Wiley, Australia, 2005. 1054 p.
28. **Bednarskis L., Paupa V., Vaikulis J.** „*Finanšu pārskatu analīze*”. Rīga: Latvijas Universitāte, 103 lpp.
29. **International Accounting Standards Committee** „*International Accounting Standards 1998*”, 1998. 996 p.
30. **Johnson B., Holgate P.** „*Manual of Accounting – IFRS 2012*”, Bloomsbury Professional, 2012. 1104 p.
31. **Korsaka T., Raņķevica V.** „*Ievads grāmatvedībā*”; Rīga: SIA tipogrāfija „Pērse”, 2006. 266 lpp.

32. **Mirza A. Ali, Holt G.J.** „*IFRS Practical Implementation Guide and Workbook*”, third edition, Wiley, 871 p.
33. **Pravarne O.** „*Autotransports uzņēmumos*”, 1. grāmata; SIA „Beno Prese”, 2004. 112 lpp.
34. **Sprancmanis N.** „*Transporta pakalpojumu ekonomika un organizācija*”; Rīga: Rīgas Tehniskā universitāte, 2001. 280 lpp.
35. **Stolowy H., Lebas M.J., Dings Y.** „*Financial accounting and reporting. A global perspective*” Fourth Edition; Cengage learning, 2013. 666 p.
36. **Zaiceva J.** „*Uzņēmuma kredīti, to atspoguļošanas noteikumi uzņēmuma uzskaitē un pārskatos*”; Rīga: SIA „Beno Prese”, 2003. 79 lpp.
37. **Zaiceva J.** „*Uzņēmuma pamatlīdzekļu nolietojuma aprēķināšanas metodes un noteikumi*”; Rīga: SIA „Mamuts”, 95 lpp.
38. Elektroniskais raksts: **Luksa M.** „*Kravas pārvadātājiem no 1.jūlija Latvijā jāmaksā ceļu nodeva*”. Pieejams: <http://bit.ly/1zp9Xfq> (skatīts 01.05.2015.)
39. Elektroniskais raksts: **Kasjanovs I.** „*Transporta nozare Latvijā - izaugsme par spīti problēmām*”, 2013.gads. Pieejams: <http://bit.ly/1Agz4vK> (skatīts 02.05.2015.)
40. Elektroniskais raksts: **Zorgenfreija L.** „*Problēmas Krievijas ekonomikā ietekmē arī transporta sektoru un tūrismu*”. Pieejams: <http://bit.ly/1zkWIMK> (skatīts 02.05.2015.)
41. Elektroniskais resurss: CSB materiāls „*Darbs un atalgojums Eiropas Savienībā*”. Pieejams: <http://bit.ly/1z2SkSl>
42. Elektroniskais raksts: „*Ziņojums: Latvijas un Krievijas attiecību pasliktināšanās gadījumā transporta nozares zaudējumi var sasniegt vienu miljardu eiro*”. Pieejams: <http://bit.ly/1zahTkm> (skatīts 05.05.2015.)
43. Elektroniskais raksts: „*Krievijas ekonomikas nedienas*”. Pieejams: <http://bit.ly/1J8yVzA> (skatīts 05.05.2015.)
44. LR Valsts ieņēmumu dienests - Metodiskais materiāls „*Informācija par transporta un uzglabāšanas nozari*”. Pieejams: <https://www.vid.gov.lv/getfile.aspx?sid=4523> (skatīts 07.05.2015.)
45. Elektroniskais resurss: „*Kā saprast, vai mans uzņēmums strādā ienesīgi?*” - Business Network; pieejams: <http://bit.ly/1dsuh5C> (skatīts 10.05.2015.)
46. LR Valsts ieņēmumu dienests – Metodiskais materiāls „*Pamatlīdzekļu uzskaitē un nolietojuma aprēķināšanas kārtība finanšu grāmatvedībā un uzņēmumu ienākuma nodokļa aprēķināšanas vajadzībām*”. Pieejams: https://www.vid.gov.lv/dokumenti/tiesibu_akti/.../met_uin_170214.doc (skatīts 11.03.2015.)

47. Elektroniskais raksts: **Ziemele A.** „Pamatlīdzekļu uzskaitē un ietekme uz finanšu rādītājiem”. Pieejams: <http://bit.ly/1bDLhVt> (skatīts 23.03.2015.)
48. Elektroniskais raksts; „Atgriezeniskā līzinga attēlošana grāmatvedības uzskaitē”. Pieejams: <http://bit.ly/1beGrNG> (skatīts 27.03.2015.)
49. Elektroniskais raksts; **Maskalāns I.** „Darba algas aprēķina un darba laika uzskaites veidi tālbraucēju šoferim”. Pieejams: <http://bit.ly/1zdH5Xh> (skatīts 15.04.2015.)
50. Žurnāls *Bilance*, Nr.5 2014.(3). **Berga I., Puriņa I.** „Komandējums vai nosūtīšana darbā: praktiskie aspekti”.
51. Elektroniskais raksts; **Lisovska A.** „Ar komandējumiem un darba braucieniem saistīto izdevumu atlīdzināšana”. Pieejams: <http://bit.ly/1Ku4lSa> (skatīts 15.04.2015.)
52. Elektroniskais raksts; **Veinberga S.** „Zviedru disonanse Eiropai. Zviedrijas arodbiedrību konflikts ar Latvijas būvfirmu”. Pieejams: <http://bit.ly/1Ku4tB3> (skatīts 02.05.2015.)
53. Raksts: **Mudulis. E.** „Pārvadātāji šokā par vācu izgājienu”. Publicēts: *Dienas Bizness* par 2015. gada 16. janvāri.
54. Elektroniskais resurss: **Mudulis. E.** „Cietīs importa un eksporta pārvadājumi”. Pieejams: <http://bit.ly/1DKuUh6> (skatīts 02.05.2015.)
55. Eiropas Sociālais fonds; projekts „Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības administratīvās kapacitātes stiprināšana”; 2012.gada maija ziņojums „Darbinieku pārrobežu norīkošanas regulējums Latvijā”. Pieejams: <http://bit.ly/1A6wxnO> (skatīts 03.05.2015.)
56. Latvijas Bankas valūtu kalkulators. Pieejams: <https://www.bank.lv/statistika/datu-telpa/galvenie-raditaji/valutu-kursi>
57. Elektroniskais raksts; **S. Vuškāne, D. Everte** „Ārvalstīs samaksātā PVN atgūšana”. Pieejams: <http://bit.ly/1DWO8UN> (skatīts 14.04.2015.)
58. Elektroniskais raksts; **I. Avotiņa** „Kāpēc ir vajadzīga ceļazīme?”; Žurnāls *Grāmatvedība un Ekonomika* Nr.3, Marts 2010. gads; 44. lpp. Pieejams: www.ge.lv/get_file.php?id=1206 (skatīts 07.04.2015.)
59. Uzņēmuma SIA „ABC” 2012. – 2014. gadu nepublicētie dati

PIELIKUMI

SIA „ABC” nosūtāmie rēķini

SIA

Reģ. Nr.

Juridiskā adrese:

Rīga,

RĒĶINS Nr.: 172/01.09.14

Datums: 2014. gada 01. septembris

	Izpildītājs		Pasūtītājs
Nosaukums:	SIA	Nosaukums:	PEAK Logistics AB
PVN Reģ. Nr.	LV40	PVN /VAT	SE556881275301
Juridiskā adrese:		Juridiskā adrese:	Box 5364, 40228 Goteborg, Sweden
Bankas nosaukums:	AS "SWEDBANK"	Bankas nosaukums:	Danske Bank
SWIFT kods:	HABALV22	SWIFT kods:	DABASESX
Norēķinu konta Nr.:		Norēķinu konta Nr.:	SE901200000012220165043
Darījuma apraksts:	pakalpojumu sniegšana	Apmaksas termiņš:	2014.10.01
Piezīmes:	saskaņā ar likuma "Par PVN" panta 4.1. noteikumiem PVN nav piemērots	Apmaksas kārtība:	bankas pārskaitījums
Transp.pasūtījuma Nr.:	AS-2014/08.24		

Nr.	Pakalpojumu nosaukums				Daudz. (km)	Cena (Eur)	Summa (Eur)	
	Starptautisko autotransporta pārvadājumu pakalpojumu sniegšana par 24.08.14-29.08.14							
	<i>a/m Nr., Plakābes Nr.</i>	<i>Izkraušanas vieta</i>						
1	Reiss	GV584-XTT823	SWE	SWE	561	0,9800	549,78	
2	Reiss	GV584-PEAK2018	SWE	SWE	992	0,9800	972,16	
3	Reiss	GV584-PEAK1039	SWE	SWE	589	0,9800	577,22	
4					0	0,9800	0,00	
5					0	0,9800	0,00	
6					0	0,9800	0,00	
7					0	0,9800	0,00	
8					0	0,0000	0,00	
9						0,0000	0,00	
10						0,0000	0,00	
11						0,0000	0,00	
12						0,0000	0,00	
13						0,0000	0,00	
14	Roads NO					0,0000	0,00	
15					2142	0,0000	0,00	
	Kopā apmaksai						€ 2 099,16	

Kopā apmaksai vārdiem Divi tūkstoši deviņdesmit deviņi eiro 16 centi

Rēķinu izsniedz:

Datums: 2014. gada 01. septembris

Paraksts:

Z. l.

Saldus reģistrācija ar ierobežotu atbildību
Latvijas Republika

SIA

RĒKĪNS Nr.: 242/29.11.13

Datums: 2013. gada 29. novembris

Izpildītājs		Pasūtītājs	
Nosaukums:	SIA	Nosaukums:	PEAK Logistics AB
PVN Reģ. Nr.:	LV40	PVN /VAT:	SE556881275301
Juridiskā adrese:		Juridiskā adrese:	Box 5364, 40228 Goteborg, Sweden
Bankas nosaukums:	AS "SWEDBANK"	Bankas nosaukums:	Danske Bank
SWIFT kods:	HABALV22	SWIFT kods:	DABASESX
Norēķinu konta Nr.:		Norēķinu konta Nr.:	SE901200000012220165043

Darījuma apraksts: pakalpojumu sniegšana
 Apmaksas termiņš: 2013.12.29
 *izīmes: saskaņā ar likuma "Par PVN" pantu 4.1. noteikumiem PVN nav piemērots
 Apmaksas kārtība: bankas pārskaitījums
 Pasūtījuma Nr.: AS-2013/11.17

Nr.	Pakalpojumu nosaukums				Daudz. (km)	Cena (Ls)	Cena (Eur)*	Summa (Ls)	Summa (Eur)*
	atm Nr., Piekābes Nr.		Izkraušanas vieta	Izkraušanas vieta					
Starptautisko autotransporta pārvadājumu pakalpojumu sniegšana par 18.11.13-23.11.13									
1	Reiss	HT2455-NTZ590	SWE	SWE	251	0,6888	0,9800	172,89	245,98
2	Reiss	HT2455-PEAK2016	SWE	SWE	18	0,6888	0,9800	12,40	17,64
3	Reiss	HT2455-PEAK1020	SWE	NO	1291	0,6888	0,9800	889,24	1 265,18
4	Reiss	HT2455-PEAK1053	SWE	SWE	287	0,6888	0,9800	197,69	281,26
5	Reiss	HT2455-PEAK1036	SWE	SWE	226	0,6888	0,9800	155,67	221,48
6	Reiss	HT2455-PEAK1040	SWE	SWE	83	0,6888	0,9800	57,17	81,34
7	Reiss	HT2455-empty	SWE	SWE	104	0,0000	0,0000	0,00	0,00
8					0	0,0000	0,0000	0,00	0,00
9						0,0000		0,00	0,00
10						0,0000		0,00	0,00
11						0,0000		0,00	0,00
12						0,0000		0,00	0,00
13						0,0000	0,0000	0,00	0,00
14	Roads NO 580km					35,1400	50,0000	35,14	50,00
15					2260	0,0000	0,0000	0,00	0,00
Kopā apmaksai								Ls 1 520,19	Eur 2 162,88

Kopā apmaksai vārdiem Viens tūkstotis pieci simti divdesmit latī 19 santīmi

*Saskaņā ar Latvijas Bankas kursu, t.i. 1 EUR = 0.702804 LVL

Rēķins izdots par atbildību
 Datums: 2013. gada 29. novembris
 Paraksts:
 SIA "SIA"
 Latvijas Republikā

Reģ. Nr. _
 IEGRĀMATOTS

SIA „ABC” bilance 2012. – 2014. g.

Rādītājs	2012.gads	2013.gads	2014.gads
Pamatlīdzekļi kopā	54341	145395	129167
Ilgtermiņa ieguldījumi kopā	54341	145395	129167
Krājumi kopā			
Pircēju un pasūtītāju parādi	77777	83030	74816
Citi debitori	6071	3566	2282
Nākamo periodu izmaksas			
Debitori kopā	83848	86596	77098
Naudas līdzekļi kopā	2625	344	256
Apgrozāmie līdzekļi kopā	86473	86940	77354
AKTĪVI KOPĀ (BILANCE)	140814	232335	206521
Akciju kapitāls (pamatkapitāls)	11383	16391	16391
Iepriekšējo gadu nesadalītā peļņa	-	28956	40319
Pārskata gada nesadalītā peļņa	28956	11364	4241
Pašu kapitāls kopā	40339	56711	60951
Uzkrājumi atvaļinājumiem	3105	6651	6651
Uzkrājumi kopā	3105	6651	6651
Aizņēmumi no kredītiestādēm	19269	77830	54716
Ilgtermiņa kreditori kopā	19269	77830	54716
Aizņēmumi no kredītiestādēm		2	
Uzkrātās saistības	7968		181
No pircējiem saņemtie avansi			5000
Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem	59124	82686	74610
Nodokļi un sociālās nodrošināšanas maksājumi	6976	5205	3136
Pārējie kreditori	3046	2810	1151
Nākamo periodu ieņēmumi	987	440	127
Īstermiņa kreditori kopā	78101	91143	84205
Kreditori kopā	97370	168973	138921
PASĪVI KOPĀ (BILANCE)	140814	232335	206521

3. pielikums

SIA „ABC” peļņas vai zaudējumu aprēķins 2012. – 2014. g.

Rādītājs	2012.gads	2013.gads	2014.gads
Neto apgrozījums	411108	700544	709199
Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	240057	544327	508345
Bruto peļņa	171051	156217	200854
Pārdošanas izmaksas	153519	150251	210207
Administrācijas izmaksas	4511	13116	8439
Peļņa vai zaudējumi no saimnieciskās pamatdarbības	13021	-7150	-17792
Pārējie uzņēmuma saimnieciskās darbības ieņēmumi	22989	29081	37828
Pārējās uzņēmuma saimnieciskās darbības izmaksas	4514	6663	12047
Peļņa vai zaudējumi pirms ārkārtas posteņiem un nodokļiem	31496	15268	7989
Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas	198	3904	3748
Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem	31298	11364	4241
Uzņēmuma ienākuma nodoklis par pārskata periodu	2342	-	-
Pārskata perioda peļņa vai zaudējumi pēc nodokļiem	28956	11364	4241

ES negatīvā starpība

From: @inbox.lv>
Sent: otrdiena, 3. mar. 2015. gada 14:52
To: info@
Subject: Fwd: - par ES negatīvo starpību

----- Перенаправленное сообщение-----

Тема: Fwd: - par ES negatīvo starpību
Дата: Tue, 3 Mar 2015 11:59:53 +0000
От: @vid.gov.lv>
Кому: @inbox.lv <@inbox.lv>

Labdien!

Valsts ieņēmumu dienesta **Nodokļu pārvaldes Trešā Rīgas pievienotās vērtības nodokļa datu ticamības novērtējuma daļa**, izvērtējot , uzrādītās informācijas atbilstību nodokļu administrācijas rīcībā esošo informāciju, konstatēja: , NMR kods

- 2014.gadā veikti Eiropas Savienības darījumi. Lūdzam pārbaudīt pielikumā pievienoto informāciju un iesniegt atbildi par Eiropas Savienības negatīvo starpību un/vai iesniegt precizētas PVN deklarācijas (skatīt pielikumā). **Pieprasīto informāciju lūdzam iesniegt līdz 2015.gada 20.martam.**

"ES negatīvā starpība" - Starpība starp PVN deklarāciju priekšnodokļa pielikumos uzrādītajām preču iegādēm un saņemtajiem pakalpojumiem no ES reģistrētajām personām un ES valstu personu deklarācijās uzrādītajām preču piegādēm un sniegtajiem pakalpojumiem Latvijas nodokļu maksātājam

Taksācijas periods: 2014. gads, no 1. līdz 12. ceturksnim

NMR kods: 40

NM nosaukums:

Ceturksnis	Valsts kods	Valūtas kods	Taksācijas periods	Saņemto preču un pakalpojumu vērtība no PVN deklarācijas pielikuma PVN1 II daļas vai PVN6 II daļas valūta	Piegādāto preču un sniegto pakalpojumu vērtība valūtā no ES valstu personu Pārskata par preču piegādēm un sniegtajiem pakalpojumiem ES teritorijā	Valūta	Starpība	
							Euro (aprēķināts aplieveni, ņemot vērā valūtas kursu uz gada beigām)	
1. ceturksnis	DE	EUR	1. ceturksnis		-1963,00	1963,00		1963,00
	DK	DKK	01. janvāris	1163,10	3919,00	-2755,90		-370,15
	DK	DKK	02. februāris	4142,16	6607,00	-2464,84		-331,06
	DK	DKK	03. marts	4657,13	523,00	4134,13		555,27
	SE	SEK	01. janvāris		6749,00	-6749,00		-718,51
	SE	SEK	02. februāris	8832,92	4505,00	4327,92		460,76
	SE	SEK	1. ceturksnis				Kopā:	1559,30
2. ceturksnis	DK	DKK	04. aprīlis	6093,66	3485,00	2608,66		350,38
	DK	DKK	05. maijs		6726,00	-6726,00		-903,39
	DK	DKK	06. jūnijs	10060,34	5043,00	5017,34		673,89
	SE	SEK	05. maijs		1958,00	-1958,00		-208,45
	SE	SEK	2. ceturksnis				Kopā:	-87,57
3. ceturksnis	DK	DKK	07. jūlijs	3964,35		3964,35		532,46
	DK	DKK	08. augusts	8048,90		8048,90		1081,07
	DK	DKK	09. septembris	2455,84		2455,84		329,85

SE	SEK	3. ceturksnis	Kopā:	1943,39
DK	DKK	10 oktobris	6151,92	826,28
DK	DKK	11 novembris	2660,12	357,29
DK	DKK	12 decembris	670,15	90,01
EE	EUR	10 oktobris	600,00	0,00
EE	EUR	11 novembris	25974,00	-25126,62
EE	EUR	12 decembris	7801,00	-7767,00
EE	EUR	4. ceturksnis		
SE	SEK	11 novembris	4538,04	483,13
			Kopā:	-31136,91
			Kopā:	-27721,79

Taksācijas periods	ES darījuma partnera NMR kods	Darījuma partnera nosaukums	Darījuma partnera numurs sinaksiski nepareizs	Valsts kods	Valstis kods	Sapemto preču un pakalpojumu vērtība no PVN deklarācijas pielikuma PVN I daļas vai PVN6 II daļas valūtā	Piegādāto preču un sniegto pakalpojumu vērtība no ES valstu personu Paršatu par preču piegādi un sniegtajiem pakalpojumiem ES teritorijā	Valūta	Euro (aprēķināts aptuveni, ņemot vērā valūtas kursu uz gada beigām)
I. ceturksnis									
1. ceturksnis	132070459			DE	EUR		-1963,00	1963,00	1963,00
01. janvāris	87219712	NIKOSAX, ASNIKOSAX, AS	-	DK	DKK	1163,10	3919,00	-2755,90	-370,15
02. februāris	87219712	NIKOSAX, ASNIKOSAX, AS	-	DK	DKK	4142,16	6607,00	-2464,84	-331,06
03. marts	15452986			DK	DKK		523,00	-523,00	-70,25
03. marts	87219712	NIKOSAX, ASNIKOSAX, AS	-	DK	DKK	4657,13	4657,00	0,13	0,02
01. janvāris	556085524801			SE	SEK		3334,00	-3334,00	-354,95
01. janvāris	556203760501			SE	SEK		1010,00	-1010,00	-107,53
01. janvāris	556374556001			SE	SEK		2405,00	-2405,00	-256,04
02. februāris	556054388501			SE	SEK		4505,00	-4505,00	-479,61
02. februāris	556881275301	PEAK LOGISTICS, ABPEAK LOGISTICS, AB	-	SE	SEK	8832,92		8832,92	940,37
1. ceturksnis	556203760501			SE	SEK				
1. ceturksnis	556881275301			SE	SEK		10151,00	-10151,00	-1080,70

SIA „ABC” pamatlīdzekļu nolietojums uz 31.12.2014.

Nolietojums pa gadu
Atlasīšis pēc : Datums: 31.12.2014

Kategorija	Karītes numurs	Ekspluat. sākums	Nosaukums	Nolietojamā vērtība	Atlikusi vērtība (gada sāk.)	Aprēķinātais nolietojums (gada)	Atlikusi vērtība
3. Datori, informācijas sistēmas, datorprogrammu produkti un datu uzkrāšanas iekārtas, sakaru līdzekļi, kopētāji un to aprīkojums							
	AS002	17.04.2012	Printeris SAMSUNG CLX-3185	176,08	2 286,06	1 060,03	1 226,03
	AS005	11.07.2012	Nokia 800 Lumia White	280,82	148,21	58,70	19,56
	AS006	18.07.2012	iPhone 4S Black 32GB	592,43	312,67	93,61	54,60
	AS008	30.08.2012	Port.dators LEONOVO E530	352,77	195,98	117,59	78,39
	AS014	14.03.2013	Dators DELL/Windows 7 PRO/monitoris DELL 22"	399,79	299,85	133,27	166,58
	AS020	09.07.2013	Planšetdators APPLE iPad Mini 16GB	270,45	232,89	90,15	142,74
	AS021	18.07.2013	Planšetdators TOSHIBA L865-10X 17	644,38	554,88	214,79	340,09
	AS022	20.12.2013	Viedtālrunis Samsung Galaxy NOTE 3 III 32GB, MicroSD Plus 32GB	463,32	463,32	154,44	308,88
				3 180,04	2 286,06	1 060,03	1 226,03
4. Visi pārējie pamatlīdzekļi							
	AS001	29.02.2012	Kravas segļu vilcējs DAF XF95, šas.Nr. XLRTG47XS0E661506	19 991,35	0,00	0,00	0,00
	AS003	23.04.2012	Augstspiediena mazgātājs K 3.500 RB	150,45	100,30	30,09	70,21
	AS004	25.06.2012	Kravas segļu vilcējs MAN 26.533, šas.Nr. WMAH23Z64W054442	7 214,81	5 050,37	721,48	4 328,89
	AS007	17.09.2012	Kravas segļu vilcējs DAF 95 XF 480, šas.Nr. XLRTS47XS0E712646	24 000,01	18 000,00	1 200,00	16 800,00
	AS009	13.12.2012	Kravas segļu vilcējs DAF XF95, šas.Nr. XLRTG47XS0E661506	19 834,70	15 867,76	1 983,47	13 884,29
	AS010	17.12.2012	Skapjs	378,65	302,92	75,73	227,19
	AS011	19.12.2012	Puspiekabe SCHMITZ SKO 24, šas.Nr. WSMS736000068772	3 499,99	2 799,99	700,00	2 099,99
	AS012	09.01.2013	Galds	161,10	131,56	32,22	99,34
	AS013	26.01.2013	Kravas segļu vilcējs DAF XF95, šas.Nr. XLRTS47XS0E727535	22 000,00	0,00	0,00	0,00
	AS015	18.03.2013	Kravas segļu vilcējs DAF 95 XF 480, šas.Nr. XLRTS47XS0E684386	16 500,01	14 025,01	1 650,00	12 375,01
	AS016	25.03.2013	Kravas segļu vilcējs DAF XF 105.510, šas.Nr. XLRTG47MS0E762933	23 689,88	20 136,40	2 368,99	17 767,41
				235 039,87	143 107,93	17 789,16	127 941,64

Nolietojums pa gadu

Tīdies Jumis 2015 Februāra izlaidums
Autoritātes © 1994-2015 Sabiedrība Tīdies

1. no 2

Kategorija	Kartītes numurs	Eksploat. sākums	Nosaukums	Nolietojamā vērtība	Atlikusi vērtība (gada sāk.)	Aprēķinātais nolietojums (gada)	Atlikusi vērtība
	AS017	25.03.2013	Kravas segļu vilcējs DAF XF 105.510, šas.Nr. XLRTS47MSOE791272	27 395.03	23 285.78	2 739.50	20 546.28
	AS018	25.03.2013	Kravas segļu vilcējs DAF XF 105.510, šas.Nr. XLRTS47MSOE790219	27 449.50	23 332.08	2 744.95	20 587.13
	AS019	03.05.2013	Kravas segļu vilcējs DAF 95.480, šas.Nr. XLRTS47XS0E727535	22 727.28	20 075.76	2 651.52	0.00
	AS023	13.01.2014	PHILIPS 46PFL3208H714461	452.07	0.00	82.88	369.19
	AS024	30.07.2014	Kravas segļu vilcējs DAF 95.480, šas.Nr. XLRTS47XS0E727535	18 595.04	0.00	775.00	17 820.04
	AS025	23.10.2014	A/m MERCEDES BENZ VITO 108, šas.Nr. VSAG3806413137570	1 000.00	0.00	33.33	966.67
Kopā				238 219.91	145 393.99	18 849.19	129 167.67

2. no 2

SIA „ABC” pamatlīdzekļu kartīte Nr. AS007

PAMATLĪDZEKĻA KARTĪTE Nr. AS007

Nosaukums..... Kravas segļu vītcejs DAF 95 XF 480, šas.Nr. XLRTS47XS0E712646
 Inventāra Nr.007
 Kategorija..... 4. Visi pārējie pamatlīdzekļi
 Nozare..... Razošana
 Materiāli atbildīgā persona.....
 Koeficients.....
 Izslēgšanas datums.....
 Izslēgšanas pamatojums.....
 Vērtība izslēgšanas dienā.....

NODOKĻIEM
 Kategorija 4,
 Noliet. % gadā 40
 % mēnesī 3,33

Piezīmes.....
 Iegādes datums..... 23.06.2012
 Iegādes vērtība..... 24000.01
 Iegādes pamatojums..... Iegāde
 Eksploatacijas sākums..... 17.09.2012
 Nenolietojamā vērtība..... 2 845.74 - Nebūtiska (noliet. neietekmē)
 Nolietojuma likmē..... 60 mēn.

Datums	Nolikums	Piezīmes	Summa	Izslēgšana		Pārvērtēšana	Nolietojamā vērtība	Finanšu noliet.	Uzkrātais finanšu noliet.	Atlikusi vērtība nolietvērt.	Balances vērtība	NODOKĻIEM	
				Atlikusi vērtība	Nolietojums							Noliet. nodokļiem	Uzkrātais noliet.
23.08.2012	Fin.nol.likme	Likme 60 mēn.	2845.74				24000.01	1200.01	1200.01	22800.00	22800.00		
31.12.2012	Nenolietojamā vērt.						24000.01	4800.00	6000.01	18000.00	18000.00		
31.12.2013	Nolietojums (fin.)	Noliet.(lineārā met.)											
	Nolietojums (fin.)	Noliet.(lineārā met.)											

Tildes Jumis 2014. gada 14. novembra izlaidums
 Autoritātes © 1994-2014 Sabiedrība Tilde

Pamatlīdzekļa kartīte

SIA „ABC” līzings maksājumu grafiks

LĪZINGA MAKSĀJUMU GRAFIKS Nr. 142665

LĪZINGA SAŅĒMĒJS

TRANSPORTLĪDZEKLIS

Kravas automašīna DAF 95.480

Transportlīdzekļa cena ar PVN (21%) 27 500.00 EUR

Avansa maksājums 8 500.25 EUR

Latvijas Republika

Maksājuma termiņš	Netmaksātā Transportlīdzekļa vērtība	Transportlīdzekļa izpirkuma maksājums	Procentu maksājums	Līguma atdizība	P.V.N.	Maksājums kopā
03.05.2013	27 500.00	8 500.25	0.00	227.27	47.73	8 775.25
30.06.2013	18 999.75	1 546.59	156.33	0.00	0.00	1 702.92
30.07.2013	17 453.16	1 553.17	74.28	0.00	0.00	1 627.45
30.08.2013	15 899.99	1 559.78	67.67	0.00	0.00	1 627.45
30.09.2013	14 340.21	1 566.42	61.03	0.00	0.00	1 627.45
30.10.2013	12 773.79	1 573.09	54.36	0.00	0.00	1 627.45
30.11.2013	11 200.70	1 579.78	47.67	0.00	0.00	1 627.45
30.12.2013	9 620.92	1 586.50	40.95	0.00	0.00	1 627.45
30.01.2014	8 034.42	1 593.26	34.19	0.00	0.00	1 627.45
28.02.2014	6 441.16	1 600.04	27.41	0.00	0.00	1 627.45
30.03.2014	4 841.12	1 606.85	20.60	0.00	0.00	1 627.45
30.04.2014	3 234.27	1 613.69	13.76	0.00	0.00	1 627.45
30.05.2014	1 620.58	1 620.58	6.87	0.00	0.00	1 627.45
		27 500.00	605.12	227.27	47.73	28 380.12

Grafiks sastādīts par pamatu ņemot šādu procentu likmi: 3 (Trīs) mēnešu Euribor likme plus pievienotā likme Četri un 90 procenti.

3 mēnešu Euribor likme fiksēta 01.05.2013 - 0.207%

Šis Grafiks ir spēkā līdz: 30.09.2013. Jauns Grafiks tiks nosūtīts Līzings līgumā noteiktā kārtībā.

Līzings kompānijas pārstāvja paraksts
Datums: 03.05.2013

Līzings saņēmēja paraksts

Datums: 03.05.2013

SIA „ABC” atgriezeniskā līzings darījumi

PAVADZĪME Nr.070/02.05.13

Datums 2013.gada 02.Maijs

Preču izsniedzējs **SIA**
 Nodokļu maksātāja kods **LV**
 Juridiskā adrese
 Kredītiestādes nosaukums **AS Swedbank**
 Norēķinu konta Nr.
 Kredītiestādes kods **HABALV22**

Preču saņēmējs **SIA Swedbank Līzings**
 Nodokļu maksātāja kods **LV 40003240524**
 Juridiskā adrese **Balasta dambis 1A, Rīga, LV-1048**
 Kredītiestādes nosaukums **AS Swedbank**
 Norēķinu konta Nr. **LV89HABA0001403033200**
 Kredītiestādes kods **HABALV22**

Reģ. Nr. 270
 IEGRĀMATOTS

Saimnieciskā darījuma
 apraksts **pārdošana**

Pakalpojuma sniegšanas
 datums **2013.gada 02.Maijs**

D	2310	K	6520
D	2319	K	5221

Preču nosaukums	Speciālas atzīmes					
	Mērv.	Daudz.	Cena EUR	Cena LVL	Summa EUR	Summa LVL
lietota a/m DAF XF95.480 2006.gada	gab.	1	22 727,27	15 972,82	22 727,27	15 972,82
šas.nr. XLRTS47XS0E727535						
Kopā izsniegts		1	22 727,27	15 972,82	22 727,27	15 972,82

Dabas resursu un akcīzes nodoklis: -

Piešķirtās atlaides: -

Pievienotās vērtības nodoklis: 21%

Pavisam apmaksai: (ar cipariem)

(ar vārdiem) Devīnpadsmit tūkstoši trīs simti divdesmit septiņi lati un 11 santīmi

4 772,73 3 354,29
 27 500,00 19 327,11

Izsniedzā:

Vārds, uzvārds

Datums

Paraksts

2013.gada 02.Maijs

Pieņēma:

Vārds, uzvārds

Datums

Paraksts

2013.gada 02.Maijs

Banko
 AS

Maksātājs:

**Rīga
LV-10**

Juridiskā adrese

**Rīga
LV-10**

Reģistrācijas Nr.
PVN maksātāja kods

**40
LV**

Līguma Nr. **142665**
Maksājumu uzziņas Nr. **724261921**
RĒĶINS Nr. **8633747169**
Izrakstīšanas datums: **03.05.2013**

Swedbank Lizings SIA
Balasta dambis 1a
LV-1048 Rīga,
Telefons: +371 67444445
Fakss: +371 67446934
E-mail: lizings@swedbank.lv
Rēģ. nr.: 40003240524
PVN maks. kods: LV40003240524
Konts: LV89HABA0001403033200 Swedbank
SWIFT: HABALV22
Žiro Nr.: 22017

Piegādes datums: 03.05.2013

N.p.k.	Nosaukums	Mērv.	Daudz.	Cena (LVL)	Kopsumma (EUR)	Kopsumma (LVL)	PVN (%)
1	Pirmā iemaksa	gab.	1	5974.0097	8500.25	5974.01	(-)
2	Līguma atlīdzība	gab.	1	159.7263	227.27	159.73	(21)
Darījuma kopsumma bez nodokļa					8727.52	6133.74	
Ar PVN 21% apliekamā summa					227.27	159.73	
Pievienotās vērtības nodoklis 21%					47.73	33.54	
Summa, no kuras PVN samaksāts noslēdzot līgumu					8500.25	5974.01	
Rēķina kopsumma					8775.25	6167.28	

ŠIS RĒĶINU NEAPMAKSĀT, AR TO AIZSTĀJAMS RĒĶINS PIEDĀVAJUMS.
Ļatu summa ir aprēķināta ieģrāmatošanai pēc LB kursa 0.702804.

Šis rēķins sagatavots elektroniski un ir derīgs bez paraksta un zīmoga.

Reģ. Nr. 300
IEGRĀMATOTS

D	8220	K	5310
D	5221	K	5310

RL_20130507#R(032-1079#_090_pirmL_1: /2(2)

AKTS PAR SAVSTARPĒJIEM NORĒĶINIEM (IESKAITU)
Nr. 142665

Rīgā, 03.05.2013

Šo aktu sastādīja un paraksta:

Nosaukums: SIA "Swedbank Līzings"
Reģistrācijas numurs: 40003240524
Adrese: Balasta dambis 1a, Rīga
Pārstāvis:
Banka un konta numurs: A/S Swedbank LV89HABA0001403033200
turpmāk tekstā - "Līzings kompānija",

Nosaukums: SIA
Reģistrācijas numurs:
Adrese:
Pārstāvis:
Banka un konta numurs: A/S Swedbank
turpmāk tekstā - "Pārdevējs",

parakstot šo aktu, vienojas veikt savstarpējos norēķinus par sekojošo:

Līzings kompānijas parāds Pārdevējam, saskaņā ar piestādīto pavadzīmi līgumam Nr. 142665 ir:

Pavadzīme/rēķins Nr.	Summa bez PVN	PVN 21%	Summa kopā	Valūta
070/02.05.13	22727,27	4772,73	27500,00	EUR

Kopējā summa 27500EUR (tai skaitā PVN 21% 4772,73EUR).

Pārdevēja parāds Līzings kompānijai, saskaņā ar piestādīto Pirmās iemaksas rēķinu līgumam nr.142665 ir:

Pirmās iemaksas rēķins līgumam Nr.	Avansa maksājums (summa, no kuras PVN samaksāts noslēdzot līgumu)	Līguma atlīdzība (ar PVN 21% apliekamā summa)	PVN 21%	Summa kopā	Valūta
142665	8500,25	227,27	47,73	8775,25	EUR

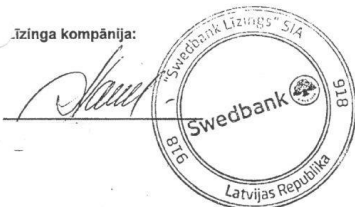
Kopējā summa 8775,25EUR.

Savstarpēji vienojoties parādi un avansa summas tiek savstarpēji dzēstas par: 8500,25EUR.

Saskaņā ar šo vienošanos Līzings kompānijas parāds Pārdevējam ir: 18999,75EUR (tai skaitā PVN).

Pārdevēja parāds Līzings kompānijai par piestādīto pirmās iemaksas rēķinu Nr. līgumam Nr.142665 ir: 275EUR.

Līzings kompānija:

Pārdevējs:

PAVADZĪME NR. SLL 10499

2013. gada 03.maijs

Preču nosūtītājs: "Swedbank Līzings" SLA PVN maks. reģ. Nr.: LV40003240524
 Adrese: Balasta dambis 1a, Rīga, LV-1048
 Norēķinu rekvizīti: "Swedbank" AS Konts: LV89HABA0001403033200
 Preču nosūtīšanas vietas adrese: Balasta dambis 1a, Rīga, LV-1048

Preču saņēmējs: PVN maks. Nr.: LV40

Adrese:
 Norēķinu rekvizīti: SWEDBANK AS Konts: LV
 Preču saņemšanas vietas adrese:

Samaksas veids: **Apmaksa saskaņā ar grafiku** Pārvadātājs: **Prece - transportlīdzeklis, netiek transportēta.**

Līguma nr.: **142665** Saimnieciskā darījuma apraksts: **Preču piegāde**

Npk.	Preču nosaukums	Vienība	Skaitis	Cena (LVL)	Summa (LVL)
1	Kravas automašīna DAF 95.480, Šasijas Nr.: XLRTS47XS0E727535	gab	1	15 972.82	15 972.82
Kopā izsniegts					15 972.82
Pievienotās vērtības nodoklis				21%	3 354.29
Pavisam:				27 500.00 EUR (0.702804)	19 327.11 (ar cipariem)

(ar vārdiem) Devīnpadsmit tūkstoši trīs simti divdesmit septiņi Lati un 11 santimi

Izsniedza: _____ Pieņēma: _____
 Datums: 2013. gada 03.maijs Datums: 03.05.2013 g.
 Paraksts: _____ Paraksts: _____

z.v.

Reģ. Nr. 299
 IEGRĀMATOTS

D	<u>1220</u>	K	<u>5180</u>
D	<u>5721</u>	K	<u>5180</u>

PIENĒMŠANAS - NODOŠANAS AKTS Nr. 142665

Rīgā

Swedbank Līzings SIA, vienotais reģistrācijas numurs: 40003240524, juridiskā adrese: Balasta dambis 1a, Rīga, LV-1048, turpmāk tekstā - Swedbank Līzings, ko pārstāv "Swedbank" AS, kurš(a) rīkojas uz pilnvaras pamata;

SIA, vienotais reģistrācijas numurs: 40, juridiskā adrese: bulvāris 28-78. Rīga, LV-1067, turpmāk tekstā - Līzings saņēmējs, ko pārstāv, personas kods: , kurš(a) rīkojas uz pamata,

SIA vienotais reģistrācijas numurs: 40, juridiskā adrese: Rīga, turpmāk tekstā - Pārdevējs, ko pārstāv, personas kods: , kurš(a) rīkojas uz pamata,

ņemot vērā, ka starp Swedbank Līzingu un Līzings saņēmēju ir noslēgts Līzings līgums Nr. 142665, turpmāk tekstā - Līgums, Līzings kompānija, Līzings saņēmējs un Pārdevējs ir parakstījuši šo Pieņemšanas nodošanas aktu attiecībā uz Transportlīdzekli -

Kravas automašīna DAF 95.480, Šasijas Nr.: XLRTS47XS0E727535, Saskaņā ar rēķinu Nr.: 070/02.05.13, Pirmās reģistrācijas gads: 2006

Transportlīdzekļa cena: 22 727.27 EUR + PVN: 4 772.73 EUR = 27 500.00 EUR

un vienojušies par sekojošo:

- Swedbank Līzings ar šo pilnvaro Līzings saņēmēju pieņemt Transportlīdzekli no Pārdevēja, veikt visas nepieciešamās darbības sakarā ar Transportlīdzekļa reģistrēšanu uz Swedbank Līzings vārda un apdrošināšanu, kā arī nodod tiesības turēt un lietot Transportlīdzekli saskaņā ar Līguma noteikumiem.
- Ar šī Pieņemšanas - nodošanas akta parakstīšanas brīdi īpašuma tiesības uz Transportlīdzekli iegūst Swedbank Līzings.
- Līzings saņēmējs ir pārbaudījis Transportlīdzekli un apliecina, ka Transportlīdzeklis ir labā tehniskā stāvoklī, bez redzamiem defektiem un atbilst Līzings saņēmēja prasībām.
- Līzings saņēmējs apliecina, ka ir pieņēmis Transportlīdzekli savā turējumā un lietošanā un apzinās, ka no šī Pieņemšanas - nodošanas akta parakstīšanas brīža uzņemas visus riskus par Transportlīdzekļa bojājumiem, bojāeju, zādzību un nolaupišanu.

Līzings saņēmējs
(pārstāvis)

Pārdevējs
(pārstāvis)

Maksātājs:

Rīga
LV-10

Swedbank Līzings SIA
Balasta dambis 1a
LV-1048 Rīga,
Telefons: +371 67444445
Fakss: +371 67446934
E-mail: lizings@swedbank.lv
Reģ. nr.: 40003240524
PVN maks. kods: LV40003240524
Konts: LV89HABA0001403033200 Swedbank
SWIFT: HABALV22
Žiro Nr.: 22017

Juridiskā adrese

Rīga
LV-10

Reģistrācijas Nr. 40
PVN maksātāja kods LV40

Līguma Nr. 142665
Maksājumu uzziņas Nr. 724261921
RĒĶINS Nr. 8636028704
Izrakstīšanas datums: 17.06.2013
Apmaksas datums: 30.06.2013

Pakalpojuma sniegšanas periods: 04.05.2013 - 30.06.2013 Reģ. nr. JE504

N.p.k.	Nosaukums	Mērv.	Daudz.	Cena (LVL)	Kopsumma (EUR)	Kopsumma (LVL)	PVN (%)
1	Īpašuma izpirkuma maksājums	gab.	1	1086.9496	1546.59	1086.95	(-)
2	Procenti	gab.	1	109.8693	156.33	109.87	(-)
3	Apdrošināšanas izdevumu atlīdzināšana saskaņā ar polisi Nr. AA12060613, periods: 03.05.2013 - 30.06.2013.	gab.	1	98.33	139.91	98.33	(-)
Darījuma kopsumma bez nodokļa					1842.83	1295.15	
Ar PVN neapliekamā summa					156.33	109.87	
Summa, kas nav PVN objekts					139.91	98.33	
Summa, no kuras PVN samaksāts noslēdzot līgumu					1546.59	1086.95	
Rēķina kopsumma					1842.83	1295.15	

Ar "Swedbank Līzings" SIA noslēgtajā līgumā norādītajā kārtībā šī rēķina apmaksu par summu 1 842.83 EUR veiks "Swedbank" AS, ja kontā būs nodrošināts rēķina apmaksai nepieciešamais naudas līdzekļu apmērs.

Latu summa ir aprēķināta iegrāmatošanai pēc LB kursa 0.702804.

Ja apmaksā tiks veikta latos, saņemtā summa tiks konvertēta rēķinā norādītajā valūtā saskaņā ar Līguma noteikumiem. Valūtas kursa starpības jāsedz maksātājam.

Šis rēķins sagatavots elektroniski un ir derīgs bez paraksta un zīmoga.

Reģ. Nr. 375
IEGRĀMATOTS

D 5160 K 5310
D 8210 K 5310

D 2340 K 5310
D _____ K _____

VEICOT MAKSĀJUMU UZRĀDĪT
MAKSĀJUMU UZZIŅAS NR.
ПРОИЗВОДЯ ПЛАТЭЖ УКАЗАТЬ
СПРАВОЧНЫЙ НОМЕР ПЛАТЕЖА

nl_20130616Hfied32-1107#_113_ebill_nmc_and_1_7(1)

SIA „ABC” degvielas iegādes dokumenti

UNION TANK Eckstein GmbH & Co. KG
Heinrich-Eckstein-Str. 1
63801 Kleinostheim

TIMEX S.A. Filialas
Konstitūcijas pr. 7 09308 Vilnius

490 17 01

SIA. Rīga

10 Rīga
LATVIA

Kopsavilkuma lapa (Nav derīgs attiecībā uz PVN)

par piegādēm un pakalpojumiem līdz 31.07.2014

Maksājumu iesniegt, norādot šo:

AP Nr.	Apetrādes Nr.	Apstrādes datums
490 17 01	35960230	31.07.2014

Piegādes valsts	Rēķina numurs	Kopsumma, ietverot PVN valsts valūtā	Nosacījumi ietverot PVN EUR	Kopsumma izp. PVN EUR	PVN EUR	Kopsumma ietverot PVN EUR
DEU Vācija	7459270	EUR 250,00		250,00	0,00	250,00
LVA Latvija	6077	EUR 1.394,89		1.152,81	242,08	1.394,89
NOR Norvēģija	19074	NOK 4.909,50	-47,90	482,30	120,59	602,89
SWE Zviedrija	154161	SEK 87.477,60	-568,19	7.829,16	1.957,29	9.786,45
Starpsumma			-616,09	9.714,27	2.319,96	12.034,23
apgrozījuma nodokļa priekšapmaksā NIKOSAX A/S						2.800,65
Rēķina kopsumma						9.233,58

Saskaņā ar vienošanos par maksājumu noteikumiem ir izveidots šāds apmaksas plāns:

Citi preču veidi ▶ Lūdzu pārskaitiet līdz 15.08.2014 9.233,58 EUR

Pārskaitījumu veiciet, vadoties pēc šādiem bankas rekvizītiem:
AB SEB Vīlniauskas bankas, Gedimino pr. 12, 01103 Vīlnius, SWIFT CBVILT2X, IBAN a/s LT66 7044 0600 0546 7964

Piezīme par norēķiniem:

Mūsu rēķina apmaksas kavējuma gadījumā piešķirtā atlaide nākotnē vairs nebūs spēkā.

Saskaņā ar AGB (VDN) 9. punktu nākamajā lappusē kopējā rēķina summa uzskatāma par apstiprinātu, ja 2 mēnešu laikā no norēķinu dienas UTA nav iesniegta rakstiskas sūdzības ar pilnīgu pamatojumu.

Reģ. Nr. 444
IEGRĀMATOTS

D	7111	K	5311
D	7112	K	5311

Adrese
TIMEX S.A. Filialas, Konstitūcijas pr. 7, 09308 Vīlnius
tālr.: 0037052399062, fakss: 0037052399063, e-pasts: www.uta.lt

Lapa: 1

TIMEX S.A. Filialas
Konstitūcijas pr. 7
09308 Vilnius

SIA, Rīga

Vienas vienības pārbaude

Par piegādēm un pakalpojumiem līdz 31.07.2014

AP Nr. 490 17 01
Apsrādes Nr. 35060230
Apsrādes datums 31.07.2014
Lapa 1 / 2

datums	Izstrādājums - Piegādes vieta	Aut. kods	s.l.d.	Dokumenta Nr.	km	Sāvoklis	Daudzums	P.VN %	Veids	Brūns cēns par vienību	Summas piegādes vai pakalpojumiem		
											Kopā neto	Kopā bruto	Kopā tulo

Kartes tips: Pina servisa karte														
Transpordīzēģļa ID GV 584														
21.07.2014	super, bez svina - NESTE, Rīga	5111022	LVA	0022887	0	50,03 LTR	21,00	VO	EUR	1,2790	52,88	1,15	65,38	65,38
22.07.2014	Dzīvais - NESTE, Rīga	5111022	LVA	0023002	0	55,01 LTR	21,00	VO	EUR	1,2491	68,14	1,49	84,25	84,25
											kopā	123,66	123,66	149,93

Kartes tips: Pina servisa karte														
Transpordīzēģļa ID HR 913														
17.07.2014	Dzīvais - NESTE, Kēkava	5111035	LVA	0019605	0	50,01 LTR	21,00	VO	EUR	1,2789	52,78	1,15	65,26	65,26
19.07.2014	Dzīvais - NESTE, Venīspils	5111033	LVA	0014671	0	35,10 LTR	21,00	VO	EUR	1,2869	37,33	0,81	38,14	38,14
20.07.2014	Dzīvais - STATOIL, Aūdvald	1124105	NOR	CO0625	0	29,91 LTR	25,00	VO	NOK	14,1750	282,46	3,53	330,11	324,43
24.07.2014	Dzīvais - STATOIL, Brekslaid	1124310	NOR	CO0111	0	97,48 LTR	25,00	VO	NOK	14,3450	1.116,68	13,98	1.326,10	1.326,10
30.07.2014	Dzīvais - NESTE, Jēkabpils	5111038	LVA	0010639	0	120,70 LTR	21,00	VO	EUR	1,2670	126,39	2,79	135,26	135,26
											kopā	384,11	384,11	471,29

Kartes tips: Pina servisa karte														
Transpordīzēģļa ID HT 2455														
31.07.2014	Dzīvais - NESTE, Liepāja	5111047	LVA	0026068	0	257,29 LTR	21,00	VO	EUR	1,2670	295,41	5,67	333,09	333,09
											kopā	275,28	275,28	333,09

Kartes tips: Pina servisa karte														
Transpordīzēģļa ID HT 859														
16.07.2014	Dzīvais - PREEM, Hingse Backa	1235539	SWE	0161351	123456	20,14 LTR	25,00	VO	SEK	14,4896	233,46	2,92	276,34	30,31
16.07.2014	Iģorinda naftas gāze - PREEM, Maistra Fiolunda	1235099	SWE	0161952	123456	3,34 LTR	25,00	VO	SEK	9,8293	26,26	0,82	33,86	3,78
17.07.2014	Dzīvais - PREEM, Jönköping	1235526	SWE	0171938	123456	370,64 LTR	25,00	VO	SEK	14,4900	4.296,46	55,70	5.085,60	586,94
18.07.2014	Erovrīpale - Internet	90400	DEU	000073164678	0	1,00 PCE	0,00	OS	EUR	125,0000	125,00		125,00	125,00
20.07.2014	Dzīvais - PREEM, Östersög	1235029	SWE	0201511	123456	300,02 LTR	25,00	VO	SEK	14,4900	3.477,82	45,47	4.086,60	467,18
24.07.2014	Dzīvais - PREEM, Jönköping	1235526	SWE	0240715	123456	398,54 LTR	25,00	VO	SEK	14,4900	4.619,87	57,75	5.469,42	611,78
28.07.2014	Dzīvais - PREEM, Markaryd	1235145	SWE	0281102	123456	400,01 LTR	25,00	VO	SEK	14,5900	4.665,91	58,36	5.529,06	618,65
30.07.2014	Dzīvais - PREEM, Jönköping	1235526	SWE	0301607	123456	270,38 LTR	25,00	VO	SEK	14,5900	3.155,87	39,45	3.737,29	418,12
31.07.2014	Dzīvais - PREEM, Markaryd	1235145	SWE	0312130	123456	194,94 LTR	25,00	VO	SEK	14,6900	2.290,53	28,64	2.714,27	303,95
											kopā	2.535,34	2.535,34	3.137,91

Kartes tips: Pina servisa karte														
Transpordīzēģļa ID JB 7630														
18.07.2014	Dzīvais - NESTE, Rīga	5111002	LVA	0031135	0	490,11 LTR	21,00	VO	EUR	1,2870	521,30	11,36	644,51	644,51
22.07.2014	Dzīvais - PREEM, Dociakla	1235024	SWE	0220923	868300	450,02 LTR	25,00	VO	SEK	14,4900	5.216,62	65,21	6.174,77	690,81
24.07.2014	Dzīvais - PREEM, Sveig	1235020	SWE	0241207	868300	602,30 LTR	25,00	VO	SEK	14,4900	6.881,86	87,27	7.926,95	981,92
28.07.2014	Dzīvais - PREEM, Gnieborg	1235553	SWE	0280815	868300	295,00 LTR	25,00	VO	SEK	14,5900	3.443,24	43,04	4.046,10	452,88
30.07.2014	Dzīvais - PREEM, Gnieborg	1235553	SWE	0301217	868300	294,00 LTR	25,00	VO	SEK	14,5900	3.431,57	42,90	4.034,38	451,34
											kopā	2.594,16	2.594,16	3.221,35

Kartes tips: Pina servisa karte														
Transpordīzēģļa ID JE 504														
17.07.2014	Dzīvais - PREEM, Jönköping	1235526	SWE	0171937	500000	250,01 LTR	25,00	VO	SEK	14,4900	2.899,11	36,22	3.430,41	383,78
											kopā	-190,01	307,02	383,78

Saņēmumi: s.l.d = veids, kurā jāveic nodokļa iemaksa; s.l.d = Iztīrējuma nodokļa iemaksa veids saskaņā ar 2010. gada P.VN dokumentu paketi attiecībā uz pakalpojumiem. - P.VN veids: VO - Pina nodokļa iem. RE - Samazināta nodokļa iem. OS - Out of scope (Izņemta no jomas); RC - Reverse Charge; SP = nodokļa iem. atkārtā no reģiona. - Daudzuma vienības: LTR = litrs; PCE = gabals

Adrese: TIMEX S.A. Filialas, Konstitūcijas pr. 7, 09308 Vilnius, Ibil.: 0037052399062, fakss: 0037052399063, e-pasts: www.uta.lt

UNION TANK Eckstein GmbH & Co. KG
Heinrich-Eckstein-Str. 1
63801 Kleinostheim

Regning

For leveringer og tjenester til 31.07.2014

Rēķins

Par piegādēm un pakalpojumiem līdz 31.07.2014

SIA, Rīga

Norge / Norvēģija

Pos. Nr.	Produkt - Leveringssted / Izstrādājums - Piegādes vieta	Blāg nr. / Dokumenta Nr.	Blāg nr. / Dokumenta Nr.	Dato / datums	Mengde / Daudzums	Detalpris / Atsevišķa cena	Nettobelop / Summa neto	MVA	Brutobelop / Summa bruto
0001	Diesel / Dizelis			31.07.2014	LTR	NOK	NOK	%	NOK
					372,41	10,5464	3,927,59	25,00	981,91
Totalsum / Kopsumma							3.927,59		4.909,50
							EUR		602,89
US-Statistik / PVN statistika							3.927,59	25,00	981,91
							NOK		4.909,50

Skatenummer / PVN numurs

UNION TANK Eckstein GmbH & Co. KG; Rīga; LV; VA; NO960725812MVA

Fiskalrepresentant / Finansu pārst.

UNION TANK Eckstein GmbH & Co. KG; DEInternational AS, Org.nr. NO992697946MVA, P.O.B. 603, Skøyen, 0214 Oslo, Norwegen

Merknader for skatteformål

Se ark med totalsummer for betalingssum. Regning i ord: fire ni null ni 50/100 NOK. Transaksjonsdetaljer, se "NOR" i enkeltpostdokumentasjonen (s.l.d.-spalte), eller elektroniske avregningsdata, som er en del av fakturaen. Hvis du har et skatenummer i Norge, ber vi deg om å sende en kopi av tildelingsdokumentet som faks til: 0049/(0)6027-50977233.

Kommentārī saistībā ar PVN

Maksājuma summa skatīt Kopsavilkuma lapu. rēķina summa vārdiem: četri deviņi nulle deviņi 50/100 NOK. Detalizētu informāciju par transakciju skatīt "NOR" vienas vienības pārbaudē (s.l.d. ailē) vai elektroniskajos norēķinu datos, kuri ir rēķina sastāvdaļa. Ja Jums ir Norvēģija nodokļu numurs, lūdzu, atstīti dokumenta kopiju, kas apliecina numura piešķiršanu, pa faksu: 0049/(0)6027-50977233.

UNION TANK Eckstein GmbH & Co. KG
Heinrich-Eckstein-Str. 1
63801 Kleinostheim

Faktura

För leverans och tjänster t.o.m. 31.07.2014

SIA, Riga

Rēķins

Par piegādēm un pakalpojumiem līdz 31.07.2014

Sverige / Zviedrija

10	Rīga	AP-nummer / AP Nr. 490 17 01	Faktura Nr. / Rēķina numurs 154161	Fakturadatum / Rēķina datums 31.07.2014					
Pos. Nr.	Produkt - Leveransort / Instruktūrtjums - Piegādes vieta	Verifikationsnr / Dokumenta Nr.	Registrerings-kortnr / Transporthetkøllis -Kartens Nr.	Datum / datums	Mängd / Daudzums	Pris per styck / Atsevišķa cena / Summa neto / SEK	Moms %	Typ	Belopp brutto / Summa brutto / SEK
0001	Dieseli / Dizelis	--	--	31.07.2014	LTR, 6.284,52	11,1260	25,00	VO	17.480,36
0002	biļģas, LPG / šķidrā naftas gāze	--	--	31.07.2014	LTR, 7,49	8,1081	25,00	VO	15,19
Summa totalt / Kopsumma						SEK 69.982,05			17.495,55
Summa totalt / Kopsumma						EUR 7.629,16			1.957,29
						Momsstatistik / PVN statistika			17.495,55
						SEK			87.477,60

Skaitļnummers / PVN numurs
, Rīga: LV40 (LVA)
UNION TANK Eckstein GmbH & Co. KG: 502044-8840 | SE502044884001

Anmärkning för skatteändamål
Totalbelopp / betalningsvilkor se sidan för totalbeloppblad. Fakturabelopp med bokstäver: åtta sju fyra sju sju 60/100 SEK
Transaktionsdetaljer, se "SWE" i intryget för enskild post (sid-kolumn) resp. elektroniska avräkningsdata, som är en del av fakturan.
Om Du har ett momsnummer i Sverige ber vi Dig skicka en kopia av registreringsbeviset via fax till 0049(0)6027-50977233.

Komentāri saistībā ar PVN
Maksājuma summa skatīt Kopsavilkuma lapu. rēķina summa vārdiem: astoņi septiņi četri septiņi 60/100 SEK
Detalizētu informāciju par transakciju skatīt "SWE" vienas vienības pārbaude (slid-kolumn) vai elektroniskajos norēķinu datos, kuri ir rēķina sastāvdaļa.
Ja Jums ir Zviedrija nodokļu numurs, lūdzu, aizsūtīt dokumenta kopiju, kas apliecina numura piešķiršanu, pa faksu: 0049(0)6027-50977233.

Remissp: VO = Full betaling; RE = Reducerat skattesk; OS = Out of scope; RC = Reverse Charge; SP = Skattesk specifikt for regionen. - Mängdenheter: LTR = liter; PCE = antal
Bilag: VO = Påra nodokļa numurs; RE = Samazināta nodokļa summa; OS = Out of scope (pārs darības jomas); RC = Reverse Charge; SP = nodokļa likma atkarībā no reģiona - Daudzuma vienības; LTR = litrs; PCE = gabals.
Summa 35960230

UNION TANK Eckstein GmbH & Co. KG
Heinrich-Eckstein-Str. 1
63801 Kleinostheim

Rēķins

Par piegādēm un pakalpojumiem līdz 31.07.2014

Rīga

Latvija

10 Rīga		Rēķina numurs 6077		Rēķina datums 31.07.2014							
AP Nr. 490 17 01		Rēķina numurs 6077		Rēķina datums 31.07.2014							
Poz. Nr.	Isirādājams - Piegādes vieta	Dokumenta Nr.	Transportlīdzekļa -Karts Nr.	datums	Daudzums	Atsevišķa cena EUR	Summa neto EUR	%	PVN	Summa bruto EUR	
0001	supec. bez sviņa - NESTE Rīga	0022687	GV 584	0001 21.07.2014	LTR	50,03	54,03	21,00	VO	11,35	65,38
0002	Dzaisis - NESTE Rīga	0023052	GV 584	0001 22.07.2014	LTR	66,01	69,63	21,00	VO	14,82	84,45
0003	Dzaisis - NESTE, Kakava	0019805	HR 913	0006 17.07.2014	LTR	50,01	53,93	21,00	VO	11,32	65,25
0004	Dzaisis - NESTE, Ventspils	0014671	HR 913	0006 19.07.2014	LTR	35,10	38,14	21,00	VO	8,01	46,15
0005	Dzaisis - NESTE, Jekabpils	0010828	HR 913	0006 30.07.2014	LTR	130,70	129,14	21,00	VO	27,12	156,26
0006	Dzaisis - NESTE, Līvāni	0026089	HT 2455	0007 31.07.2014	LTR	257,28	275,28	21,00	VO	57,81	333,09
0007	Dzaisis - NESTE, Rīga	0031135	JB 7630	0002 16.07.2014	LTR	490,11	532,66	21,00	VO	111,65	644,31
Kopsammas						EUR	1.152,81			242,08	1.394,89

PVN statistika
EUR 1.152,81 21,00 VO 242,08 1.394,89

PVN numurs

Rīga: LV/

UNION TANK Eckstein GmbH & Co. KG: LV90002273940

Komerču reģistrācija ar PVN

Maksājuma summa skatīt Kopsavilkuma lapu. Rēķina summa vārdiem: viens iris deviņi četri 89/100 EUR

Detalizētu informāciju par transakciju skatīt "LVA" vienas vienības pārbaudē (S.L.d alle) vai elektroniskajos norēķinu datos, kuri ir rēķina sastāvdaļa.

PVN valsts VO: Pils valsts Nr. RE: Samaksa valsts Nr. OS: Cof of mpa (paus dēstas jensā) RC: Resono Charge SP: nodēstā lona dārdā no mājona - Daudzuma vērtības LTR = ltra, PCE = pāstā.

numurs 3095029

Lapa: 1

, Rīga

10 Rīga

kredīts no apgrozījuma nodokļa priekšapmaksas
- Honorāru rēķins

AP Nr. 490 17 01	Ārējie informācijas dienesti 2280901701	Apstrādes Nr. 35960230	Apstrādes datums 31.07.2014
---------------------	--	---------------------------	--------------------------------

Piegādes valsts rēķina sastādītājs	Rēķina numurs/ atmaksas periods	apreķinātais apgrozījuma nodoklis valsts valūtā	Iepriekš apmaksāts apgrozījuma nodoklis EUR	honorāra likme %	honorāra summa neto EUR	Kredīta avizo EUR
NOR - Norvēģija						
UTA	18921	NOK 2.310,03	277,09	10,00	RC -27,71	249,38
Kopā		NOK 2.310,03	277,09		-27,71	249,38
SWE - Zviedrija						
UTA	153658	SEK 25.589,44	2.795,91	8,75	RC -244,64	2.551,27
Kopā		SEK 25.589,44	2.795,91		-244,64	2.551,27
kopējā kredīta summa / -honorāra summa			3.073,00		-272,35	2.800,65

Komentāri saistībā ar PVN

Honorāra summā 272,35 EUR apmērā nav ietverts PVN.

RC = Reverse Charge: šis dokuments uzliek par pienākumu samaksāt nodokli, piemērojot PVN apgriezto maksāšanas kārtību (reverse charge) attiecībā uz NIKOSAX A/S, Lejrvejen 8, 6330 Padborg rēķinu. Sniegtie pakalpojumi ir apliekami ar nodokli saņēmēja atrašanās vietā, pārnesot nodokļa parādu uz pakalpojuma saņēmēju saskaņā ar 2010. g. PVN priekšlikumu kopumu (VAT Package 2010).

PVN numurs

, Rīga: LV40

NIKOSAX A/S: DNORZ19712

Reģ. Nr. 415
IEGRĀMATOTS

D	7640	K	8190
D	5720	K	5720

Adrese

NIKOSAX A/S, Lejrvejen 8, 6330 Padborg, Dānija
tālrunis: +45-74673690, fakss: +45-74675190, e-pasts: nikosax@nikosax.dk, Internets: www.nikosax.dk

Lapa: 1

Apstrādes numurs 35960230

SIA „ABC” PVN atmaksas pieteikuma apliecinājums un lēmums

VID EDS - Elektroniskās deklarēšanas sistēma

Page 1 of 1

PVN atmaksas pieteikuma saņemšanas apliecinājums

PVN atmaksas pieteikums, par kuru izsniegts saņemšanas apliecinājums

Numurs:	LV00027654
Versija:	2014-07-10T09:52:05

Pieteikuma saņemšanas apliecinājums

PVN atmaksāšanas valsts:	SE
Pieteikuma saņemšanas datums:	24.07.2014

<https://eds.vid.gov.lv/print/html/32589647>

19.11.2014

Lēmums par PVN atmaksu**PVN atmaksas pieteikums, par kuru pieņemts lēmums**

Numurs:	LV00027654
Versija:	2014-08-26T12:27:33

Pieņemtais lēmums

PVN atmaksāšanas valsts:	SE
Lēmuma pieņemšanas datums:	26.08.2014
Lēmuma versija:	2014-07-10T09:52:05
Lēmums:	Atmaksāt

Atmaksājamās summas aprēķins

Pieprasītā summa:	SEK	189606,86
Akceptētā summa:	SEK	189606,86
Summa atmaksai:	SEK	189606,00

Maksājuma informācija

Maksājuma veids:	Maksājums
Bankas konta īpašnieks:	Nikosax a/s
IBAN:	SE8295000099602608433781
BIC:	NDEASESS
Maksājuma uzdevuma atsauce:	LV00027654

11. pielikums

SIA „ABC” darbinieku atalgojuma un darba brauciena naudas aprēķina rezultāti

par periodu 08.2013. – 12.2013, EUR

Gunārs K.					
Gads, mēnesis	Bruto alga, EUR	Nostrādātas darba dienas	Nostrādātas kalendāras dienas	Darba brauciena nauda pēc kalendārām dienām	Pārskaitīta darba brauciena nauda
08.2013	582,08	20	27	1242,00	668,75
09.2013	640,29	21	30	1380,00	1017,35
10.2013	0,00	0	0	0,00	355,72
11.2013	0,00	0	0	0,00	0,00
Kopā:	1222,37	41	57	2622,00	2041,82

Uldis K.					
Gads, mēnesis	Bruto alga, EUR	Nostrādātas darba dienas	Nostrādātas kalendāras dienas	Darba brauciena nauda pēc kalendārām dienām	Pārskaitīta darba brauciena nauda
08.2013	378,36	13	19	874,00	924,87
09.2013	335,39	11	15	690,00	618,95
10.2013	640,29	23	31	1426,00	1316,16
11.2013	640,29	20	30	1380,00	142,29
12.2013	0,00	0	0	0,00	0,00
Kopā:	1994,33	67	95	4370,00	3002,27

Dmitrijs S.					
Gads, mēnesis	Bruto alga, EUR	Nostrādātas darba dienas	Nostrādātas kalendāras dienas	Darba brauciena nauda pēc kalendārām dienām	Pārskaitīta darba brauciena nauda
08.2013	232,84	8	12	552,00	711,44
09.2013	182,94	6	8	368,00	725,66
10.2013	640,29	23	31	1426,00	0,00
11.2013	416,19	13	20	920,00	1522,47
12.2013	0,00	0	0	0,00	0,00
Kopā:	1472,26	50	71	3266,00	2959,57

SIA „ABC” izmaksu grupēšana 2013. gadā

Konta numurs	Konta nosaukums	Izmaksu summa
I Mainīgās izmaksas, (AVC), EUR		
I.I Tiešās		
7111	Degviela	388487
7160	Pārējie ārējie izdevumi	18026
7170	Samaksa par darbiem un pakalp.no ārienes	11572
7550	A/m remonta un apkopes izmaksas (80%)	39597
7570	Komandējuma izdevumi	71905
Kopā tiešās:		529587
I.II Netiešās		
7120	Preču iepirkšanas un piegādes izdevumi	3007
7550	A/m remonta un apkopes izmaksas (20%)	9899
7551	TL ekspluatācijas nodoklis	1834
Kopā netiešās:		14740
Kopā mainīgās (AVC):		544327
II Pastāvīgās izmaksas, (FC), EUR		
II.I Pārdošanas izmaksas		
7210	Strādnieku algas	64314
7310	Sociālais nodoklis	15801
7410	Pamatlīdzekļu nolietojums	29747
7440	Ātri nolietojama inventāra izmaksas	313
7520	Izdevumi no PL pārdošanas	20901
7540	Apdrošināšanas izmaksas	13923
7580	Riska valsts no devas izmaksas	55
7590	Uzkrājumi atvaļinājumiem	3546
7620	Preču transporta izdevumi	4
7640	Samaksātās komisijas naudas	1505
7650	Citi pārdošanas izdevumi	145
Kopā pārdošanas:		150254
II.II Administrācijas izmaksas		
7651	Telpu noma	847
7710	Sakaru izdevumi	2598
7720	Biroja izdevumi	534
7730	Juristu pakalpojumu izmaksas	36
7731	Grāmatvedības pakalpojumu izmaksas	2049
7750	Naudas apgrozījuma blakus izdevumi	1185
7760	Transporta izdevumi a dministrācijai	5753
7770	Citi a dministrācijas izdevumi	115
Kopā administrācijas:		13116

II.III Pieskaitāmās izmaksas		
8270	Zaudējumi no ārzemju valūtopirkš.vai pārd.	2487
8290	Citi izdevumi	387
8220	Samaksātie procenti un tiem pielīdz izmaksas	548
8240	Ilgterm.aizdevumu procentu izmaksas	3357
8260	Samaksātās soda naudas	3789
Kopā pieskaitāmās izmaksas:		10568
Kopā pastāvīgās (FC):		173938

DOKUMENTĀRĀ LAPA

Maģistra darbs „Kravu pārvadājumu uzņēmuma SIA „ABC” darbības izpēte un uzskaites pilnveidošanas iespējas” izstrādāts LU Ekonomikas un vadības fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autors: (_____) Natālija Balutina

Rekomendēju/nerekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītāja: asoc.profesore Dr.ekon. Laimdota Kaire (_____) datums __.__._____.

Recenzents: asoc.profesore Dr.ekon. Ruta Šneidere

Darbs iesniegts Grāmatvedības un audita katedrā __.__._____.

Dekāna pilnvarotā persona: metodiķe Alla Ščukina (_____)

Darbs aizstāvēts maģistra gala pārbaudījuma komisijas sēdē __.__._____.

prot. Nr. ____

Komisijas sekretāre: _____ (_____)